



**The Mortgage Centre**  
Lic#10584  
We bring Canada's leading lenders to you.

**First, Second, Private and Commercial Mortgages**  
Refinance, Renew, Debt Consolidation

**Stephan Tonakanian MBA**  
Mortgage Agent Lic# M16002677  
416-318-6151  
stonakanian@gmail.com

## ANCA Statement on White House Immigration Executive Order

The Armenian National Committee of America issued the following statement regarding the January 27, White House Executive Order on immigration, titled, "Protecting the Nation From Foreign Terrorist Entry Into The United States".

The complete text of the ANCA statement is provided below.

The Armenian National Committee of America remains engaged and concerned regarding the developing situation surrounding the White House's January 27th immigration Executive Order, both at the level of U.S. policy and in terms of this action's impact on Armenian individuals and families.

As has been widely reported, the Executive Order, titled, "Protecting the Nation From Foreign Terrorist Entry Into The United States," places restrictions on travel to the U.S. by citizens of Syria, Iraq, Iran, Libya, Yemen, Somalia and Sudan.

This travel ban has been applied to refugees and visa holders from these designated countries as well as to those with green cards who already have permanent residency or other legal status in the US. The ban, initially in effect for a period of 90 days, may become permanent. We have witnessed uneven and inconsistent enforcement of the order, reflecting apparent confusion among government officials and within the travel industry. The federal courts have issued a stay on the enforcement of the order, but the extent of this legal action, and how it will affect non-U.S. citizens, remains unclear. Future Congressional and court action may also influence how non-U.S. citizens and their families are impacted.

As the ANCA continues to engage relevant stakeholders – including Congress and the White House – we offer the following recommendations:

1. The ANCA encourages Armenians whose relatives or friends have been detained at U.S. ports of entry or who have been blocked from re-entry to the U.S. to contact us immediately at [travel@anca.org](mailto:travel@anca.org) or (202) 775-1918. Please be prepared to share basic information, including a description of the situation and the name of any legal counsel. (This information will remain confidential.)

2. Until there is greater clarity regarding the full legal scope and nature of these restrictions, the ANCA recommends that Armenians from Iran, Iraq, Libya, Somalia, Sudan, Syria, and Yemen, who are not U.S. citizens, refrain from leaving the U.S., due to the increased risk that they will be denied re-entry, regardless of their immigration status.

3. The ANCA is regularly consulting with civil and legal rights organizations for the most up to date information on this unfolding situation and will provide community updates, as they become available.

As Americans of Armenian heritage – a

cont. on page 25

## Ճեն Օգտեմիր Ելոյթ Ունեցաւ Թորոնթոյի Մէջ



Յունուար 22ին Գերմանիոյ խորհրդարանի անդամ Ճեն Օգտեմիր Ելոյթ ունեցաւ Թորոնթոյի Հայ Կեդրոնին մէջ, ուր ներկայ էին հարիւրաւոր թորոնթոհայեր, ինչպէս նաեւ Օնթարիո նահանգի վարչապետ Քաթլին Ուին եւ Գանատայի խորհրդարանի անդամներ Առնոլտ Զան եւ Պոպ Սորայա:

Օգտեմիր մեծ դեր ունեցած է գերմանական խորհրդարանին կողմէ Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչման որոշումին մէջ:

«Այլեւս Անիմաստ է Անգարայի հնամաշ դարձած յանկերգը, թէ ոչինչ պատահած է 1915ին», յայտնեց ան: Մանրամասնութիւնները տեսնել՝ ներքին էջերուն մէջ:

## Արամ Ա Այցելեց Հալէպ



Արամ Ա Յունուար 5ին այցելեց Հալէպ: Ան հանդիպումներ ունեցաւ հայ համայնքի պետերուն հետ եւ այցելեց հայկական հաստատութիւնները: Այցելութիւնը մեծ նեցուկ էր հալէպահայութեան վերականգնումի ճիգերուն:



**SHEF KEBAB**  
[www.shefkebab.ca](http://www.shefkebab.ca)  
647 874 1314  
3245 Finch Ave. East, Unit 10  
Scarborough, ON M1W 4C1



**VALENTINE SPECIALS**

for more informatio please call 647-704-2866

<b>PARTY TRAY 8-11 PEOPLE</b> 8 Beef Lula, 5 Beef Shish, 6 Spicy Chicken, Garlic Potato, Rice, 1 Dozen Falafel, Tabouli Salad, Garlic Sauce, BBQ Tomatoes, jalapenos, Armenian Lavash Bread	<del>\$166.90</del> <b>\$163.50</b> With Free Hummus
<b>PARTY TRAY 13-17 PEOPLE</b> 9 Beef Lula, 7 Beef Shish, 8 Spicy Chicken, Fattush Salad, Garlic, Potato, Rice, BBQ Tomatoes, jalapenos, Hummus, Garlic Sauce, Armenian Lavash Bread	<del>\$278.60</del> <b>\$255.50</b> With Free 2 Dozen Falafel
<b>PARTY TRAY 18-24 PEOPLE</b> 15 Beef Lula, 12 Beef Shish, 13 Spicy Chicken, Garlic, Potato, Rice, BBQ Tomatoes, jalapenos, Hummus, 2 1/2 Dozen Falafel, Garlic Sauce	<del>\$376.80</del> <b>\$355.00</b> With Free Tabule or Fattush Salad



**Your Home will advertise worldwide 24/7 until it's Sold**

**Hratch & Alex Melconian**  
Broker & Sales Representative

Call us today for builders pre construction Condo and home packages

office: 416.494.7653  
Direct: 416.417.5626  
TorontoRealEstateGTA.com  
Remax, Hallmark Realty Ltd, Brokerage

**Serving our Community over 25 years**

ARMENIAN RELIEF SOCIETY  
1st INTERNATIONAL TOUR

12-Days  
11-Nights

*Best of Central Europe*

Prague (2) | Vienna (3) | Budapest (3) | Krakow (1) | Warsaw (2)  
Aug. 22 - Sept 2, 2017  
Inquire today for an Early Bird Discount  
ARS Regional Representatives

East Coast: Sholeh Basmajian [sholehb@aol.com](mailto:sholehb@aol.com)  
Canada: Arminee Karabetian [akarabetian@sympatico.ca](mailto:akarabetian@sympatico.ca)  
West Coast: Louisa Gourjian [louisagourjian@yahoo.com](mailto:louisagourjian@yahoo.com)  
Australia: Adele Kradjian [adelekradjian@yahoo.com.au](mailto:adelekradjian@yahoo.com.au)

Lebanon: Lillian Ordaghlian [lilordaghlian@yahoo.com](mailto:lilordaghlian@yahoo.com)  
South America: Lucy Nalpatian [lucynalpa@fibertel.com.ar](mailto:lucynalpa@fibertel.com.ar)  
Cyprus: Maggie Mahdesian [kemal@cytanet.com.cy](mailto:kemal@cytanet.com.cy)

CEB liaisons: Sonia Akellian [soniakellian@ars1910.org](mailto:soniakellian@ars1910.org) | Varsenig Sarkissian [varsenigsarkissian@ars1910.org](mailto:varsenigsarkissian@ars1910.org)

\$1599 USD per person until Jan. 30, 2017 | After Feb. 1, 2017 \$1649 USD per person | This Price includes Breakfast, city tours, group transfers from and to the airport | All hotel service charges and tips, baggage handling fees and local taxes. The price does not include airfare | Single supplement option additional \$480 | A deposit of \$200 per person is necessary to reserve your spot | Deposit is fully refundable until April 22, 2017 | Travel Insurance is highly recommended | A Valid Passport required.

info@sidontravel.com **Sidon Travel** Mention ARS Tour  
+1 800 826-7960  
Armenian Relief Society | [arscruise@ars1910.org](mailto:arscruise@ars1910.org) | [ceb@ars1910.org](mailto:ceb@ars1910.org) | +1 617-926-5892

ՀՀ Գանատայի Պատանեկան Միություններու 60-ամեակ  
Կազմակերպութեամբ ՀՀ «Քրիստափոր» եւ «Ռոստոմ» Պատանեկան Միություններուն՝

**ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԵՐԵՎՈՅ  
ԽՐԱԽԱՆՔ**

Նուիրում՝  
ՓԵՏՐՈՒՄԵԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ  
եւ  
ԱՐՅԱԽԵԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՄԿՁԲՆԱԻՈՐՄԱՆ

Տեղի կ'ունենայ Ուրբաթ, 24 Փետրուար 2017ին,  
Երեկոյեան ժամը 8:30էն սկսեալ,  
Հայ Կեդրոնի սրահին մէջ:  
Friday, February 24, 2017, 8:30pm, The Hallcrown

Կ'երգէ՝ Սերոբ Յակոբեան  
եւ Շուքախումբ

Տոմսեր ապահովելու համար հեռաձայնել՝  
Մասիս Զարբաբեանին՝ (416) 884-1028 | Masis Zakarian  
Նայիրի Շարապխանեանին՝ (416) 319-6013 | Nayiri Sharabkhanian  
Ռաֆֆի Գրիգորեանին՝ (647) 877-2617 | Raffi Kelebozian

Մուտքի նուէր՝ \$25

**ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ  
ՇՐՋԱՊՏՈՅՏ**

**Switzerland**

**and**

**Italy**

Lausanne, Geneva, Courmayeur,  
Tuscany, Portofino, Cinque Terre  
and more ...

**Յունիս 23էն Յուլիս 7**  
Տեղերը սահմանափակ են  
Սանրամասնութեանց համար դիմել՝  
Բեննա Թարգիին  
416-494-4067 կամ 416-496-0606



## Տպաւորութիւններ՝ Հրանդ Տինքի Մահուան տասնամեակին առթիւ

«Աղանիները համոզեցին, ըսին որ  
իրենց վրայ  
չեն կրակեր. Հրանդ հաւատաց: Թէ-  
պէտ երկչոտ՝  
հաւատաց թէ աղանի մըն է:  
Բայց կրակեցին»:

### Զահրատ

Հրանդ Տինք հաւատաց կամ ուզեց  
հաւատալ, որ մաքրամաքուր, անվնաս  
աղանին չեն սպաններ, չեն համար-  
ձակիր սպանել, որովհետեւ համա-  
տարած համոզմունք կայ, որ աղանին  
ի սկզբանէ խորհրդանշը եղած է խա-  
ղաղութեան, արդարութեան ու բարու-  
թեան:

«Աղանիի պէս բարի հոգի ունի»  
կ'ըսէ հայկական առածը: Առերեւոյթ,  
ան ուզեց հաւատալ այս գաղափարին  
այնքան, որքան որ ներքուստ անոր ա-  
լելոծ ու հայութեան խնդիրներով տագ-  
նապոլ հոգին կը զգար, կը գիտակցէր,  
որ կարելի չէր յոյս դնել թուրքի նենգա-  
միտ ու դաւաճանող սկզբունքներուն ու  
նկարագրին վրայ: Ու պատահեցաւ  
«անսպասելի սպասելին»:

Ընթացիկ տարուան Յունուարի  
երկրորդ կիսուն անոր մահուան տաս-  
նամեակին նուիրուած ոգեկոչման հան-  
դիսութիւնները առիթներ էին արդարո-  
րէն վերլուծելու Հրանդ Տինքի կարճատեւ  
կեանքին ընթացքին արձանագրած  
ձեռքբերումները՝ որպէս Թուրքիոյ մէջ  
ծնած ու ապրած հայ մարդ, լրագրող ու

քաղաքական գործիչ:

Շրջանցելով իր ապրած վայրին,  
Ժամանակաշրջանին ու միջավայրին  
մէջ ընդհանրացած մտածելակերպն ու  
համոզումները, որպէս առաջատարը  
ոչ աւանդական գաղափարներու, ան  
դարձաւ խորհրդանշը արդար մտա-  
ծողութեան, ու ջահակիրը հանդիսա-  
ցաւ այն հաւատքին, որ կրցաւ անվե-  
րապահօրէն բարձրաձայնել ընդդէմ  
կարծրատիպ գաղափարախօսութիւն-  
ներու:

Անոր բարձրաձայնած «մեղմ աղա-  
ղակները» զարթօնք յառաջացուցին  
նոյնիսկ Թուրքիոյ տարածքին բնակող-  
ներու հոգիներուն մէջ: Արժարժած ի-  
րապաշտ մտքերուն եւ փայփայած ար-  
դար գաղափարներուն որպէս արդիւնք,  
ան ունեցաւ բազում հետետորդներ, հա-  
ւատացողներ, աջակցողներ, որոնցմէ  
մէկն էր Ճէմ Օզտէմիր, որ Գանատայի  
մէջ բանախօսեց Հրանդ Տինքի սպա-  
նութեան տասնամեակին առթիւ:

Որպէս ակնդիր՝ Թորոնթոյի մէջ կա-  
յացած ոգեկոչման հանդիսութեան, ներ-  
քուստ կ'ափսոսայի Հրանդ Տինքի նման  
հայու մը վաղահաս մահուան իրակա-  
նութեան առջեւ, սակայն տրամաբա-  
նութիւնս ողջամտութեան հրաւիրելով  
զիս, կը յուշէր, որ առանց մեծ զոհողու-  
թեան չկայ արժանի ձեռքբերում:

Ու իբրեւ հայ՝ կը գիտակցէի, որ այս  
պարագային մեր ձեռքբերումը Ճէմ Օզ-  
տէմիրի նման անձերու գոյութիւնն ու  
իր նմաններուն բազմացումն է:



Օզտէմիր Ելոյթ Կ'ունենայ Հրանդ Տինքի սպանութեան 10ամեակի ձեռնարկի ընթացքին:



Օնթարիոյի վարչապետ Զաթին Ուին խօսքի պահուն:

**SOLD AT RECORD PRICE**

**2 BEDROOM + DEN  
HUNTINGDALE BLVD.**

**FOR SALE**  
290 ADELAIDE ST. W  
\$ 628,000

**2 BEDROOM + STUDY  
17TH FLOOR, CORNER SUITE  
UNOBSTRUCTED DOWNTOWN VIEW**



*Reliable*



*Excellence at work*

**WANTED  
MORE LISTINGS  
FOR OUR QUALIFIED BUYERS**

**RAFFI  
D. BOGHOSSIAN**

B.A., MVA, **Broker**  
Market Value Appraiser - Residential  
Direct: **416-419-8441**  
raffi.db@gmail.com  
www.raffirealestate.com

Call us today for a consultation about  
your real estate needs anywhere in the GTA .

**ROYAL LEPAGE**

Exceptional Real Estate Services

BROKERAGE INDEPENDENTLY OWNED AND OPERATED

100-200 Consumers Road, Toronto, ON M2J 4R4 Office: 416-497-9794 Fax: 416-497-5949

**KARINA  
HANEYAN**

**SALES REPRESENTATIVE**  
Residential & Commercial Sales, Buyer and Seller  
Direct: **416-419-8441**  
karinehaneyan@gmail.com  
www.northyorkproperties.ca



## Յակոբ Կարապենց Մարդն ու Գրողը

Պէթրի Փանոսեան

Յակոբ Կարապենց սփիւռքահայ գրողը, ապրելով առաւելաբար Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն մէջ, մտովի ունեցած է ուրոյն իր աշխարհը կամ աշխարհները, որ երեք տարբեր աշխարհամասերու միաձուլուած ամբողջութիւնն է: Անոնք են՝ ծննդավայր Թաւրիզը, հպարտանքի ու ներշնչումի առիթ հանդիսացող, անոր հոգիին, մտքին ու ստեղծագործութիւններուն թափ ու թռիչք տուող Հայաստանը եւ անշուշտ յետագային՝ ռուս, գիտելիք ու ճանաչում ապահովող Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները:

Դժբախտաբար, Կարապենցի չէ վիճակուած իր ստեղծագործութիւնները հասու դարձնել հայրենի ընթերցողին: Ժշմարտութիւն է, որ իր գործերը յաճախ պայմանաւորուած են, Թաւրիզ-Ամերիկա-Հայաստան եռանկիւնին մէջ ինքզինք փնտռելով, ինչպէս նաեւ՝ իր մտքերուն համապատասխան հարթակ հանդիսացող ու զանոնք որպէս իր ընդունող հայրենի հասարակութեան պրպտումով:

Արդարեւ, Համազգայինի «Գլաձոր» մասնաճիւղի Գրական Յանձնախումբի կամակերպած «Յակոբ Կարապենց, Մարդն ու Գրողը» վերնագրուած երեկոն հաստատումն էր, որ սփիւռքի տարածքին առկայ են Կարապենցի խորունկ եւ զգայուն հոգիէն բխած գրականութեամբ հետաքրքրուող ու զայն իրը համարող ընթերցասէր հասարակութիւն մը:

20 Յունուար 2017-ին «Համազգային» թատերասրահէն ներս, Կարապենցի նուիրուած երեկոն սկսաւ տեսերիզի մը ցուցադրութեամբ, ուր հանգամանօրէն ներկայացուած էր գրողի կեանքն ու գործունէութիւնը: Այնտեղ խօսք առնելով, Կարապենց կը յայտնէ՝ զգայուն իր հոգիին խորութեան համազօր եղող՝ զայրոյթի ու բողոքի զգացումներու գոյութիւնը: Զգացումներ, որոնք իր իսկ վկայութեամբ՝ որպէս հենք ծառայած են իր ստեղծագործութիւններուն մէջ: Զայրոյթը՝ հանդէպ կեանքի անարդարութիւններուն, եւ ո՛չ միայն հայ կեանքի նկատմամբ՝ այլ համամարդկային առումով, բողոքի դրսեւորմամբ ի յայտ եկած է անոր գրականութեան մէջ: Այնտեղ Կարապենց յստակօրէն կը յայտնէ իր մտքերը, ինչպէս՝ գիտակցական հայրենասիրութեան, հայ մշակոյթին, հողին ու լեզուին կարեւորութիւններուն մասին:

«Գլաձոր» մասնաճիւղի ատենապետուի՝ Թամար Տօնապետեան-Գուգուեան բացման խօսքին մէջ անդրա-



Դոկտ Արա Ղազարեան

դարձաւ, որ գրականասէր թորոնթոհայութեան համար այս ձեռնարկը առաջինը չէր իր տեսակին մէջ, այլ՝ վաղուց սպասուած առիթ էր, անգամ մը եւս առնչուելու Կարապենցի վաստակին, վերլիշելու անոր նախկին այցելութիւնը Թորոնթօ եւ հանդիպումները թորոնթոհայութեան հետ: Հակիրճ անդրադարձով ընկերուիին ներկայացուց գրողի կեանքն ու գործունէութիւնը շեշտը դնելով, որ նմանօրինակ ձեռնարկներ առիթներ են յարգանք մատուցելու տուեալ գրողի անձին ու վաստակին:

Գեղարուեստական նրբաճաշակ յայտագրի մը ընդմէջէն ներկաները վայելցին օրուայ թեման առաւել արժեւորող գեղեցիկ կատարումները: Նախ բեմ բարձրացաւ մեներգող՝ Մելանիա Շամահեան, ներկայացնելով «Մայրիկ» կտորը, ընկերակցութեամբ՝ Համազգայինի «Հայ Աստղեր» մանկապատանեկան երգչախումբի մեծահասակներու խմբակին, դաշնամուրի ընկերակցութեամբ՝ Վանիկ Յովհաննիսեանի: Յաջորդաբար հանդէս եկան Հայկ Յարութիւնեան, ընթերցելով Կարապենցի «Մի Մարդ ու Մի Երկիր» հատորէն բաժին մը. ապա Նարեկ Գարամարտեան դաշ-



Նարեկ Գարամարտեան, Վարազ Պապեան, Մելանիա Շամահեան, Հայկ Յարութիւնեան

նամուրի վրայ ներկայացուց Կոմիտասի «Գարուն ա» կտորը: Համազգայինի «Գուսան» երգչախումբի անդամ, մեներգող՝ Սիլվա Խաչիկեան արհեստավարժ կատարումով ներկայացուց «Էլ Մի Արտարսուիր» կտորը, դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Վանիկ Յովհաննիսեանի:

Բեմավարը ներածականով մը ներկայացուց օրուայ բանախօսը՝ միջազգային օրէնքի եւ դիւանագիտութեան դոկտ., Armenian review-ի խմբագրական կազմի անդամ, «Զօրեան» հաստատութեան վարչական կազմի անդամ, թարգմանիչ, խմբագիր՝ Դոկտ. Արա Ղազարեանը, որ մօտէն ուսումնասիրած է Կարապենցը ու ծանօթացած՝ անոր գրական վաստակին տուն տուող հոգեկան պոռթկումներուն ու ներաշխարհը յուզող խնդիրներուն, նաեւ՝ Հայաստանի, Արցախի ու Սփիւռքի մասին Կարապենցի ունեցած խորհրդածութիւններուն:

Յարգարժան բանախօսը շնորհակալական իր խօսքը ուղղեց նախ Համազգայինին, որ գրողին մահուանէ 23 տարիներ ետք, մտայղացումը ունեցած է վերլիշելու զայն, պատիւ համարելով, որ իրեն ընծայուած է այս առթիւ խօսիլ Կարապենցի նման գրողի մը մասին:

Դոկտ. Ղազարեանց անդրադառնալէ ետք Կարապենցի կեանքին ու գործունէութեան, մատնանշեց այն իրողութիւնը, որ այսօր Կարապենց իր ըստեղծագործութիւններով նոր էջ բացած է արդի հայ գրականութեան պատմութեան մէջ, ունենալով արժանի եւ ուրոյն իր տեղը, թարգմանը հանդիսանալով սփիւռքահայ սերունդներու ապրումներուն, տենչերուն եւ մտահոգութիւններուն: Վերլուծական մօտեցումով բանախօսը նշեց, թէ. «Կարապենց գեղարուեստի նրբաճաշակ ոճով յաջողեցաւ շաղկապել հայկականը համամարդկայինին, միշտ հարազատ մնալով առաջինի իւրայատուկ տեղին ու արժանիքներուն: Անմրցելի են անոր խորունկ հոգեբանական վերլուծումները յատկապէս հայ մարդու ներաշխարհի իւրայատկութեան տեսակէտէն: Իր նկարագ-



րութիւններուն մէջ ուշագրաւ են լեզուի, ոճի նորարարութիւնները, որոնց միջոցաւ ան կրնայ խօսիլ թէ՛ հայրենի, եւ թէ՛ սփիւռքի կեանքին մասին հաւասարապէս»:

Մէջբերելով գրողին հետ իր անձնական ծանօթութիւնը, Դոկտ. Ղազարեանց հաստատեց հետեւեալը. «Երբ ծանօթացայ Կարապենցին, անոր կեանքին մէջ եւ եղայ մի ակնթարթ, բայց նա եղաւ մնայուն քանդակ իմ հոգում»: Ապա մատնանշում կատարեց Կարապենցի արմատներով Արցախցի ըլլալուն մասին, նշելով՝ Արցախի նոր պատմութեան նկատմամբ Կարապենցի ունեցած ամուր հաւատքն ու այդ ուղղութեամբ դրսեւորած համոզումները: Դոկտ. Ղազարեանց աւելցուց, որ Կարապենց լաւապէս կը գիտակցէր այն ժշմարտութեան, թէ «Արցախի պոռթկումից լետոյ ետ դարձ չկար, ինչպէս՝ հրաբուխից ժայթքած լաւան»:

Խօսքի ամարտին՝ յարգելի բանախօսը անգամ մը եւս շեշտեց, թէ Կարապենցի գրիչը պայքարի ուղին բռնած՝ խորիստ քայլերով յառաջացած է դէպի յաւերժութիւն:

Զեռնարկի ամարտին, մասնաճիւղի ատենապետուին, որպէս գնահատում, դոկտ. Ղազարեանցին նուիրեց Յակոբ Կարապենցի բարեկամ, համազգայնական՝ ծանօթ լուսանկարիչ Գալուստ Պապեանի «Ներաշխարհիս Ոսպնեակէն» լուսանկարներու հատորէն օրինակ մը:

Զեռնարկի վերջին բաժինով հանդէս եկաւ Անթուանէթ Մանուկեան, դաշնամուրի վրայ ներկայացնելով՝ «Prelude h-moll» կտորը. ապա ներկաները ունկնդրեցին Յակոբ Կարապենցի «Մի Մարդ ու Մի Երկիր» հատորէն՝ «Տղաս, Արեւն ու Ծովը» բաժինի ընթերցանութիւնը՝ ներկայացմամբ՝ Գրական յանձնախումբի անդամներէն՝ Վարազ Պապեանի:

Յակոբ Կարապենց իր կեանքի բոլոր ժամանակահատուածներուն պայքարեցաւ յանուն «Մէկ ժողովուրդ, մէկ հայրենիք» նշանաբանի իրականացման համար:

## Հայոց Պատմութեան ու Գրականութեան Խառնասերումը

Մարալ Չարիկեան

Նախաձեռնութեամբ ՀՕՄԻ Թորոնթօ «Ռուբինա» մասնաճիւղին եւ համագործակցութեամբ Դաստիարակչական քարոզչական յանձնախումբին, տեղի ունեցաւ դասախօսութիւն մը, 18 Դեկտեմբեր 2016ին, Հայ Կեդրոնի սրահէն ներս, «Հայոց Պատմութեան ու Գրականութեան Խառնասերումը» խորագիրով:

Հակառակ օդի աննպաստ պայմաններուն, պատմասէրներու քաջալերելի թիւը ջերմացուց մթնոլորտը:

Բացման խօսքով ելոյթ ունեցաւ վարչութեան անդամ Մարալ Միսիրեան: Ան հակիրճ կերպով ներկայացուց դասախօսներու կենսագրականները, ապա բեմ հրաւիրեց պատմագիտական տոկոհորայի ռուսանող Տանիէլ Օհանեանը: Ան պատգամագրութեան սահմա-

նումի եւ պատմագէտներու կանխադրումներու մասին հակիրճ բացատրութիւն մը ետք, հետաքրքրական եւ դիւրամատչելի ձեւով ներկայացուց Օսմանագիտութիւնը, 15 տարիներ առաջ սկսած օսմանեան եւ հայոց պատմութեան ուսումնասիրութիւնները, թէ քաղաքական եւ թէ առօրեայ կեանքի ընդմէջէն, ինչպէս նաեւ այս դարու ձեռնարկներու ու տարբեր լեզուներով իրատարակութիւններու ունեցած դերը պատմական կանխադրումներու փոփոխութեան. միշտ մէջբերելով իր սերտորոշութիւններուն վրայ հիմնուած իւրայատուկ օրինակներ, ինչպէս Վարդապետ Ինժիճեանի «Դարապատում» գրքէն կարճ մեկնաբանութիւն մը եւ Օսմանեան կառավարութեան տուեալներու վրայ հիմնուած մարդահամարի վեր-

շար. տես. էջ 25



Ծննդից Մանուկեան



Դանիէլ Օհանեան



## Ազգային բարերար Վարուժ Լափոյեան. Դպրոցը պէտք է ըլլայ հաստատուն հիմքը թորոնթոհայ գաղութի գոյատեւման եւ Հայաստանի բարգաւաճման

**Ստորեւ կու տանք ՀՕՄԻ Լափոյեան երկրորդական վարժարանի բարերար Վարուժ Լափոյեանի արտասանած խօսքը վարժարանի անուանակոչութեան պաշտօնական արարողութեան ընթացքին:**

Գերաշնորհ Սրբազան Հայր, Յարգելի ներկաներ, Ֆրանսերէն առածը կ'ըսէ. «Charite' bien ordonnee commence par soi-meme»: Այսինքն՝ լաւ բարեգործութիւնը կը սկսի մեզմով: Ինչպէս որ ունի անձ չի կրնար ուրիշին օգտակար դառնալ, եթէ ինքիւն օգտակար չէ դարձած, նոյնպէս մենք՝ սփիւռքահայերս, չենք կրնար Հայաստանին օժանդակել, եթէ մենք սփիւռքի մէջ յաջողած չենք տնտեսապէս, քաղաքականապէս եւ մշակութապէս:

Հոս հարկ է ընդունիլ այն իրողութիւնը, որ սփիւռքի ստեղծման առաջին օրէն իսկ հայ դպրոցն ու հայ եկեղեցին դարձան ողնահարը մեր կազմակերպութեան կեանքին: Ասոր լաւագոյն օրինակը Թորոնթոյի այս գաղութի բարգաւաճ վիճակն է, որ նուազագոյն պայմաններով կրցաւ այսպիսի նախանձելի դպրոց, եկեղեցի եւ մշակութային կեդրոն ստեղծել:

Կուգեմ շնորհակալութեան եւ երախտագիտութեան խօսք ուղղել բոլոր նուիրեալ անդամներուն, որոնք անխնայ աշխատանքով եւ նուիրումով իրագործեցին այս հոյակապ հայկական կեդրոնը:

Շարունակելու համար անոնց հայրենասիրական գործունէութիւնը, կոչ կ'ուղղեմ ձեզի, որ դուք ալ ձեր կարգին

նիւթապէս եւ բարոյապէս մասնակից դառնաք այս վարժարանի ընդլայնման եւ նախատեսուած շինարարական ծրագրին, որպէսզի կարենանք ապագայ սերունդ մը պատրաստել տոգորուած հայ ոգիով, զինուած բարձրորակ ուսումով:

Իմ փափաքս է, որ մեր վարժարանը ըլլայ օրինակելի եւ յատուկ իր ուսումնական մակարդակով, այնպէս որ ունի հայ ընտանիք չտարակուսի իր զաւակը որ դպրոցը ուղարկելու հարցին շուրջ: Պէտք չունենայ մտածելու «արդեօք TFS թէ Upper Canada ուղարկել»: Իրենց որոշումը շատ դիւրին պէտք է ըլլայ. ՀՕՄԻ Լափոյեան երկրորդական վարժարան:

Իմ թելադրանքս պիտի ըլլար, որ մեր դպրոցին մէջ անգլերէնի եւ հայերէնի կողքին ուշադրութիւն տրուի ֆրանսերէն լեզուին ու մշակոյթին՝ բարելաւելու համար մեր երիտասարդներուն մտաւորական եւ կրթական մակարդակը, որպէսզի իրենց առջեւ լայնօրէն բացուին Գանատայի, Ամերիկայի եւ ինչու չէ՝ նաեւ Եւրոպայի ամէնէն բարձրագոյն համալսարանները:

Յաճախ ես ինծի հարց կու տամ, թէ ո՞ր պէտք է կեդրոնացնենք մեր ուշադրութիւնը՝ Հայաստանի, թէ՞ սփիւռքի վրայ: Այսօրուան իրականութիւն այն է, որ անկախութենէն քառորդ դար վերջ Հայաստանի բնակչութիւնը պակսած է մէկուկէ միլիոնով, մինչ այդ ակնկալութիւնները այն էին, որ արտասահմանէն ներգաղթով մեր հայերնիքի բնակչութիւնը պիտի բազմանայ: Դժբախտաբար, այսօր Հայաստանի եւ Արցախի մէջ մնա-



Վարուժ եւ Սիլվա Լափոյեան Հայ Կեդրոնի պատասխանատու Յակոբ Ծանապազեանին կը յանձնեն 1 միլիոն տոլարի չէք մը՝ նուիրուած ՀՕՄԻ երկրորդական վարժարանին:

ցած են շուրջ երկու միլիոն բնակիչ, երբ սփիւռքահայութիւնը բազմացած եւ հասած է աւելի քան ութ միլիոնի: Ճիշդ այս պատճառով ալ պէտք է համոզուինք, որ սփիւռքը կայ, պիտի մնայ եւ պէտք է զօրանայ:

Շատեր կ'ըսեն, որ սփիւռքը ժամանակաւոր է եւ անպայման պիտի ձուլուի: Ես չեմ հաւատար ասոր: Կը ձուլուի, եթէ ձգենք որ ձուլուի: Մեր դպրոցը, մեր եկեղեցին, մեր մշակոյթը, մեր կրած մականունը, մեր հայ դատը արգելք պիտի հանդիսանան այդ ձուլման:

Տեսէք, որպէս ապացոյց այլ երկիրներու սփիւռքները թիկունք կը կանգնին

իրենց երկիրներուն: Մենք հայերս հազար անգամ աւելի պատճառ ունինք օժանդակելու մեր հայերնիքին: Ատիկա իրագործելու լաւագոյն ձեւը մեր հայ դպրոցն ու եկեղեցին է, որոնք պիտի պատրաստեն ապագայ սերունդներ:

Ահա այս պատճառով կու գամ ձեզմէ խնդրելու ձեր աջակցութիւնը բերել՝ որպէսզի այս դպրոցը ըլլայ հաստատուն հիմքը թորոնթոհայ գաղութի գոյատեւման եւ Հայաստանի ապագայ բարգաւաճման:

Կանխայայտ շնորհակալութիւն ձեր առատաձեռն նուիրատուութեան համար:

## ՀԱԸՄ Թորոնթոյի Սկաուտներու Կեանքէն Ներս Անմոռանալի Արշաւ Մը...

ՀԱԸՄԻ Թորոնթո մասնաճիւղի Արի միաւորի եղբայրները 20 Նոյեմբեր 2016ին քալարշաւ մը կատարեցին «Bronte Creek Provincial Park»-էն ներս:

Անոնք առաւօտուն հաւաքուեցան Հայ կեդրոն, ապա մեկնեցան վերոյիշեալ վայրը խմբապետական կազմին հետ: Արշաւին նպատակն էր ծանօթանալ Գանատայի բնութեան, վարժուիլ չարքաշութեան եւ սորվիլ իրարու օգնել: Երկու ժամ քալելէ ետք, հետախուզական նշաններու միջոցաւ հասան մինչեւ գետ. իսկ մինչեւ գետ հասնին, անպակաս մնաց սկաուտական կանչերը եւ ազգային երգերը:

Գետի ափին եղբայրները ճաշեցին եւ սկաուտական գիտելիքներ ստացան: Ապա ստացան դժուար բարձրունք մը բարձրանալու առաջադրանքը: Բոլորը վախով էին, թէ արդեօք պիտի կարենան բարձրանալ այդ հողոտ բարձունքը, բայց արդէն խմբապետներուն քաջալերաբով սկսան յառաջանալ՝ իրար քաջալերելով եւ իրարու օգնելով:

Բոլոր եղբայրները յաղթահարելով դժուարութիւնները գիտակցեցան, որ նպատակի մը հասնելու համար կամք պէտք է, իսկ կամք ունենալու համար անհրաժեշտ է բարձր գիտակցութիւն եւ ինչու չէ՝ նաեւ չարքաշութիւն:

Վերադարձին բոլորը ուխտեամբ կը պատմէին իրենց փորձառութեան մասին՝ փափաք յայտնելով նման արշաւներու կրկնութիւնը: Մինչեւ յաջորդ գործունէութիւն...

### Արծուիկներու Երամը Կ'այցելէ "Whittamore's Farm"

30 Հոկտեմբեր 2016ին ՀԱԸՄ Թորոնթոյի Արծուիկները այցելեցին



ՀԱԸՄ Թորոնթոյի արեւոյշներու խումբը:

"Whittamore's Farm» Ագարակը: Երամի խմբապետական կազմը մեծ ուրախութեամբ դիմաւորեց քոյրերը՝ բացատրութիւններ ու տեղեկութիւններ տալով ագարակին մասին: Անոնք ճաշէն ետք անցան իրենց համար պատրաստուած խաղերուն. անբացատրելի էր անոնց ուրախութիւնը: Նստան նաեւ խոշոր ու լայն սահնակի մը վրայ եւ ստացան տեսակաւոր նուէրներ: Անոնք ագարակի ինքնաշարժով պտոյտ մը կատարեցին ագարակին շուրջ՝ դիտելով "Halloween"ի համար պատրաստուած վախազդու խրտուիկները, դղումներու պայթյունը, որ շատ հետաքրքրական էր:

Աւարտին անոնք ստացան ազտիկ դղումներ (pumpkins) եւ ժպիտով վերադարձան տուն:

### Պտոյտ դէպի Escape

Արեւոյշ խումբին պտոյտը դէպի



ՀԱԸՄ Թորոնթոյի Արի միաւորը քալարշաւի ընթացքին

Escape տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 23ին: Խումբի անդամները հաւաքուեցան «Escape» եւ խմբապետներուն հետ միասին սկսանք շատ հետաքրքրական արկածախնդրութեան մը:

Բաժնուեցան 4 խմբակներու եւ մտանք առանձին սենեակներ: Նպատակն էր հանելուկներու պատասխանները օգտագործել, որպէսզի յաջողութեամբ սենեակէն դուրս գան: Սենեակին բոլոր անկիւնները պրպտելով, սկսանք փնտռելու այս հանելուկներուն պատասխանները: Խաղը ունի վերջնաժամկետ, հետեւաբար պէտք է կեդրոնացած եւ արագ շարժիլ. Քառորդ ժամ մնացած էր, երբ կրցան հանելուկները լուծել եւ սենեակէն ելել:

Բոլոր խմբակները յաջող դուրս ելելէ ետք, նկարուեցաք եւ՝ իրարու պատմելով իրենց փորձառութիւնները՝ մեկնեցան:



ՀԱԸՄ Թորոնթոյի արծուիկներու խումբը:

Այս պտոյտը առանց մեր խմբապետուն կարելի պիտի չ'ըլլար: Բոլոր քոյրերը իրենց տարած գործին համար բարձր գնահատանքներ ստացան:



## Մարո Մարտիրոսեանի Յիշատակին (1943 Յալէպ - 2016 Թորոնթօ)

Մարոյի ծնունդը եւ անուանակոչութիւնը հետեւեալ ձեւով կը բացատրէ եղբայրը՝ Ալեքսանը. «Փոքր ծրարով աշխարհ եկած այս հոգին, զուգահեռաբար Յովսէփ Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին, մկրտած ու կնքած են զինք Մարի, սակայն ինք, միշտ ալ ուզած է կանչուիլ Մարօ»:

Ծնած է Յալէպ, Սասունցի եւ Աքշէ-հիրցի ծնողքէ: Յաճախած է Բէթել Վարժարանը եւ Aleppo College, ապա նետուած է աշխատանքի: Իսկ պատանեկութեան տարիները եղբայրը կը նկարագրէ ըսելով. «Ուրը տարեկանին կորսնցուցած է հայրը, որմէ ետք փորձանքներու եւ զրկանքներու շարանով անցած է մանկութիւն չունեցող բախտաւորներու շարքը: Թէեւ թերահաս, սակայն իրեն սպասած են մեծերու վերապահուած պարտականութիւններն ու աշխատանքը»: Մարոյին դերը տանը մէջ այսպէս կը նկարագրէ ան. «Նախախնամութեան տնօրինումով մեզմէ առաջ եկած եւ աշխարհ, եղած եւ երէց ամէն ինչին մէջ, մարդկային դաստիարակումով եղած եւ մեզի թոյլ, զոյգելով բացը հանգուցեալ մեր հօր, նոյն ատեն եղած եւ տէրն ու նեցուկը մեր մօրը»:

1967ին, 23 տարեկանին, միայնակ գաղթած է Գանատա: Իր առաջին շաբաթականը նուիրած է Թորոնթոյի Dupont փողոցի նորակառոյց Յայ Կեդրոնին: Անմիջապէս պատրաստուած է եւ երաշխաւոր եղած է իր մօր Փառանձեմին, մեծ մօր եւ եղբայրներուն՝ Ալեքսանին եւ Յարութին:

Առաջին օրէն անդամակցած է Զե Միութեան «Սիմոն Զաւարեան» մասնաճիւղին: Ապա միացած է ՅՕՄԻ, ԶՅԴԻ, ԶՄԸՄԻ եւ Զամազգայինի շարքերը: Իւրաքանչիւր կազմակերպութեան մէջ ստանձնած է վարչական եւ յանձնախումբային պարտականութիւններ: Եղած է պատգամաւոր, պարախումբի անդամ, թատերախումբի դերասան, գրադարանի պատասխանատու, ատենադպիր, ատենապետ, հաշուապահ, այլ

խօսքով՝ բոլոր միութեանկան պարտականութիւնները ստանձնած եւ կատարած է յանձնառութեամբ: Մկրտիչ Մկրտիչեան՝ «Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի ատենապետը, կը հաստատէ, որ Մարոյին վստահուած գործերը կ'ամբողջանար կատարեալ կերպով:

Աշխատած է դրամատան եւ զանազան ընկերութիւններու մէջ ստանձնելով տնտեսականութեան պաշտօնը: Տիրացած է հաշուապահական եւ ծաղիկներ ու բոյսեր յարդարելու վկայականներուն: Flowers by Maro ծաղկավաճառի խանութը բացած է: Իր հաշուապահական, գեղագրական եւ ծաղիկներ ձեւաւորելու կարողութիւնները ի սպաս դրած է միութեանկան, նիւթական եւ բարոյական տեղեկագրութիւններուն մէջ, ձեռնարկներու բեմերու յարդարանքին եւ գնահատագիրներ գրելուն: Ամէն Կիրակի Սուրբ Աստուածածին Յայց. Առաք. Եկեղեցիի խորանը ծաղիկներով զարդարած է: Բոլորը ըրած է կամաւոր եւ առանց փոխադարձ ակնկալութեան:

Ամենէն աւելի ծառայած է ՅՕՄԻ: Եղած է ատենապետուի, Շրջանային Վարչութեան ներկայացուցիչ, զանազան յանձնախումբերու մէջ բերած է իր զգալի ներդրումը: Իր ատենապետութեան շրջանին Թորոնթոյի ՅՕՄԻ մասնաճիւղը անուանակոչուած է «Ռութինա»՝ հերոսուհի Ռութինա Օհանջանեանի յիշատակին: Նաեւ Seven Oaks ծերանոցի Յայկական բաժինը իր եւ աշխատակից ընկերուհիներու աշխատանքով եղած է: Ատոր իբրեւ արդիւնք Ընկերային Ծառայութեան Գրասենեակի հիմքը դրուած է, որ մինչեւ օրս կ'աջակցի ուղղութիւն տալով նորեկներուն, կարիքաւորներուն եւ երէցներուն: Մեծ էր իր դերը ՅՕՄԻ 25ամեակի փառաւոր տօնախմբութեան եւ գրքոյքի պատրաստութեան մէջ: Մեր տօնավաճառներուն տօնածառի զարդարանքներէն մինչեւ մեծաքանակ վաճառական-

ներու հետ համաձայնութիւնները կը համարէր: Արիւնարշապի աշխատանքը Blood Donor Clinicին հետ յաջողութեամբ պսակուեցաւ ընկերուի Իրէն Ղազարեանի Bone Marrow գտնելու համար:

Ինչ որ ըրաւ համոզումով ըրաւ, դարձաւ չունեցաւ եւ յոգնիլը իր առօրեային մէջ չէր:

Ընկերուի Մարօ եղած է առատաձեռն թէ՛ իր ժամանակով եւ թէ՛ իր կարողութեամբ: Թռիչք եւ տեսիլք ունէր: Նուիրեալ ու հաւատարիմ էր: Կը հաւատար իր անդամակցած միութիւններու առաքելութեան եւ այդ ուղղութեամբ ջանք չէր խնայեր: Ան կը ներշնչէր իր ընկերուիները: Մարոյին նման ընկերուիներու կը պարտինք ՅՕՄԻ վերելքը եւ յառաջդիմութիւնը:

Կնքամայր էր Սեւանին, Վարուժանին, Տարօնին, Արինին եւ Մեդրին: Որպէս հօրաքոյր սէր եւ գորգորանք ցոյց տուաւ առանց ակնկալելու եւ սպասումի: Ինչպէս Տարօնը կը գրէ. «Իր յարատեւ նուիրումին օրինակը մեզի համար իր ամենէն յատկանշական կտակն է»:

Անվախ էր, այցելած է եւ միշտ ու քաջալեր եղած է բանտերու հայ ազատամարտիկներուն, անտեսելով նոյնիսկ վտանգը ու այդ օրերուն պետական մեղադրանքը՝ ահաբեկիչ մը այցելած ըլլալու հազամանքը:

Հետզհետէ, երբ առողջութիւնը տուժեց, հիւանդանոցէն հագիւ կազդուրուած, կրկին վազեց Յայ Կեդրոն շարունակելու իր անավարտ գործերը, որոնց կատարումին ջանք չխնայեց: Այլ առողջական խցընդոտներ դանդաղեցուց իր թափը, բայց ոչ իր սէրը եւ ոգեւորութիւնը դէպի իր ազգային եւ գրական հետաքրքրութիւնները: «Հորիզոն» շաբաթերթի գրական յանձնաժողովը կը հետեւէր հետաքրքրութեամբ: Վերջին տարիներուն ֆիզիքապէս չարչարուեցաւ: Զգանաւորութեամբ: Իր եղբոր դուստրը՝ Սեւանը, միշտ հոգատար էր իրեն: ՅՕՄԻ ընկերուիները այցելեցին իրեն հիւանդանոցը, տունը եւ վերջերս հանգստեան տու-



Մարօ Մարտիրոսեան Գանատայի Երիկամի Հաստատութեան Կամաւորի գնահատագիրով:

նը: Ընկերուիին եւ ՅՕՄԻ աշխատակիցը՝ Սիւզի Գալթեանը, դամբանականին մէջ մեծ համարումով արտայայտուեցաւ Մարոյին յանձնարութեան, ՅՕՄԻ մէջ զինուորագրութեան, անդադար աշխատանքին, առաքելութեան հանդէպ սիրոյն եւ հաւատարմութեան:

Այժմ, իսկապէս Մարոյին յոգնած ուկորները իրենց հանգիստը կը գտնեն, այնքան տառապանքէ վերջ, սակայն իր անուրանալի արդիւնաւէտ գործունէութիւնը կը մնայ մեր գաղութի կեանքին մէջ:

Մարոն այս աշխարհէն մեկնեցաւ Դեկտեմբեր 21ին: Թաղումի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Դեկտեմբեր 23ին:

Սեւանը կը գրէ. «Դու իմ հերոս, յոյսի փարոս, ժառանգ մեզի՝ ըլլայ օրինակ հզօր, յիշատակ անթառամ մնայ ու ցանած հունձքը՝ ծաղկի բազմանայ, ովկեան մը բերք դառնայ»: Աստուած հոգիդ լոյսերու մէջ շողացնէ:

*\*Սոյն գրութիւնը դամբանականներու եւ իր կենսագրական տուեալներու համադրումն է:*

*12 Յունուար 2017, Թորոնթօ*

## ...A Vision Of A Woman

When my eyes behold the sight, which is you, I see strength...flowing, pulsing, alive.

I see a woman. I see a soul in search of something great, a thing very real.

I see a pillar. The foundation of an ancient being.

I see wisdom and vision.

I feel strong, knowing that I belong to you and you belong to me.

I feel humbled and yet so proud, in the knowledge that I have some of you

Within the deepest corners of my heart and the oldest memories of my soul.

I see a teacher. I see a kind, forgiving heart.

I see one who carries beauty and grace that drips from her hands, her brow...

With the sweat of so many worries, so many cares.

Within you I see bare honesty, truth and love.

You are my sun. You cleanse me with your eyes, your thoughts.

Within you lies the essence of mankind, our journey, our search.

It begins and ends in you.

When my eyes are cast your way, I see perfection

Tinged with human fears and weakness.

I see the vision of your dreams, towards which you continue to strive and reach.

I see your outstretched arms, which hold so much love, forgiveness, compassion and faith.

It is there that I find peace.

Sevan Mardirossian

*Dedicated to my aunt and godmother Maro Marderosian*

*25 August 1998*

*Greenwood, NS*

ԹՈՐՈՆԹՈՆ  
TORONTO HVE

Խմբագրութեան կողմէ

«Թորոնթօնայ» պարասխանապու չէ իր էջերուն մէջ լոյս փնտռելու ծանուցումներու բովանդակութեան: Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ենթակայ են որոշ խմբագրումի:

### Շնորհակալիք

Մարօ Մարտիրոսեան

(ծնեալ Յալէպ՝ 25 Յուլիս 1943-

մահացած՝ Թորոնթօ՝ 21 Դեկտեմբեր 2016)



Այսու կու գանք մեր խորին շնորհակալութիւնները յայտելու Ռոժանապատի Տէր Զարեհ Աագ Քիւն. Զարգարեանի, Գանատահայոց Թեմի Փոխառաջնորդ եւ Ս. Երրորդութիւն Յայց Առաք. Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ, Ս. Գեղարդ Վրդ. Քիւսպէկեանի, Ս. Աստուածածին Յայց Առաք. Ե-

կեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ, ՅՕՄԻ Թորոնթոյ «Ռութինա» մասնաճիւղի վարչութեան եւ անդամներուն, ՀՅԴ «Սողոմոն Թէլիքիւրեան» կոմիտէութեան, «Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի վարչութեան, Միսիթարեան Սանուց Միութեան, Յայ Ընտանիքի Օգնութեան Ծառայութեան Գրասենեակին եւ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, հեռաձայնով կամ այլ միջոցներով, նուիրատուութեամբ եւ ծաղկեպսակով բաժնեկից դարձան մեր սուգին, մեր շատ սիրելի քրոջ, հօրաքրոջ, կնքամօր եւ հարազատին, ողբացեալ

ՄԱՐՕ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով:

Հանգուցեալին մահուան Քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ 29 Յունուար 2017ին, Ս. Աստուածածին Յայց Առաք. Եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագի աւարտին: Սգակիրներ՝ Տիար Ալեքսան Մարտիրոսեան, Օրդ. Սեւան Մարտիրոսեան, Տիար Վարուժան Մարտիրոսեան, Տէր եւ Տիկ. Յարութիւն եւ Էդիթ Մարտիրոսեան եւ զաւակունք՝ Տարօն եւ Արին:

# 108ամեայ Վերապրող Քնար Եմենիճեան Իր Մահկանացուն Կնքեց Մոնթրէալի մէջ -Ալեքսան Մարգարեան Մահացաւ լոս Անձելըսի մէջ -Երկու Վերապրող Կը Գոյատեւեն Թորոնթոյի մէջ

Յունուար 19ին Մոնթրէալի մէջ մահացաւ Դայոց ցեղասպանութեան վերապրողներէն Քնար Պոհչելեան-Եմենիճեանը, որ ծնած էր Կեսարիա, 1909ին:

Նշենք, թէ Թորոնթոյի մէջ գոյատեւող երկու վերապրողներ կան՝ Էօժէնի Գոգորեան (Ծնեալ՝ Սամսոն, Մայիս, 1915) եւ Սիրվարդ Քիրտեան (Ծնեալ՝ Էրզրում, Օգոստոս, 1912): Անոնց վերապրումի ողիսականները ներկայացուցած էինք 2015 Ապրիլի մեր թիւով:

## Մեծ Եղեռնի վերապրող Քնար մօրաքին վերջին կտակը

Վրէժ-Արմէն

Այս օրերուն յաջորդաբար մեզմէ հրաժեշտ առին Մեծ Եղեռնէն վերապրած քանի մը երէցներ, որոնցմէ վերջինը այստեղ՝ Մոնթրէալ, Քնար Պոհչելեան-Եմենիճեանն էր՝ շուրջ 108 տարեկան մօրաքոյրը կնոջս. անկէ քանի մը օր ետք մեկնեցաւ Քնարին հօրեղբօր որդին՝ 98-ամեայ Կարապետ Պոհչելեանը, որ կ'ապրէր Լառնաքա, Կիպրոս: Անոնցմէ քանի մը շաբաթ առաջ, նոյնպէս Մոնթրէալէն՝ անոնց մտերիմ բարեկամն ու հարազատը՝ 97-ամեայ Վարդգէս Սարաֆեանն էր, որ կը հեռանար այս աշխարհէն, իսկ անկէ քիչ ետք՝ Լոս Անձելըսէն Ալեքսան Մարգարեանը՝ 110 տարեկան: Ժամադրուած էին արդեօք...

Ի դէպ, մասնաւոր ընտրութեամբ չէ, որ զանոնք միայն կը յիշատակեմ. հաւանաբար, այդ տարիքներուն հասնող ուրիշ վերապրողներ ալ այժմ կը բաժնուին մեզմէ, սակայն այդ չորսը յիշեցի պարզապէս որովհետեւ միաներուն տեղեակ չեմ:

Ինչն էր հասարակաց յայտարարը այս երկարամեայ վերապրողներուն, բացի անկէ, անշուշտ, որ բոլորն ալ ստոյգ մահէ մագապուած ճողոպրածներ էին: Հասարակ յայտարարը երկար ապրիլն էր, կամ պարզապէս ԱՊՐԻԼԸ, ապրած ըլլալը:

Ասիկա երեւոյթ մըն է ինքնին, նշանակալից երեւոյթ մը, որուն կ'արժէ անդրադառնալ: Ապրելու տենչը մարդկային, նոյնիսկ կենդանակալն բնագոյ մըն է, բնագոյ մը, որ իրենց մէջ վաճ է մնացած հակառակ իրենց կեանքի սկզբնաւորութեան ճաշակած բոլոր դժիւստ պայմաններուն, հալածանքներուն եւ արհաւիրքներուն: Բոլոր ճիգերը իրենց մէջ ոչնչացնելու համար ապրելու այդ տենչը, այդ կա՛մքը ի դերեւ էին ելած:

Մեր այս երէց ազգակիցներուն մահը սգալու ժամանակ մենք պարտաւոր

ենք նաեւ առաջին հերթին տօնել, տօնակատարել մահուան դէմ տարուած՝ իրենց կեանքի այս յաղթանակը, պարզապէս կեանքի՝ յաղթանակը: Այլ խօսքով՝ զոհին յաղթանակը դահիճին դէմ:

Սակայն կայ աւելին: Նոյնքան, եթէ ոչ աւելի կարեւոր յաղթանակը՝ Քնար մօրաքին ու իր ծակատաքակիցներուն կեանքի որակն էր: Տեղահան ու հալածական, անոնք երկար չապրեցան թշուառութեան մէջ: Շուտով, շատ շուտով անոնք իրենց նոր բնակավայրերուն մէջ կրցան իրենց ապրելու ու մարդավարի ապրելու տենչով եւ յամառ աշխատանքով տանելի, նոյնիսկ նախանձելի պայմաններ ստեղծել նախ իրենց, ապա նաեւ իրենց յաջորդ սերունդներուն համար:

Վերջապէս կայ երրորդ ու ամենէն կարեւոր յաղթանակը: Հայ ապրելու, հայօրէն ապրելու, հայութեան համար ու հայութեամբ ապրելու իրենց նպատակադրումն էր, որ անոնք յաջողութեամբ գլուխ հանեցին ամենէն անպաստ պայմաններուն մէջ իսկ: Թշնամին չէր ուզած, որ անոնք ապրին, մանաւանդ իբր հայ ապրին: Անոնք մերժեցին թշնամիին այդ վճիռը: Իրաքանչիւրը անհատաբար՝ սեփական ուժերով, բայց մանաւանդ միասնաբար՝ հաւաքական ուժերով անոնք կերտիչները եղան սփիւռքահայ մեր կեանքին ու իր կռուաններուն: Այս ես պէտք է յիշենք ու չմոռնանք ամեն անգամ, որ այս հեռաւոր ափերուն ցուրտ հողին (այո՛, ամենէն տաք կլիմաներուն ներքեւ իսկ օտար ցուրտ հողին) կը յանձնենք մեզմէ բաժնուող այս սիրելիներէն մէկն ու մէկը:

«Ես ո՞վ եմ որ ինձմով այդքան կը հետաքրքրուիք,- հարց կու տար ան յաճախ կատարեալ համեստութեամբ, երբ նոյնիսկ տեղական թերթերն ու լրատուները կ'ուզէին զինք տեսնել, հարցազրոյց ունենալ, գրել ու պատմել իր մասին:



Սիրվարդ Քիրտեան



Էօժէնի Գոգորեան

Չէ՞ որ ան իր պարտականութիւնը կը համարէր Ապրիլ 24ի բողոքի ցոյցերուն, անգամ երկու տարի առաջ՝ հարիւրամեակին առթիւ, ներկայ ըլլալ եւ անխօս, լուռ, միայն իր այդ ներկայութեամբ իսկ փոխանցել իր պատգամը եւ աշխարհին, եւ թշնամիին, եւ հայութեան, այլեւ իր զաւակներուն, թոռներուն ու ծոռներուն: Իր մահուան առթիւ «Քնար մօրաքը իմ հերոսուհիս է» կը յայտարարէր իմ թոռնուհին Դիմատետրի իր էջին վրայ:

Քնարը իր ապրած օրինակելի կեանքով խորհրդանշէ մը եղաւ բոլորիս համար, ներշնչման աղբիւր մը:

Քնար Եմենիճեանի նստասենեակի պատէն կախուած էր իր ծննդավայր Կեսարիոյ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ նկարը: Վաղամեռիկ հարսն էր զայն նուիրած իրեն, երբ Դայոյ Բագէի հաւաքածոյին մէջ զայն գտած էր, կամ թերեւս ալ յատուկ խնդրած լուսանկարիչէն, որ իր ծամբուն վրայ չմոռնայ նաեւ անոր լուսանկարը քաշել: Քնար ժամերով կը դիտէր այդ նկարը ու մտքով կը վերադառնար իր տունը, որ այդ եկեղեցիին շուքին կը գտնուէր: Առանց այդ լուսանկարին ալ Քնար զայն միշտ տեսած էր իր յիշողութեան աջքերով: Եկեղեցին կը խորհրդանշէր իր հայրենի տունը, քաղաքը, իր հայրենիքը, որմէ ֆիզիքապէս զրկուած էր, բայց որուն հոգեպէս կը մնար կապուած:

Կնոջս՝ Նազիկին ընտանեկան ժառանգութեան մէջ կայ հին մատանի մը, յայտնի չէ՝ արծաթ է թէ հասարակ մետաղներու պարզ խառնուրդ մը: Լայն ու կոշտ մատանի մըն է, որ Քնարին հայրը՝ Արշակը շինել տուած էր 1915-ին կամ այդ օրերուն: Արաբական տառերով գրուած է վրան՝ «պու տայ կեչեր, եաիօ», որ թարգմանի՝ «Այս ալ կ'անցնի, Աստուած իմ»: Արշակ զայն կը կրէր, որպէսզի չկորսնցնէ հաւատքը, յոյսը, ապրելու կամքը:

Ահա այդ հաւատքին, յոյսին ու կամ-



Քնար Եմենիճեան



Վերջերս ԱՄՆ մէջ մահացած վերապրող Ալեքսան Մարգարեան

քին կրողն էր եւ իր անդրանիկ դուստրը՝ Քնարը:

Հիմա կը մնայ, որ մենք ալ՝ վերապրողներուն շառափողներս, այսինքն նոյնպէս վերապրողներս, շարունակենք ապրիլ այդ հաւատքով, յոյսով ու կամքով:

## Գիշեր Բարի, Մարիա՛մ...

(Ներշնչուած՝ Lost Birds ֆիլմէն)

Արեւը իր հրեղէն շունչը փչեց դէպ' երկինք,  
Ու կարմիր շղարշը նետեց լեռներու ետին:  
Դաշտերուն մէջ, զեփիւռը քնքոյշ՝  
Յորեանները մեղմ օրօրելով,  
Թռչնակի չուերթին հետ օրուան հրաժեշտը տուաւ:

Գիշեր բարի, Մարիա՛մ.

Գոցէ աչքերդ փայլուն. թող մանուկ հոգիդ ծախրէ՝ անկաշկանդ  
Դէպի երազդ ծաղկաւետ, ուր իշխան-իշխանուհի,  
Ձեռք ձեռքի տուած՝ արեւի պայծառ շողերուն ներքեւ,  
Թիթեռներուն հետ կ'երգեն գարունքը մեր աշխարհի:

Քուն եղիր, Մարիա՛մ.

Սիրասուն գլուխդ հանգեցուր քարեղէն բարձին,  
Թող հոգւոյդ մէջ իջնէ շողը աստղերուն  
Ու գրկէ տանի քեզ այս քար աշխարհէն,

Դէպի մանկութեան ծոցը լուսեղէն:  
Տանի այն դղեակը գունագեղ,  
Ուր չկան չար հողմեր, չկան ագռաւներ...  
Կայ միայն օրինանք.  
Կան աստուածային բոյրը տաք հացին,  
Մօր քնքշանքն ու կենսութախ այտեր ջերմագին:

Տանի հոն՝ ուր կը լսուին խիստ ու ծիծաղ,  
Ուր կապոյտ թռչնակի թափշը կը շոյէ դէմքդ գողտրիկ.  
Ձեռքդ տո՛ւր, Մարիա՛մ,  
Ձեռքդ տո՛ւր, վագենք դէպի ծիծառնը մեր հոգոյն,  
Վագենք դէպի տո՛ն:

Թամար Տօնապետեան Գուգուեան, Թորոնթօ

## ՀՕՄԻ Ընկերային Ծառայութեան Յանձնախումբը Այցելեց Երէցները

ՀՕՄԻ «Ռուբինա» մասնաճիւղի Ընկերային Ծառայութեան յանձնախումբը եւ անոր կամաւոր անդամները, ընկերակցութեամբ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ հովիւ Գեղարդ Ծ. Վրդ. Քրիստիանի, Կոմիտաս Աւագ Քահանայ Փանոսեանի եւ եկեղեցւոյ կամաւոր անդամներու, 8 Դեկտեմբեր 2016ին այցելութիւն մը կատարեցին Արարատ եւ Extendicare Երէցներու Տունները:

Հար. տես. էջ 25



# Հալէպը Չլքած Միակ Հիւպատոսը՝ Տիգրան Գէորգեանը

Մարի Թարեան

Ռումբերու պայթիւններուն տակ, առանց ելեկտրականութեան ու ջուրի, առանց սիրելի կնոջ, երեխաներուն, եւ կեանքը մազէ կախուած՝ Հալէպի մէջ մնացած միակ դիւանագէտը, որ այդպէս ալ չլքեց իր առաքելութեան վայրը, Հայաստանի հիւպատոսն է:

Տիգրան Գէորգեան Սուրիոյ մէջ պատերազմական գործողութիւններու մեկնարկի ժամանակ կ'աշխատէր Հայաստանի դեսպանութեան մէջ, որ Դամասկոս էր, եւ ուրկէ ալ սկսան տեղալ պատերազմական առաջին ռումբերը:

Մէկ ամիսով Հայաստան վերադարձած Տիգրան Գէորգեան հարցազրոյց մը տուած է «Մեդիամաքս»-ին՝ պատմելով անցած հինգ տարիներու դժուարութիւններուն, ամենածանր եւ ուրախ պահերուն, ինչպէս նաեւ ապագայի խաղաղութեան հանդէպ անհամաձայն հաւատքով ու պայքարի մեծ ուժով լեցուած մարդոց մասին:

## Լոյսը բերած հիւպատոսը

Պատերազմական գործողութիւններու սկսելէն մէկ ու կէս տարի անց նշանակուեցաւ Հալէպի մէջ ՀՀ գլխաւոր հիւպատոս: Հալէպ արդէն ռազմական շատ ծանր գործողութիւններու կիզակէտին յատնուած էր: Հալէպի մէջ զիս դիմաորեցին հիւպատոսութեան աշխատակիցները: Նստանք կտոր մը հաց ուտելու, ելեկտրականութիւնը, որ քանի մը ամիս ընդհանրապէս չէր եղած, այդ պահուն եկաւ: Բոլորը կը ծիծաղէին, թէ նոր հիւպատոսը իր հետ լոյսը բերաւ Հալէպ:

Սակայն իրականութիւնը ամէն դառն էր, քան այդ պահու մեր պատկերացումները, իսկ 2014էն իրավիճակը ամէն սաստկացաւ եւ ատիկա երկարեցաւ մինչեւ վերջերս, երբ ինչ-որ բան դէպի լաւ փոխուեցաւ: Այդ ընթացքին շատ դժուար պահեր եղան թէ՛ հիւպատոսութեան աշխատանքի, թէ՛ մարդկային յարաբերութիւններու, թէ՛ կենցաղի ապահովման տարբեր հարցերով: Կ'աշխատէինք եւ կ'արեւելէինք արտակարգ իրավիճակի մէջ՝ էլեկտրականութեան եւ ջուրի բացակայութեան պայմաններու մէջ: Եւ ատիկա մինչեւ այսօր այդպէս է:

Շատ արագ հայ բնակչութեան մէջ կրցաւ ձեռք բերել մտերիմներ, ընկերներ, որոնց հետ մինչեւ այսօր շատ ջերմ բարեկամական յարաբերութիւններ ունիմ: Գրեթէ ամէն օր միասին կը գրուցենք, կը քննարկենք քաղաքի, տեղի, ինչպէս նաեւ Հայաստան եկած հայութեան վիճակը:

## Հրաշքով փրկուածները

Ես կը բնակիմ հինգ յարկանի շէնք մը մէջ, որուն տանիքը ռումբեր տեղացին: Սարսափելի իրավիճակ էր, այնպիսի պահեր էին, որ հասկցայ, որ միակ ելքը այն է, որ հաւաքուիմ եւ որեւէ խուճապի առիթ չտամ: Մեր շէնքը հայաբնակ է, եւ դեռ քանի մը ընտանիքներ կան, անոնց հետ ընկերութիւն կ'ընեն: Անգամ մը ռումբ մը ինկաւ կողքի շէնքին տանիքը, անմիջապէս զանգեցի մտերիմ ընկերոջս կնոջը, ըսի՝ երեխաները վերցուր, արագ իջէք իմ մօտ: Իմ բնակարանս ամէն ապահով է, գետնաշար է: Միջանցքին աթոռներ շարեցի, երեխաները նստեցուցի ապահով տեղ: Իրենց՝ իմ մօտ գալէն երեք-չորս վայրկեան անց ռումբ մը ինկաւ մեր շէնքին վրայ: Օրեր եղած են, որ մեզի կը թուէր, թէ կրնայ աշխարհը վերջանալ:

Ուրախութիւններ՝ փլատակներու արանքին

Այնպէս չէ, որ Հալէպը միայն ծանր օրերու քաղաք է: Ժամանակին ան կը

փայլէր, եւ այդ փայլքի մէկ մասը մինչեւ այսօրս կայ: Հալէպ, իսկապէս, տարաբնոյթ երեսօթ է, ուր թէ՛ տնտեսական, թէ՛ անվտանգային այդքան ծանր պայմաններու մէջ, երբ երեք-չորս քիլոմէթրի վրայ ռազմական գործողութիւններ կ'ընթանան, նաեւ մեծ շուքով հարսանիքներ, մկրտութիւններ եւ ծնունդներ կը տօնեն:

Հրաշքի, հաւատքի զգացողութիւնը երբեք չէ լքած հալէպահայութիւնը: Բոլորը կ'ըսեն, որ կեանքը կը շարունակուի եւ մենք չենք կրնար փակուիլ բնակարաններու մէջ:

Գրեթէ բոլոր հայկական համայնքային միութիւնները, մարզական ու մշակութային կազմակերպութիւնները, դպրոցները, մանկապարտէզներն ու հիւանդանոցները ամէն կերպով կը փորձեն շարունակել իրենց աշխատանքը: Սա կը խօսի այն մասին, որ հակառակ այդ պայմաններուն, համայնքը, այնուամենայնիւ, կ'ապրի: Կարելի է ըսել համայնքը վերապրեցաւ պատերազմական շատ ծանր վիճակները, եւ յոյս ունինք, որ այնտեղ մնացած մեր հայրենակիցները կրնան, ինչպէս կ'ըսեն, կռնակները շտկել:

Դուք պէտք է տեսնէք, թէ ինչպէս մարդիկ կը նշեն տօները, ինչ լեցուն է եկեղեցին, եւ ինչ խանդավառութիւն կայ այդ տօներուն: Կը զգաս, որ մարդիկ կը սպասեն հանդիսութիւններու, տօնակատարութիւններու, սրտանց ատիկա կ'ուզեն:

Սեպտեմբերին Հալէպի մէջ նշեցինք Հայաստանի անկախութեան 25ամեակը: Սուրբ Աստուածածին եկեղեցւոյ ներքեւ սրահը կազմակերպած էի մեծ ընդունելութիւն, որուն շուրջ 500 հալէպահայ կը մասնակցէին: Այդ խանդավառութիւնը, որ կար այդ պահուն, բառերով փոխանցել չեմ կրնար: Մեզի հետ տօնելու եկած էին Հալէպի՝ այդ օրը նշանակուած նոր նահանգապետը, քաղաքապետը, ոստիկանապետը եւ այլ պաշտօնեաներ:

## Սուրիական հողին կառչած հայերը

Սուրիահայութիւնը եւ, մասնաւորապէս, հալէպահայութիւնը շատ կառչած է իր հայրենիքին: Անոնք, որոնք չլքեցին Հալէպը, որոնց հետ ես ամէն օր կը շփուիմ, կը հասկնամ, որ այդ մարդիկ լքելու միտքը ի սկզբանէ չէին ալ քննարկած: Իրենք որոշած էին, որ պէտք է մնան: Հաւատացած էին, յոյս կար, որ լաւ պիտի ըլլայ, եւ իրենք կը վերագտնեն նախկին լաւ օրերը: Ուժ եւ կորով կար այդ մարդոց մէջ:

Ընդհանուր առմամբ, սուրիական հողին հալէպահայութեան այդ կառչած ըլլալը շատ զարմանալի երեսօթ ու բացառիկ ուժի նշան է:

Հայերուն սպասումներն ու միակ դիւանագիտական առաքելութիւնը Հայերուն մնալու, Հալէպի մէջ իրենց կեանքն ու գործունէութիւնը շարունակելու համար խթանիչ էր նաեւ մեր գլխաւոր հիւպատոսութեան աշխատանքներու շարունակումը Հալէպի մէջ: Բոլոր երկիրներու հիւպատոսութիւնները փակուեցան, եւ ամբողջ դիւանագիտական անձնակազմը դուրս եկաւ Հալէպէն, մեր պարագային Հանրապետութեան նախագահը քաղաքական որոշում կայացուց, որ հիւպատոսութիւնը պիտի չփակուի, որեւէ պայմաններու մէջ պէտք է մնայ, աշխատի եւ ծառայութիւններ մատուցանէ մեր հայրենակիցներուն՝ սկսած մուտքի արտօնագիրներու տրամադրումէն, քաղաքացիութեան գործերու ձեւակերպումներէն մինչեւ նոտարական վաւերացումներ: Մեր հիւպատոսութեան մնալը Հալէպի մէջ, երբեմն,



Հիւպատոս Տիգրան Գէորգեան

նաեւ ոչ աշխատանքային օրերու եւ ժամերու միշտ բաց ըլլալը նպաստեցին, որ համայնքէն շատեր չյուսալքուին:

## Վնասուած հաստատութիւններն ու վերակառուցման ծրագիրը

Հալէպի մէջ այս ամբողջ ընթացքին շարունակած են գործել նաեւ հայկական ազգային կառոյցները: Կան վնասուած եկեղեցիներ, դպրոցներ, հիւանդանոցներ, որ ռմբակոծութիւններու հետեւանքով վնասուած են: Օրինակ, մեր առաջնորդանիստ Սրբոց քառասուն մանկանց եկեղեցւոյ տարածքը ու առաջնորդարանի մէկ մասը վնասուած էին, եւ կը շարունակէր մնալ զինեալ խմբաւորումներու կողմէ ռմբակոծուող շրջանի մը մէջ: Բայց այնտեղ էին ամբողջ Բերիոյ թեմի մատենաները, գրառումները, սրբապատկերները, որոնք շատ մեծ արժէք ունին: Փառք Աստուծոյ, ատոնք չվնասուեցան:

Ցաւօք, ունեցանք շատ մեծ կորուստներ տնտեսական առումով, Նոր գիտ թաղամասը հիմնահատակ ամբողջով է, բնակելի շէնքերը անբնակելի դարձած են եւ զերոյէն վերակառուցման կարիք ունին: Եղայ այնտեղ եւ տեսայ, որ հնարաւոր չէ մէկ անգամէն վերաբնակեցնել: Բայց այդուհանդերձ, մեր հայութեան մէջ կայ տեսլականը, որ քիչ մը անվտանգ ըլլայ, իրենք նորէն կը վերակառուցեն բնակարանները, կը վերաբանան խանութներն ու նորէն կը սկսին ապրելու առաջուան պէս:

Ամէն պարագայի, հայ համայնքի վնասները շատ-շատ են: Հիմա արդէն, Հալէպի մէջ իրավիճակի կայունացման պայմաններու մէջ, մեր ազգային իշխանութիւնները ձեռքերը ծալած չեն նստած: Այնտեղ ունինք Շտապ օգնութեան վերականգնման մարմին, ուր հայկական համայնքի աշխարհիկ, քաղաքական եւ հոգեւոր ղեկավարները ընդգրկուած են: Կազմած են Հալէպի հայկական հաստատութիւններու վերականգնման ծրագիր, որ պէտք է վերջնական հաստատուի եւ համահայկական օժանդակութեամբ իրականացուի:

## Արաբ ժողովուրդի բարեկամութիւնը

Ես այս ընթացքին առնչութիւններ ունեցած եմ նաեւ արաբներու հետ: Մեր համայնքը ջերմ ու բացառիկ յարաբերութիւններու մէջ է թէ՛ արաբ քրիստոնէաներու, թէ՛ մահմետականներու հետ: Մեր բոլոր շփումներու ընթացքին իրենք՝ արաբները, կ'ըսեն՝ դուք՝ հայերդ, ոչ միայն Ցեղասպանութիւն վերապրած ժողովուրդ էք եւ եկաք այստեղ հիմնուելու, այլեւ եկաք ու շէնացուիք Սու-

րիան:

Շատ ջերմ, կարելի է ըսել ընկերական յարաբերութիւններ ունիմ նաեւ Հալէպի նահանգային իշխանութիւններուն հետ: Անոնք շատ բարձր կը գնահատեն այն հանգամանքը, որ Հայաստան չփակեց իր գլխաւոր հիւպատոսութիւնը եւ չհեռացաւ Հալէպէն: Իրենք ատիկա կը համարեն բարեկամի, ընկերոջ կեցւածք:

## Ամենածանր եւ ուրախ պահերը

Ամենածանր պահերը եղած են այն ժամանակ, երբ լուր ստացած ենք հայկական թաղամասերու ռմբակոծման եւ զոհերու մասին: Շատ ամէն ծանր պահեր եղան վերջերս՝ քանի մը ամիս առաջ, երբ զինեալ խմբաւորումներու ականանետը թիրախ դարձուց մեր շէնքէն յիսուն մեթր հեռաւորութեան վրայ, ուր հայ երեխաներ կը խաղային: Անոնք զոհուեցան... անմիջապէս վազեցինք դուրս, սակայն, ցաւօք, այդ պահին արդէն օգնելու ոչինչ կար:

Ամենաուրախ պահերէս մէկը այն էր, երբ հրաւեր ստացայ մասնակցելու Հայկական ազգային պատասպարանի (մանկատուն)՝ սանի հարսանիքին: Պատասպարանին մէջ մեծցած այդ աղջկան հարսանիքի հրաւերը շատ մեծ ուրախութեամբ ընդունեցի: Բնականաբար, ծնողներ չկային, բայց պակաս չէր նաեւ պատասպարանի խնամակալներու, աղջկայ ընկերներու ուրախութիւնը:

## Խաղաղութեան հաւատքով

Հալէպի մէջ այս պահուն հայերու թիւը կը տատանի 12-13 հազարի շուրջ, բայց Սուրիոյ ծովափնեայ շրջաններուն մէջ կան շատ մեծ թիւով հայեր, որոնք Հալէպէն գացած են: Վստահ եմ, որ այդ շրջաններուն մէջ, ինչպէս նաեւ Լիբանանի եւ Յորդանանի մէջ ապաստանած հայերուն մեծ մասը պիտի վերադառնայ: Կը դժուարանամ ըսելու, որ Հալէպ մօտ ապագային պիտի ըլլայ նախկինը, բայց վստահ եմ, որ իրավիճակը պիտի փոխուի դէպի լաւ: Հալէպ ոտքի պիտի կանգնի, լաւ պիտի ըլլայ: Հայաստանի Գլխաւոր հիւպատոսութիւնը որեւէ իրավիճակի մէջ պիտի շարունակէ մնալ եւ աշխատիլ այնտեղ՝ ամէն մեծ եռանդով: Մեր գործունէութիւնը որեւէ մէկ վայրկեան պիտի չդադարի:

Հալէպահայերուն ուղերձս է՝ ով որ դուրսն է եւ ցանկութիւն ունի վերադառնալու, Հալէպ գրկաբաց կը սպասէ, իսկ ով մնացած է՝ անոնց ալ կը մաղթեմ, որպէսզի խաղաղութիւնը վերջնական հաստատուի Հալէպի մէջ եւ իրենք՝ բոլորը, ապրին իրենց մէջ փայփայած խա-



## Թուրքիա Կը Պատրաստուի Հայաստանի Հետ Սահմանը Պարսպապատելու

Թրքական մամուլին մէջ տեղ գտած հրապարակումներու համաձայն՝ Թուրքիա կը պատրաստուի Հայաստանի եւ Իրանի հետ սահմանագիծը պարսպապատելու: Ներկայիս նմանատիպ պատ կը կառուցուի թուրք-սուրիական սահմանին:

Երկրին քաղաքական բեմերու ետին տարրող քննարկումներու համաձայն, Թուրքիոյ պաշտպանութեան եւ տնտեսութեան նախարարութիւններու համատեղ նախաձեռնութեամբ հայ-թրքական սահմանը պիտի պարսպապատուի Արտահան, Կարս եւ Իգտիլի քաղաքներուն կողմէ:

Ըստ աղբիւրին՝ Թուրքիոյ դրացի երկիրներուն հետ իր սահմաններու պարսպապատման նպատակն է պայքարիլ ահաբեկչութեան եւ մաքսանենգ ճանապարհով սահմանախախտումներու դէմ:

Նշենք, որ ներկայիս թուրք-սուրիական սահմանին կառուցուող թրծաշաղախուած պատը ունի 3 մէթր բարձրութիւն, իսկ վերի հատուածը պատուած է փշալարերով:



Հայաստան Թուրքիա սահմանը

## Քեսապ-Թուրքիա Սահմանագծին Վրայ Կառուցուած Բարձրադիր Պատը



Քեսապի սահմանին երկայնքին թրքական պարսպապատ

Կարօ Մանճիկեան

Թուրքիոյ դաւադիր պետութիւնը, որ ասկէ մօտ 3 տարի առաջ, իր բանակին բազմաձեռն օժանդակութեամբ զինուած ահաբեկչական բազմացող խմբաւորումներ առաքեց հայկական Քեսապ, զայն բռնագրաւելով (ինչպէս Սուրիոյ հետ սահմանամերձ բազմաթիւ քաղաքներ եւ գիւղեր, ներառեալ Եագուպիէ հայաւանը), այժմ, իր բազմադիմի եւ յարափոփոխ քաղաքականութեան պատճառաւ, մինչեւ մէջքը թաղուած ըլլալով Սուրիական տագնապի տիղմին մէջ, այդ ահաբեկչներուն դէպի իրենց մեկնակէտը վերադառնալու, ինչպէս նաեւ քրտական ազատագրական խմբաւորումներու վախին ազդեցութեան տակ, նախաձեռնած է Սուրիոյ հետ սահմանին վրայ 900 քիլոմէթր երկարութեամբ եւ 3 մէթր բարձր պատի մը շինութեան, որուն վրայ պիտի ամրացուին 2 մէթր բարձրութեամբ փշալարեր եւ նկարչական սարքեր:

Պատին մօտ 400 քմ.-ը ւարտելու վրայ է, որուն կարեւոր մասերը՝ Ճարապիւս, Թէլ Ապեատ, Ռաս Ուլ Այն, Արաբունար (Էյն Արապ) եւ Գամշլիի սահմանին վրայ են. Միայն քեսապ հայաւանին վարչական 25 քմ. Թուրքիոյ հետ սահմանին վրայ արդէն գրեթէ ւարտած է 15-17 քմ.-ի շինութիւնը. սկսելով հեռակայ Գարաքինիսի (Սեւ եկեղեցի) վտակի կամուրջին մօտէն մինչեւ բարձրադիր Սեւ Աղբիւրէն (Կասիոս լեռ), ապա Պաղուրտի շրջան մինչեւ Միջերկրական ծով, որպէս լեռնային դժուար անցանելի շրջան, կը կարծուի որ հոն պիտի չշինուի պատ (մօտ 10 քմ.):

Քեսապի, Թուրքիոյ հետ մաքսային անցակէտին մօտակայ, Տուզադաճ գիւղի շրջանէն անցնող մայրուղիի երկայնքին պատը (մօտ 4-5 քմ.) արդէն ճամբայէն 200-300 մէթր հեռաւորութիւնը եւ շատ յստակօրէն կ'երեւի:

Հարց կը տրուի, թէ Թուրքիոյ կողմէ հրահրուած եւ հովանաւորուած տագնապին դիմաց եթէ քաղաքական-գաղափարական «թափանցումներուն, ինչքան արգելք կրնայ ըլլալ պետութեան պատը: Վկայ Հրէաստանի եւ Պաղեստինի միջեւ մօտ 10 տարիէ ի վեր բարձրացած պատին ձախող փորձը:

Իսկ որպէս քեսապցիներ, 100 տարուան ընթացքին երեք անգամ նոյն դաւադիր թուրքին կողմէն տեղահանուած, մինչեւ Տէր Զօր եւ Փոր Սայիտ տարագրուած, ինչպիսի՞ միամտութեամբ պիտի մենք զմեզ համոզենք, որ թրքական «պատը» ապահովութեան երաշխիք է, երբ իր քաղաքական վերնախափն՝ քաղաքական կամ գաղափարական մտքին մէջ, ոճրագործին բնագոյրը, դաւադիր կառուցուածքը չէ փոխուած եւ ճիգ չի թափուիր զայն փոխելու, փաստը անոնց խրուիւմը սուրիական տագնապին մէջ իր:

Քեսապցիք, յամառելով Քեսապ բնակիլ, այս ամէնուն՝ պատին թէ միջազգային երաշխիքներուն հանդերձ, իրաւունք չունին հաւատալու թուրքին: Մենք գիշերները մեր մէկ աչքը խուփ, սակայն միւսը բաց կը քնանանք:

Ի դէպ, այստեղ յայտնենք, Քեսապի այդ 25 քմ.-նոց սահմանին վրայ տեղակայուած են 5-6 թրքական զօրանոցներ, որոնք իրարու կապուած են լայնածաւալ ճամբաներով, իսկ «Կասիոս» բռնագրաւուած լեռան գագաթը «պղծուած» է, ուր շինուած են ռազմական խարխիւներ, եւ այս ամէնը անցնող 6 տարիներուն ընթացքին:

Երգը կ'ըսէ.

«Եօթը թիթեղ դեղին ոսկի,

Չենք հաւատար թուրքին խօսքին»:

Նշենք, որ ամիսներ առաջ թրքական կառավարութիւնը սկսած էր Սուրիոյ սահմանին վրայ երկարող պատ մը կառուցել, սկսած արեւմտեան կողմէն սուրիական Քեսապ ամենին Գարատուրան (Ալ Սամրա) գիւղին սահմանային անցքէն, հասնելով մինչեւ Ալ Աթայրա գիւղաւանը՝ արեւելքի կողմէն:

Թրծաշաղախուած պատին երկարութիւնը կը հասնի 12 քմ.-ի, բարձրութիւնը՝ 3 մէթրի, որուն վրայ տեղադրուած են նաեւ 2 մէթր բարձրութեամբ փշաթելեր:

Թրքական իշխանութիւնները յայտնած են, որ սոյն պարիսպը պիտի հասնի մինչեւ սուրիական Գամիշլի քաղաքը, որուն կառուցման աշխատանքները պիտի տեսնեն առաւելագոյնը եօթը ամիս:

Սուրիոյ Ազգային Պաշտպանութեան Ուժերու (National Defence Forces) պատրաստած մէկ տեսանիւթը կը հիմնաւորէ թուրք կառավարութեան պարսպապատումի աշխատանքները՝ Քեսապի մօտ:

Թրքական իշխանութիւնները կը պնդեն, թէ պարսպապատումի սոյն ծրագրին նպատակն է դիրացնել սահմանային վերահսկողութիւնը, մինչ սուրիական կողմը զայն կը տեսնէ, որպէս խախտում երկու կողմերուն միջեւ ստորագրուած համաձայնութիւններուն:

AGBU

TORONTO presents

AGBU

PERFORMING ARTS

Under the auspices of H.E. Mr. Armen Yeghanyan,  
Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Armenia to Canada

A Classical Evening with Armenian Accent  
by  
**KARAPETYAN**  
b r o t h e r s

Accompanied by **HASMIK MANUKYAN** On the piano

**Sunday, March 19, 2017 at 6:30 P.M.**

Alex Manoogian Cultural Centre  
Babayan Hall  
930 Progress Avenue, Scarborough

Admission: \$25,  
Reserved seating \$50  
For tickets contact 416-431-2428  
Or agbutoronto@bellnet.ca

Featuring works by  
Vache Sharafyan  
Aram Khachaturian  
Darius Milhaud  
Jean Marie Leclair  
Edvard Bagdasarian  
Dmitri Shostakovich  
Igor Frolov  
Johannes Brahms  
Charles de Beriot  
Arno Babajanyan



## Այս Ոճիրը Իրագործողը Պետութիւնն Է. Ռաքել Տինք

Հրանդ Տինքի սպանութեան տասնամեակին առիթով «Ակօս»-ի խմբագրատան առջեւ Յունուար 19ին կայացած գլխաւոր ձեռնարկին Հրանդին կինը՝ Ռաքել Տինքը, ունեցաւ ելոյթ մը, որ ամբողջութեամբ կը ներկայացնենք ստորեւ.

Տասը տարի. ըսելը դիւրին է. ճիշդ 10 տարի: Առանց քեզի՝ բնաւ դիւրին չէ: Սիրելիիդ մօտ չըլլալը, մանաւանդ նենգ ծրագիրով քեզ ինձմէ խլելը աւելի՛ ցաւ կը պատճառէ:

Հիմա ես ինչ ըսեմ անոնց, որոնք քսան տարի, երեսուն, քառասուն տարի է, որ այս ցաւը կը տանին: Ինչ ըսեմ անոնց, որոնց զաակը սպաննուած է:

Տասը տարուան մէջ սորվեցայ, թէ ինչպէ՛ս արցունքներս կը թօքեն ոսկորներս, սորվեցայ, թէ ինչպէ՛ս կարելի է պայքարիլ ատելութեան եւ զայրոյթի դէմ: Երբ չգոյութեանդ մասին մտածեմ, կարծես կրակը մարմինս կ'այրէ, կարծես, եթէ մաշկս վերցնեմ, տակէն կրակ պիտի ժայթքի:

Տասը տարուան ընթացքին ինչե՛ր - պատահեցան՝ Մալաթիոյ կոտորածը, Իսքենտերի, Սեւակ Պալըքճիի, Ռոպոսքի սպանութիւնները, Կեզիի դէպքերը, Սուրու, Տիգրանակերտ, Սուր, Մարտին, Մծբին, Ճիգրէ, Շըրնաք, Թահիր Էլճի, Անգարա, Յուլիս 15, Մաճքա, Չմիւշիա, Այնթապ, Օրթագիւղ, օղակայան, Միջին Արեւելքի պատերազմ... Գործողութիւններ, ահաբեկչութիւն եւ տակաւին ինչե՛ր: Երկիրը արեան լճակի վերածուած է: Ոմանք ցանկացան լողալ մարդու արեան մէջ: Երկիրը մղձաւանջի մէջ է: Մարդիկ սկսած են վախճալու, շնչահեղձ ըլլալու: Անձնատուութիւններ ոտքի տակ առնուեցան: Արժանապատուութիւնը ոտնակոխ եղաւ, արհամարհուեցաւ...

Կարծես մայրեր իրենց զաակները ծնած են հողին յանձնելու համար:

Ահաբեկչութեան ուժի եւ ուժի ահաբեկչութեան միջեւ դարձեալ ժողովուրդն է տուժողը: Այն պետութիւնները, որոնք կ'ըսեն, թէ ահաբեկչութեան դէմ կը պայքարին, իրենց պատճառած ահաբեկչութեամբ կը նոյնանան ահաբեկիչներու հետ: Օր մը այս պետութիւնը Միացեալ Նահանգներն է՝ Ապու Դըլայի մէջ, ուրիշ օր մը Ռուսիան՝ Հալէպի մէջ, օր մըն ալ հարաւ-արեւելքի մէջ՝ Թուրքիան, այլ օր մըն ալ Սուրիան՝ ընդդիմադիրներուն դէմ... Օր մը իհիսիսէն փչող քամին կը հնձէ մահուան դաշտը, ուրիշ օր մը՝ հարաւէն փչողը... Իսկ անիծեալ հունձքը քաղողը դարձեալ մենք ենք, դարձեալ ժողովուրդս... Մեր ծովափներուն երեխաներու դիակներ կը բարձրանան... Կա՛յ ասկէ աւելին:

Ո՛վ երկինք եւ երկիր, ո՛վ լեռներ եւ ծովեր Վեր կացէք եւ վկայ եղէք: Այս հողերուն վրայ թափուած արիւնին դուք վկայ եղէք: Քանի որ մարդիկ լռեցին, լռեցուցին: Մեռան, սպաննուեցան: Սգալու կարողութիւն իսկ հատած է: Բռնատիրութիւնը եւ մարդասպանութիւնը անցած են բոլոր սահմանները: Խելքերը կեցած են, խելացիները ոչնչացուած են... Ելէք, լեռներ ու ծովեր, երկինք եւ եր-



Ռաքել Տինք՝ ամուսնոյն Հրանդ Տինքի սպանութեան 10ամեակի ոգեկոչման ատեն, Իսթանպուլ:

կիր... Դուք եղէք վկան: Պատմութիւնը եւ այսօրը դո՛ւք վկայեցէք: Մեղքերու ծանրութեան, ոճիրներու բազմազանութեան, կեանքերու շիջումին դո՛ւք վկայ եղէք: Սատանայի անվերջ խաղերուն, սուտերուն, անվերջ յոխորտանքին եւ անպատկառութեան դո՛ւք վկայ եղէք: Արդարութիւնը բեկանողներուն, այս վաղեմի հողերուն վրայ ապրուած զգուելիութեան դո՛ւք վկայ եղէք:

«Ունայնութիւններու ունայնութիւնը» յայտարարեց. «Մեծ գործեր կատարեցի: Ինծի համար տուններ կառուցեցի եւ այգիներ տնկեցի: Ինծի համար պարտէզներ ու մրգաստաններ շինեցի եւ անոնց մէջ ամէն տեսակ պտղատու ծառ տնկեցի: Ինծի համար ջուրի աւազաններ շինեցի, որպէսզի անոնցմով ծառաստանը ոռոգուի: Ստրուկներ եւ ստրկուհիներ գնեցի... Շատ արջառներու եւ ոչխարներու նախիրներ ունեցայ: Նաեւ ինծի համար դիզեցի արծաթ եւ ոսկի, ու թագաւորներու եւ զաւառներու սեփական գանձերը... Մեծ եղայ ու գերազանցեցի ինձմէ առաջ Երուսաղէմի մէջ եղող բոլորը. իմաստութիւնս ալ իմ քովս կը մնար: Իմ աչքերս իրենց բոլոր փափաքներէն չզրկեցի ու սիրտիս ո՛չ մէկ ուրախութիւն մերժեցի... Յետոյ ձեռքերուս կատարած բոլոր գործերուն նախեցայ ու՝ զանոնք կատարելու համար իմ կրած ամբողջ տաժանքիս, եւ ահա՛, ամէն ինչ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք էր, եւ արեւին տակ ո՛չ մէկ օգուտ կար», (Ժողովող 2:4-11):

10 տարուան ընթացքին ինչե՛ր-ինչեր պատահեցան: Մեր դիմաց դրին դատավարութեան մը գործընթացը: Դատարաններ մտանք ելանք: Մեր վրան խնդացին, մեզ ծաղրեցին, «Կա՛մ կը սիրես, կա՛մ կը լքես» ըսին: Նախ ըսին՝ «Ոճիրին մէջ Կազմակերպութիւն մը չկայ», ապա Գերագոյն ատենանք ըսաւ. «Կազմակերպութիւն կայ, սակայն սահմանափակուած է քանի մը ազգայնական երիտասարդներով»: Ապա եկաւ օրը, երբ ոճիրը գործած, վրան ծածկած, անկէ օգտուիլ փորձած պետութեան մէջի խմբաւորումները իրար ինկան... Քանի մը ազգայնական երիտասարդներէ բաղկացած կազմակերպութիւնը գնաց, տեղը՝ ՖեթՕՆ (կիլենականներ) եկաւ:

Ատեն մը ձեռացուցին, որ «Էրկենեքոն»-ն է, սակայն մեր դատին միայն քովէն անցան: Պետութիւնը ամէն անգամ դէպքի վայր իր պոչը կը ձգէ եւ՝ «ահա՛ սատանան» կ'ըսէ: Ո՛չ տուտ է, ո՛չ իրաւ: Սատանային ետեւէն երթալու փոխարէն՝ անոր շապկին հետ խաղալէն ե՛րբ պիտի յոգնինք:

10 տարի առաջ մեր հարցուցած հարցումը դարձեալ կը հարցնենք: Թիրախ ցոյց տուողները, սպառնացողները, «Հրանդ, մեր զայրոյթին թիրախն ես» ըսողները, բանակի հրամանատարութենէն զեկոյց հրատարակողները ե՛րբ պիտի ներկայանան արդարութեան առջեւ:

Դէպքի վայրի արձանագրութիւնները դարձեալ կը սփռուին ամէն կողմ: Կըսուի, թէ 10 տարի առաջ, այս ժամերուն, այստեղ, քաղաքացիներէն աւելի ռազմական ոստիկանութիւն ներկայ էր: Սպասենք, տեսնենք, թէ տարիներ տեւած այս հարցաքննութիւնը ե՛րբ պիտի հասնի իր աւարտին:

Նախապէս ըսած ենք եւ դարձեալ՝ պիտի ըսենք: Այս ոճրագործը յայտնի է: Այս ոճիրը գործադրողը, ըստ երեւոյթին, իր բոլոր աստիճաններով, պետութիւնն է: Ժողովուրդին խիղճը, այս իրականութիւնը հասկնալու համար, տասը տարուան մէջ ի յայտ եկած խայտառակութենէն բացի, ուրիշ ո՛չ մէկ բանի կարիքը ունի: Իսկ եթէ պետութիւնը չէ, ապա պետութիւնը յանցաւոր է իր մէջի այդ խաղաքարերը արտամղելով:

Սուրբ չէ՛ պետութիւնը, մա՛րդն է սուրբը: Կեանքն է սուրբը:

Տասը տարիէ ի վեր պետութիւնը այս երկրին սրբութիւնները կը վիրաւորէ: Ճիշդ այնպէս, ինչպէս հարիւր տարի առաջ, հարիւր տարիէ ի վեր կը վիրաւորէ... Ո՛ր ազգէն ալ ըլլայ, ո՛ր ցեղէն, ո՛ր կրօնէն ըլլայ, այնքան ատեն որ չէք սրբացներ կեանքը, այս հողերուն վրայ արժանի կեանք կարելի չէ ունենալ, սիրելիներս:

Այսօր ձեզի հետ տասը տարի առաջ սպաննուած ամուսինիս ցաւը կիսելը, իր դատին մասին խօսիլը, հաւատացէ՛ք, շա՛տ կը ցացնէ: Սակայն երկրի ժողովրդավարացման համար, ժողովուրդին՝ համար այս դատը եւս կարեւոր դատե-

րէն մէկն է:

Ամուսինս, դատարաններէն աւելի, ժողովուրդին խիղճը կը կարեւորէր: Բոլոր այս մեր ապրածներուն ընդմէջէն, յանուն ապագայի, մեզի համար միայն յուսադրիչ է ոճիրին դատապարտումը ժողովուրդի խիղճին մէջ:

Այս դատը Թուրքիոյ ժողովրդավարացման բանալիներէն մէկն է: Եթէ անպայման բանի մը համար պիտի շահագործէք, ապա այս նպատակին համար շահագործեցէ՛ք՝ ծայրէ ի ծայր:

Այս դատը նաեւ դատն է մեր բարեկամներուն, իրականութիւնը փնտռելու ժամանակ իրենք զիրենք բանտի մէջ գտած, խաղաղութեան ու ազատութեան համար պայքարելու ընթացքին իրենց ազատութիւնը խլուած, ձերբակալուած լրագրողներուն եւ երեսփոխաններուն դատն է: Աստուծէ խնդրանքս է, որ անոնք պահ մը առաջ, ողջ առողջ միանան իրենց սիրելիներուն:

Այսօր, այս խաւար ժամանակահատուածին «գոնէ մերինները իշխանութեան վրայ են» ըսելով՝ սփոփանք փնտռողներ, չկարծէք, թէ իշխանութեան վրայ եղողները ձեզմէ են: Ձեր բարի նպատակներով երկիրը կառավարելու համար ուղարկուած այդ մարդիկը ժողովուրդի զաակ էին, սակայն պետական այրեր դարձան: Վաղուց մոռցան իրենց խոստումները: Այժմ կ'ուզեն իրենց ոճիրներուն մէջ ձեզ ալ մեղսակից դարձնել: Դուք արժանի չէք այսպիսիին: Բոլորս մէկ շա՛տ աւելիին արժանի ենք, եւ կը յուսամ, որ շատ աւելի լաւին հասնիլ պիտի յաջողինք:

Սէրը ուրիշին համար բան մը ընել է: Սիրոյ ուղիին վրայ քայելու ժամանակ ցաւ պիտի զգաք, անշուշտ: Սէրը ամէնէն զօրեղ հոգեւոր պայքարն է: Սէրը չարիքին բարիքով կը պատասխանէ: Առանց սիրոյ՝ հաւատք չկայ:

Զարդարուեցէ՛ք սիրով:

Եթէ մէկը ըսէ՝ «Ես կը սիրեմ զԱստուած» եւ ատէ եղբայրը, ապա ստախօս է, որովհետեւ ան, որ չի սիրեր իր եղբայրը, զոր կը տեսնէ, ապա ինչպէ՛ս կրնայ սիրել զԱստուած, զոր չի տեսներ» (Ա. Յովհաննէս, 4:20):

Սիրելի՛ բարեկամներ, ճիշդ տասը տարի է, որ ձեզի հետ միասին այստեղ ենք: Ցաւին մէջ ազգական դարձանք՝ ըսած էինք: Մեր պատմութիւնները պատմեցինք, լսեցինք: Այդքան ալ ցաւով լեցուն, վիշտով ու արցունքով լեցուն նոր պատմութիւններ գոյացան, շատցան՝ հազարներով, տասնեակ հազարներով...

Պարզապէս միասին ապրիլ չէ, այլ հաւասար եւ ուրախ ապրիլն է կարեւորը: Եւ արժանապատիւ, ազատ ապրիլ... Եկէ՛ք՝ այս երկրի աղանիին դողդոջը վերացնենք: Եկէ՛ք՝ չվիրաւորենք աղանիները: Ինչպէս իմ ջութակս կ'ըսէ.

«Եկէ՛ք՝ նախ զիրար հասկնանք...

Եկէ՛ք՝ նախ իրարու ցաւերը յարգենք...

Եկէ՛ք՝ նախ զիրար ապրեցնենք»:

Պոլիս, «Ակօս»

## «Մենք Հետդ ենք, Կարօ՛». Սերժ Թանգեանը՝ Փայլանին

Ամերիկահայ յայտնի երաժիշտ Սերժ Թանգեան, իբրեւ աջակցութիւն Թուրքիոյ խորհրդարանի հայազգի պատգամաւոր Կարօ Փայլանին, գրառում մը կատարած է Դիմատետրի իր էջին վրայ՝ Փայլանը «Իսկական հերոս» անուանելով:

«Այսօր (Յունուար 16), երբ մենք կը յիշենք Մարթին Լութըր Քինկը

եւ այն արժէքները, որոնց համար ան կը պայքարէր, Էրտողանի իշխանութիւնը Թուրքիոյ մէջ խորհրդարանի պատգամաւորը կը հեռացնէ նիստերէն՝ Ցեղասպանութիւնը յիշատակելուն համար: Կարօ Փայլան իսկական հերոս է, որովհետեւ չափազանց դիւրին է ծմարտութիւնը ըսել այնպիսի հասարա-

կութեան մը մէջ, ուր այդ քայլը հետեւանքներ պիտի չունենայ, բայց շա՛տ վտանգաւոր է նոյնը ընել այնպիսի հասարակութեան մը մէջ, ուր անիկա կրնայ հետեւանքներ ունենալ: Ինծի համար մեծ պատիւ էր հանդիպիլ Կարոյին հետ անցեալ տարի: Մենք հետդ ենք, Կարօ՛», գրած է Թանգեան:





## Կլոր Սեղան Ֆրանսայի Ազգային Ժողովին Մէջ. «Հայութիւնը Ներկայ Աշխարհաքաղաքական Եւ Ներազգային Մարտահրաւերներու Դէմ Յանդիման»

Յունուար 14ին, Ֆրանսայի Ազգային ժողովի «Բոլայեր» սրահին մէջ, ՀՀ 126ամեակի ձեռնարկներու շարքին, տեղի ունեցաւ երկու կլոր սեղաններու շուրջ քննարկում «Հայութիւնը ներկայ աշխարհաքաղաքական եւ ներազգային մարտահրաւերներու դէմ յանդիման» ընդհանուր խորագրին տակ:

Բացման խօսքին մէջ ՀՀ Արեւմտեան Եւրոպայի Կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչ Շարլ Փափագեան ներկայացուց Հայաստանն ու հայ ազգը յուզող հիմնական խնդիրները եւ ըսաւ, որ պարտինք աւելի յանձնառու դառնալու ու հանդէս գալու հայ ազգի ու Հայաստանի ապագան յուզող հարցերու շուրջ նորանոր գաղափարներով: Պէտք է յուսալից տեսլական մը կերտել ու դադրիլ իրադրութիւններուն ենթակայ դառնալէ, այլ՝ նոր շունչ ու իմաստ դնելով գաղափարներուն ու աշխատանքներուն մէջ:

Այնուհետեւ սկիզբ առաւ առաջին կլոր սեղանը, որ վարեց Ֆրանսայի Հայ դատի յանձնախումբի ատենապետ եւ «Ֆրանսա Արմէնի» թերթի խմբագիր Յարութ Մարտիրոսեան. «Ներկայ աշխարհաքաղաքական յարափոփոխ պայմանները միջինարեւելեան եւ Կովկասեան տարածաշրջանէն ներս եւ Հայաստանի ու Արցախի անվտանգութիւնը» նիւթով, մասնակցութեամբ՝ Ֆրանսայի մէջ

Արցախի Հանրապետութեան ներկայացուցիչ Յովհաննէս Գեորգեանի, ՀՀ Բիւրոյի անդամներ Յակոբ Տէր Խաչատուրեանի (Գանատա) եւ Կիրո Մանուկեանի (Հայաստան) ու քաղաքագետ Վիգէն Զեթերեանի (Զուիցերիա):

Քննարկուեցան մօտակայ եւ հեռակայ երկիրներու ներքին զարգացումներն ու անոնց ազդեցութիւնը Հայաստանի ու Արցախի անվտանգութեան վրայ: Հայաստանի յարաբերութեանց որակն ու մակարդակը իրաքանչիւրին հետ ու անկէ բխող ապագայի պատկերացումները: Քննարկուեցաւ յատկապէս Ազրայէժանի ռազմական իսկական կարողականութիւնն ու պատերազմի զարգացման դիպաշարներն ու անոնց վնասները երկու կողմերուն համար:

Երկրորդ կլոր սեղանը վարեց ՀՀ Կեդրոնական կոմիտէի անդամ ու «Այբ» ձայնասփիւռի կայանի տնօրէն Վարդան Գաբրիէլեան, «Որո՞նք են Հայաստանի ու սփիւռքի ներքին մարտահրաւերները դիմագրաւելու անհրաժեշտ ռազմավարական ուղղութիւններն ու գործնական քայլերը» նիւթով, որուն մասնակցեցան պատմաբան Անահիտ Տէր Մինասեան (Ֆրանսա), Համազգայինի Կեդրոնական վարչութեան ատենապետ Սկրտիչ Սկրտիչեան (Լիբանան), Ֆրանսայի Հայկական կազմակերպութիւնները համակարգող



Կլոր սեղանէն պատկեր մը

խորհուրդի համանախագահ Արա Թորանեան (Ֆրանսա) եւ Արեւելեան Ամերիկայի ՀՀ Կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչ Հայկ Օշական:

Արծարծուեցան հիմնական, երբեմն իրարու հակադրուող կարծիքներ: Խօսուեցաւ հայերէնի տարածման առարկայական անհրաժեշտութեան մասին՝ որպէս համահայկական հաղորդակցութեան միջոց, սփիւռքը վերակազմակերպելու նոր օրակարգ մշակելու ու Հայաստանի ընդհանուր կեանքին աւելի

մասնակից դառնալու խնդիրներուն մասին: Նաեւ Հայաստանի պետութեան աւելի ծրագրուած ու աշխուժ ներդրումին մասին՝ սփիւռքի պահանջներուն ու յատկապէս համեմատաբար աւելի փոքր կամ նորակազմ համայնքներու ուղղութեամբ:

Հանդիպման փակման խօսքը կատարեց ՀՀ Բիւրոյի անդամ Մուրատ Փափագեան, որ նշելով այս ձեռնարկին ձգած դրոշմին մասին՝ շեշտեց նման նախաձեռնութիւններու կարեւորութիւնը:

## «Ցեղասպանութիւն՝ Ցեղասպանութենէն Ետք» Խորագիրով Ցուցահանդէսը Եւրոպական Քաղաքներու Մէջ



Պետո Տեմիրճեան

«Արմէնփրես».- «Ցեղասպանութիւն՝ ցեղասպանութենէն ետք» խորագիրով ցուցահանդէսը այս տարի պիտի ներկայացուի եւրոպական շարք մը քաղաքներու մէջ, յայտնած է ՀՀ Հայ դատի Եւրոպայի յանձնախումբի հաղորդակցութեան պատասխանատու Պետո Տեմիրճեան:

Ցուցահանդէսը առաջին անգամ բացուած է Եւրոպական խորհրդարանին մէջ, 2016ի Փետրուարին: Այնտեղ ներկայացուած է հայկական եկեղեցիներու եւ կրօնական յուշարձաններու 32 լուսանկարներ, որ համեմատութեան մէջ դրուած են հայկական յուշարձանները, եկեղեցիները՝ Հայոց ցեղասպանութենէն առաջ եւ վերջ:

«Մէկ շաբաթ տեւած ցուցահանդէսը մեծ հետաքրքրութիւն յառաջացուց:

Այդ ընթացքին ունեցանք աւելի քան հազար այցելու: Մարդիկ տեղեկութիւն ստացան, պատկերացում կազմեցին, թէ ինչ ունեցած է հայը՝ Հայոց ցեղասպանութենէն առաջ եւ ինչ մնացած է յետոյ: Այս տարի այդ մեծ արձագանգ տած ցուցահանդէսը պիտի ներկայացնենք եւրոպական տարբեր երկիրներու մէջ: Անիկա պիտի սկսի մարտին», յայտնած է Տեմիրճեան:

Հայ Դատի յանձնախումբը տարուան ընթացքին Հայոց Ցեղասպանութեան հարցը առաջ պիտի տանի ծանաչման եւ հատուցման ծիրին մէջ: Տեմիրճեան նկատած է, որ նախորդ տարի այդ ուղղութեամբ եւ տեղի ունեցած են կարեւոր ձեռնարկներ: Մայիսին իրականացած է համաժողով, որ նախանշուած են հատուցման ուղղութիւնները՝ իրաւական, տնտեսական եւ այլն:

Դեկտեմբերին Պրիսթեյի մէջ տեղի ունեցած է մամուլի ասուլիս՝ Սիսի կաթողիկոսարանի վերադարձին պահանջով՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա կաթողիկոսի ներկայացուցած հայցին վերաբերեալ: Պետո Տեմիրճեան նշած է, որ այս երկու կարեւոր կէտերուն վրայ յենելով՝ 2017ին յառաջ պիտի շարժին:

Ան տեղեկացուցած է, որ, ամենայն հաւանականութեամբ, 2017 թուականի վերջը, Պրիսթեյի մէջ կազմակերպեն Եւրոպահայութեան 4րդ համագումարը: Անիկա պիտի տեւէ քանի մը օր, որուն ընթացքին պիտի ներկայացուին Հայաստանի, Արցախի, սփիւռքի օրակարգային հարցերը: Նախորդ համագումարը տեղի ունեցած է 2013ին, որ ունեցած է 350 մասնակից:

## Ֆրանսայի Սահմանադրական Խորհուրդը Ցեղասպանութիւններու Ուրացումը Քրէականացնող Օրինագիծը Բեկանեց

Ֆրանսայի Հայ Դատի յանձնախումբը դատապարտեց Ֆրանսայի Սահմանադրական խորհուրդին վճիռը, որ կը բեկանէ ազգային կամ կրօնական հողի վրայ ցեղասպանութիւններու եւ զանգուածային սպանութիւններու ուրացումը քրէականացնելու մասին որոշումը:

Յունուար 26ին, Ֆրանսայի Սահմանադրական խորհուրդը որոշած է մերժել՝ երկրին կառավարութեան առաջարկով խորհրդարանին կողմէ Դեկտեմբեր 22ին վաւերացուած «Հաւասարութիւն եւ քաղաքացիութիւն» օրէնքի շարք մը դրոյթները: Սահմանադրական խորհուրդը դարձեալ հակասահմանադրական համարած է մարդկութեան դէմ իրագործուած յանցագործութիւններու ուրացման համար քրէական պատասխանատուութիւն սահմանելը՝ նման քայլ մը համարելով կատարուած իրադարձութիւններու մասին կարծիք արտայայտելու ազատութեան խոչընդոտում:

Այս ձեռքով, փաստօրէն, Հայոց Ցեղասպանութեան ուրացումը եւս պիտի չքրէականացուի:

Ֆրանսայի հայկական կազմակերպութիւնները համակարգող խորհուրդի համանախագահ Մուրատ Փափագեան այս առթիւ ըսաւ. «Սահմանադրական խորհուրդին որոշումը կը դատապարտենք. անիկա անհիմն է. համաձայն չենք այդ որոշումին: Գիտէինք, որ վերջինս կ'աւելնէ հաւանականութիւն կայ, որ մերժուի, ինչպէս եղաւ 2012ին, բայց նաեւ լուրտես էինք»:

Փափագեան շեշտեց, թէ Սահմանադրական խորհուրդի սոյն որոշումը չի կրնար պատճառ դառնալ, որ Ֆրանսայի Հայ Դատի յանձնախումբը Հայոց Ցե-



ղասպանութեան ծանաչման համար ծաւալած պայքարը դադրեցնել:

«Մենք մեր պայքարը տարբեր ձեւերով պիտի շարունակենք: Կարելի է ըսել, որ Թուրքիոյ քաղաքական ճնշումները ազդած են Սահմանադրական խորհուրդին վրայ», աւելցուց ան:

Փափագեան նշեց, որ Ֆրանսայի հայ համայնքը արդէն 10 տարիէն աւելի է որ կ'աշխատի այս օրինագիծի վաւերացումը ապահովելու համար, իսկ վերջին տարիներուն, այդ աշխատանքը կրկնապատկուած էր, որովհետեւ Ֆրանսայի նախագահ Ֆրանսուա Հոլանտ կ'ուզէր այս մասին իր տուած խոստումը կատարել:

Սահմանադրական խորհուրդը որոշ փոփոխութիւններ պահանջած է օրէնքի այն կէտին մէջ, որ կը վերաբերի ցեղասպանութիւններու եւ որոշ այլ յանցագործութիւններու ուրացման համար տուած քանակին:

Նշեալ օրէնքը ցեղասպանութիւնը ուրացող անձին դէմ մինչեւ մէկ տարուան բանտարկութիւն եւ 40,000 եւրօ տուգանքի պատիժ կ'առաջարկէր:



# Փոխան Գրախօսականի. Մտածող Մարդուն Միտքը Միշտ Անվերջ է

Գրիգոր Յոթոյեանի «Մայրամուտի Ցուլքեր» գիրքի հրատարակութեան առթիւ

Սեդա Գանտահարեան

Գիրքերը ձեր միտքի նաւերն են, որ կը ձանապարհորդեն ժամանակի ալիքներու վրայով եւ զգուշաբար կը տանին իրենց թանկագին բեռը սերունդէ սերունդ:

Սիրելի Պրն. Յոթոյեան, սրտաշարժ ուրախութեամբ ստացայ եւ կարդացի «Մայրամուտի Ցուլքեր» գիրքը: Մանաւանդ ես ինծի երջանիկ համարեցի՝ գիրքին յառաջաբանի պատուին արժանանալու համար: Հազար պատիւ Ձեզի՝ մօտաւորապէս 90ամեայ ձանապարհորդ: Ձեր կեանքը դեռ մոմի պէս լոյս կու տայ, որ մեր սիրելի հայ ժողովուրդին մշակոյթը յաւերժ պահպանուի:

Պրն. Յոթոյեան, այս անգամ ես վերահաստատեցիք ձեր հաւատոյ հանգանակը հանդէպ մեր ազգին: Ձեր վերջին գիրքը՝ «Մայրամուտի Ցուլքեր»ը տակաւին ծերացած չէ: Ձեր միտքն ու գործը յարատեւ են:

Ձեր բոլոր հատորները, այս վերջինին հետ միասին, ուղղուած են ամէն հայու, որ տակաւին չէ կորսնցուցած զգացումը՝ ազգային հպարտութեան, գնահատանքը՝ հայ գրականութեան: Այս գիրքը նոյնպէս կենդանի խօսող փաստ է: Անկեղծութիւնը յաջողութեան բանալին է գրական այս 209 էջնոց գիրքին, որուն էջերուն մէջ տրուած են ծանօթագրութիւններու արժէքը, հարստութիւնը. փոխանցուած գիտելիքներու տարածքը հիացումի արժանի է:

Առաջին էջերուն մէջ կը կարդանք կարեւոր տեղեկութիւններով հարուստ յօդուածներ: Ընթերցողին կը ներկայացնէք սեղմ ուսումնասիրութիւն մը արցախեան աշխարհի մասին: Տեղահանութեան դրուագներ ու հերոսական սխրանքներ, պատմութիւններ եւ եղելութիւններ:

Պրն. Յոթոյեան, դուք փաստերով նկարագրած էք, թէ Ղարաբաղի բարբառը ինչպիսի՝ ծագում ունեցած է ժողովուրդներու նախալեզուին մէջ: Բաղդատութիւններ ըրած էք, թէ արցախեան բարբառին մէջ կան բազմաթիւ բառեր,

որոնք գործածական են միայն այդ բարբառով եւ չեն մտած հայերէնի ընդհանուր բառապաշարին մէջ: Ինչպէս նաեւ Ղարաբաղի բարբառին մէջ կան բազմաթիւ բառեր, որոնք իրենց արտայայտած իմաստով պահպանուած են տարբեր լեզուներու մէջ: Այս ուսումնասիրութեան մէջ դուք եղած էք լեզուի մտածողութեան աշխատատեղը:

Գրած էք նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի մշակութային եւ հոգեւոր ժառանգութեան մասին: Կը յուսամ, որ այս յօդուածը օգտակար պիտի ըլլայ կարդացողներուն՝ որպէս տեղեկութեանց եւ գաղափարներու աղբիւր: Այստեղ նաեւ յատկանշական է ձեր մարդկային ու բարոյական հաւատարմութիւնը անցեալի եւ հարազատ արմատներու հանդէպ:

Բաւական է թերթի գիրքին էջերը՝ եւ ի՞նչ անգամ մը ես կը տեսնեմ հայ կեանքին եւ իրականութեան հայելին, կը տեսնեմ, որ բոլոր հերոսները ազգային պատկանելիութիւն ունին: Դուք անհատները կը նկարագրէք իրենց իսկ էութեամբ, կը նկարագրէք զանոնք ինչպէս որ են: Այս երկուքը նմոյշներ են անկեղծութեան:

«Ձօն Գերապատիւ Տէր Մեղրիկ Ծ. Վարդապետ Բարիքեանին՝ եպիսկոպոս ձեռնադրութեան եւ օծման առթիւ» գրութեան մէջ կ'ըսէք՝

Եկեղեցական շարականներով, Սաղմոսներով եւ աղօթքներով ու Աստուածային սուրբ օրհնութիւններով,

Կեանքդ դարձուցիր կանթեղ մշտապառ:

Անտարակոյս, մասունքի պէս համբուրելի կը գտնեմ այս երախտաւորին՝ Մեղրիկ Սրբազանին նուիրուած պաշտամունքի աստիճանին հասնող հիացական այս տողերը, որ բանաստեղծութիւնը կ'առանձնանայ եւ ցոյց կու տայ սրբազանին հոգեւոր արժէքներուն գեղեցիկ իրականութիւնը:

Պրն. Յոթոյեան, ձեր գիրքին մէջ ներկայացուցած էք հանգուցեալ Կորին Ս. Արք. Պապեանի յիշատակը յաւերժաց-

նելու մտածումը, անոր իրական կեանքի կենդանի պատկերներով եւ դէպի բարին ու գեղեցիկը ունեցած հաւատքով: Դուք կրկին գեղեցկացուցած էք Կորին Սրբազանի մարդկային եւ հոգեւոր կեանքը: Նմանապէս՝ հոգեւոյս Արմէն Աւագ Քահանայ Իշխանեանի յիշատակին եւ Յակոբ Արսլանեանի յուղարկատրութեան մասին: Այս բոլորը գրած էք ձեր կեանքի փորձառութեամբ, մարդոց հետ յարաբերութիւններու պարզ ու ջերմ, անկեղծ զգացումներով, իմաստասիրական ու հաւատքի խոր ըմբռնումներով:

Այս բոլորին հետ մեծ էր զարմանքս, երբ զգացի, որ ամէն մէկ անձ կարծես իմ առջեւ բացաւ նոր, չտեսնուած աշխարհ մը՝ կարդալով այս արժանաւորներուն զգացմունքներուն, մտքերուն ու յարաբերութիւններուն մասին, որոնք ինծի ծանօթ չէին եւ չէի տեսած գիրքեր:

«Պաշտելի մօրս յիշատակին» բանաստեղծութեամբ կը վերադառնաք Ապրիլեան Եղեռն: Այս բանաստեղծութիւնը այն խորհուրդն է, որով դուք կը ստեղծէք թափանցիկ աշխարհ մը, յուսաբեկ, շմորած կ'ոգեկոչէք անցեալը, որ ամենայն մանրամասնութեամբ պատկերած էք դժոխային այն ձանապարհը, ուրկէ անցած է հայ ընտանիքը: Բանաստեղծութեան մէջ ինքնակենսագրական փաստերով թափանցած էք պատմական ծանր ժամանակաշրջանէ մը ներս: Դուք իրադարձութիւններն ու ժամանակի դէպքերը արձանագրած էք ձեր յիշողութեան մէջ եւ գեղարուեստական բարձր արժանիքներով ներկայացուցած էք ընթերցողին: Կը պատմէք մօր, ընտանիքի, քրոջ եւ զակի սէրերուն մասին: Սակայն ասիկա սոսկ ընտանիքի մը պատմութիւնը չէ, աւելին՝ այս մէկը ամբողջ ժողովուրդի մը հալածանքի ու դեգերումներու պատմութիւնն է: Ասիկա ամբողջ սերունդի մը կորուստի շարունակող ցաւն է՝ 1915էն զայսօր պահպանուող կարծրացած կարօտը, սուր ցափ նման խոցող ամենաանասելի պահերուն անգամ:

Մայր իմ,  
Դուն եւ որդիդ կը գտնուէիք

Եփրատի հոսող ջուրերուն վրայ,  
Մօրդ գլուխը մարմինէն բաժնուած  
Կը տեսնես, որ կը ծփար ազատօրէն,  
Պատճառ դառնալով սարսափելի լացի  
Եւ աղաղակի:

Մայրական սիրերգութիւնը դարձած է ձեզ համակող էութիւն՝ իր բազմազան երեւոյթներով: Խորապէս ապրուած զգացում, որ բազմաթիւ բառեր կ'որոնէք՝ մօր սիրոյ կարօտը զգալով: Համոզուած ըլլալով, որ մօրդ սէրը անհասանելի է, սակայն իբրեւ բալասան՝ կ'ամոքէ Ձեր տառապանքը: Հակառակ տարիներու թաալին, հետեւած էք ձեր սրտի թելադրանքին:

Բաւականին լայն է, Պրն. Յոթոյեան, ձեր հետաքրքրութիւններու շրջագիծը: Մանր ու մեծ հատորներով, բազմաթիւ ու բազմազան յօդուածներով նուաճած էք սեփական ստորագրութեան իրաւունք: Այս հսկայածաւալ գիրքերը գրելով՝ աշխատած էք վառ պահել հայ ոգին: Ամէնէն առաջ այդ «հոգին» է, «կենդանի շունչը», դրոշմուած անկենդան թուղթի վրայ: «Գրողին մեծագոյն գրգռիչ գաղափարը դիւրամատոյց ըլլալն է», ըսած է Միսաք Մեծարեան: Ահա թէ ինչո՞ւ ձեր գիրքերը ընթերցելու ժամանակ կը թուի, թէ Յոթոյեանը կը խօսի քեզի հետ եւ դուն կը զգաս, որ կը ծանչնաս Յոթոյեան մարդը: Ձեր խմբագրած եւ ծանօթագրած հատորներուն շնորհիւ՝ մեր ծանօթութիւնը կը զարգանայ ու կը խորանայ:

Այսպիսով, Պրն. Յոթոյեան, ձեր մտաւորականի գանձը հայրենասիրական սխրանքն է: Ձեր գրական ժառանգութիւնը ծայրէ ի ծայր ներծծուած է վսեմ հայրենասիրութեամբ: Այդ ոգիով դաստիարակած էք ձեր դուստրը՝ Անին, ամուսինը՝ Մայքըլը եւ թոռներդ՝ Քրիստափորն ու Ստեփան-Արմէնը, որոնք կրկին անգամ ստանձնած են այս հատորին մեկենասութիւնը:

Ընդունեցէք, խնդրեմ, անկեղծ շնորհակալութիւնս, որ ձեր վերջին գիրքը՝ «Մայրամուտի Ցուլքեր»ը ինծի արժանացուցիք:

## Ազգային Ներաշխարհ

«Հայաստանը արիւնիս մէջ է մտնում  
մենօրեայ գինիի հետ միասին»:  
**Կոստան Հարեան**

...Ու ազգային ներաշխարհն է արդ բացակայ, զոր կը զգամ ու կը տեսնեմ հայութեան մէջ: Ներաշխարհ մը, զոր պէտք է արժանավայել կերպով դրսեւորենք: Դրական գործի վերածենք:

Եւ հայրենիքը խօսքով չի կառուցուիր, այլ՝ տոկուն արարքներով:

Մնայուն արարքներով եւ ոչ թէ անցողիկ:

Առանց զոհի արարք գոյութիւն չունի, ըլլայ ան մտային, նիւթական, «ֆիզիքական» կամ հերոսական:

Պէտք է սրբազրենք անցեալի մեր պատմութիւնը:

Պէտք է տանք անոր կառուցողական նպատակ:

Ու այս մէկը կ'ըլլայ միմիայն միահամուռ կամքով:

Ժողովրդական հայրենախմբութեամբ:

Այլապէս փրկութիւն չկայ, ոչ ժողովրդին եւ ոչ ալ հայրենիքին:

Ստորեւ կրկներգ մը ես, հոգիէս ու մտքէս բխած:

Ասիկա ես եմ:

**Հայրենիքի Փառաբանութիւնը**  
(խօսքը վերածենք գործի)

Մարգար Շարապխանեան

Ամանորի այս օրերուն  
որիշ խոհեր չունիմ ես,  
հայրենիքն է իմ խոհը բուն,  
որուն փարած կ'ապրիմ ես:

Ու կը ցանկամ ժողովրդիս  
սէր միութիւն տայ Աստուած,  
այսքան տարի տոկացինք մենք  
օտարութեան մէջ ցրուած:

Ու տոկացինք, հա՛ տոկացինք  
վառ տենչերը մեր սրտին:  
Հայրենիքը մենք գրկեցինք  
ձեռքերովը հոգիին:

Հողը այժմ մեզի կը սպասէ,  
ազատագրուած եւ հուժկու,  
ոչ թէ անոր մէջ թաղուելու  
այլ զայն խօսուն ընելու:

Հայու քրտինք, հայու խոնջէնք,  
հայու արիւն կայ անոր մէջ,  
որ Յարութեան ուժ ունի ան,  
գոյատեւման Արշալոյս:

Մեր ձեռքերուն սպասողն է,  
արիական ու փառաշուք,  
ականջ դնենք մենք մեր հողին,  
սրտով անսանք իր կանչին:

Հասանելի կանչ մըն է ան,  
մեր հոգիին առջեւ փռուած,  
թէ՛ւ հեռուն, բայց մերձակայ մեր սրտերուն,  
մեր դարաւոր երազներուն ու տենչերուն:

Դուն հեռու ես արդ կանգնած  
ու չես կրնար զայն շոյել,  
մտերմանալ անոր հետ,  
որ գալիքին տէր դառնաս:

Պատմութիւնը քու ազգին  
հողիդ վրայ է խրախուսիչ,  
որ լուռ ծայնով կը խօսի,  
եռանդ կու տայ քու կեանքին:

Եթէ կ'ուզես անցեալիդ  
ծանօթանալ ճիշդ կերպով,  
հողիդ վրայ պէտք է գաս,  
ու հոս ապրիս անվրդով:

Հողը կեանք է, իմացիր,  
դուստի կեանքիդ չի նմանիր,  
գիրկդ տուր դուն իր գրկին,  
որ ուժ դառնանք միասին:

Արագածոտնի մարզ, գիւղ Ուշի



A.R.S ROUBINA CHAPTER PRESENTS  
Հ.Օ.Մ.Ի ՌՈՒԲԻՆԱ ՄԱՍՆԱԾԻՂԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ



INTERNATIONAL  
WOMEN'S DAY



Միջազգային  
Կանանց Օր

2017

KEYNOTE SPEAKER:  
**PAMELA JEFFERY**

President of The Pamela Jeffery Group, Founder of WXN,  
Canada's Most Powerful Women:  
Top 100 and The Canadian Board Diversity Council

SUNDAY, MARCH 5, 2017 • 11AM • ԿԻՐԱԿԻ 5 ՄԱՐՏ

**THE WESTIN PRINCE, TORONTO**  
**900 YORK MILLS RD. TORONTO, ON M3B 3H2**  
COMPLIMENTARY PARKING | REGISTER CAR AT FRONT DESK

\$55 | FOR TICKETS PLEASE CONTACT NYRIE TELEMI (647) 801-4997

## Գիտ՞նք թե՛

Թաղման ծախսերը գրեթե նույնն են  
եւ կախեալ՝ ընտանիքի  
կատարած ընտրութենէն

**R.S.KANE**  
FUNERAL HOME



Բարեւ « Ես ճո՛ն ԶԷՆՆ եմ՝ R.S.Kane Funeral Home-ի նախագահը:  
Եթէ յաւելեալ օգնութեան պէտք ունիք « խնդրեմ կապուեցէք մեզի հետ  
Հեռ. 416-221-1159 Կամ e-mail: [info@rskane.ca](mailto:info@rskane.ca)

DEVRY SMITH FRANK LLP  
LAWYERS & MEDIATORS

Real Estate  
Wills and Powers of Attorney  
Estate Administration and Corporate Law



**Robert P. Adourian**  
416-446-3303  
[robert.adourian@devrylaw.ca](mailto:robert.adourian@devrylaw.ca)



**Alleen Sakarian**  
416-446-3307  
[alleen.sakarian@devrylaw.ca](mailto:alleen.sakarian@devrylaw.ca)

**DSF**

95 Barber Greene Road, Suite 100  
Toronto, ON M3C 3E9  
416-449-1400  
[www.devrylaw.ca](http://www.devrylaw.ca)







**CASSANDRA HEALTH CENTRE**

**ARMENIAN  
MEDICAL CENTRE & PHARMACY**



**Vartan** (PharmD, RPh), **Sarkis** (BScPhm, RPh) & **Maral Balian** (PharmD, RPh)

**Dr. Rupert Abdalian**

Gastroenteology

**Dr. Mari Marinosyan**

Family Physician

**Dr. Omayma Fouda**

Family Physician

**Dr. I. Manhas**

Family Physician

**Dr. H. Kavazandjian**

Family Physician

**Physioworx Physiotherapy**

**DR. MARI  
MARINOSYAN**

Family Doctor

**Accepting New Patients**

**Located at Cassandra Health Centre  
2030 Victoria Park Ave.**

**Please call 416-331-9111  
to arrange an appointment**

Դեղագիրներու պատրաստութիւն՝ շաբաթական  
յատուկ տուփերու մէջ:

Արեան ճնշման քննութիւն եւ հետետղականութիւն՝  
անվճար:

Շաքարախտի քննութիւն:

Դեղերը իրենց հասցէներուն առաքելու անվճար  
սպասարկութիւն:

Տարեցների 10% զեղչ:

Կը յարգենք եւ սիրով կը կատարենք բոլոր  
ապահովագրական ընկերութիւններու պայմանները:

Walk - in Clinic բաց է շաբաթը 6 օր: Կրնաք բժիշկները  
տեսնել առանց ժամադրութեան:

**WALK-IN CLINIC  
ONSITE**

**416-331-9111**

**Դիմեցէք մեզի  
եւ պիտի դառնաք մեր  
մնայուն յաճախորդը**

**2030 Victoria Park Ave. (south of Ellesmere)**

**North York, ON M1R 1V2**

**Tel: 416-449-2040**

**Fax: 416-449-2048**







**Hagop Torossian**

**LUXURY CUSTOM HOME BUILDER & RENOVATOR**

We build **better homes**. Better homes, for a better future. **Energy efficient**. Smart. **Functionality driven**.

[goldenbeehomes.com](http://goldenbeehomes.com)

[info@goldenbeehomes.com](mailto:info@goldenbeehomes.com)



**GB**  
**GOLDENBEE**  
H O M E S

**MILMANTAS**  
Immigration Services

## FACING IMMIGRATION OR CITIZENSHIP ISSUES?

Please contact:

**Dalia Milmantas, RCIC**

T 647 342 7301

E [info@milmantasimmigration.com](mailto:info@milmantasimmigration.com)

[www.milmantasimmigration.com](http://www.milmantasimmigration.com)



**EXPERIENCED IN CANADIAN IMMIGRATION SINCE 1999**



**HomeLife/Vision**  
Realty Inc.-Brokerage\* -Realtor Member  
\*Independently Owned and Operated

**Seda Bakhshian**

*Sales Representative*

**Cell: (647) 779-3660**

Bus: (416) 383-1828

[sedabakhshian@gmail.com](mailto:sedabakhshian@gmail.com)

[www.propertyca.ca](http://www.propertyca.ca)



# *Crown Pastries*

## Fine Middle Eastern Pastries

Call (647) 351-2015

2086 Lawrence Ave. East  
Scarborough, ON

**#1 Baklava in Toronto**

Specializing in pistachio, cashew, almond, walnut, and hazelnut baklava & other regional pastries and sweets. Everything is hand-made from scratch, using the finest ingredients and prepared fresh daily.

Enjoy our sweets delivered free straight to your home in Scarborough, with a minimum order of \$50.







**BEINNAREN**

**ESH AL ASHFOUR**

**BAKLAVA**

**MAMMOUL**

**SWEET CHEESE**





## DONATE TODAY TO TELETHON 2017

Մեր Դպրոցը. Մեր Նոր Սերունդը. Մեր Ապագան.  
**Our School. Our Children. Our Future.**





Դիտեցե՛ք Նոր Հայ  
Հորիզոն  
յայտագիրը...

...on  
**February  
25...**

...և Մարտ 4

**Հ.Օ.Մ.-ի Ամենօրեայ Վարժարան • A.R.S. ARMENIAN PRIVATE SCHOOL**  
 Նուիրատուութեան համար, այցելել վարժարանի կայքէջը՝  
[www.arsarmenianschool.ca](http://www.arsarmenianschool.ca) կամ հեռաձայնել վարժարանի գրասենեակը 416 491 2210 ext. 3016  
 To donate, please visit [www.arsarmenianschool.ca](http://www.arsarmenianschool.ca) or call the school office at 416 491 2210 ext. 3016







HAMAZKAYIN  
TORONTO  
PRESENTS

POMcore

POMEGRANATE  
FILM FESTIVAL  
'encore'



### SATURDAY FEBRUARY 25

HAMAZKAYIN THEATRE — 50 Hallcrown Place, Toronto

TICKETS \$15

7:00 PM

#### WOMEN OF 1915

Emmy-award winning director's documentary about the humanitarian role of Armenian women during and after the Genocide. Presented by the Sara Corning Centre for Genocide Education.

Argentina/Australia/Canada/Fra./  
Tur./USA - 93min. - PG13

Followed by Q&A with  
Director Bared Maronian.



9:30 PM

#### 3 WEEKS IN YEREVAN

Comedians Vahe Berberian and Vahik Pirhamzei join forces in this enjoyable epic about the adventures of making a feature length movie in Armenia. Their road trip journey is full of surprises that will test their faith in one another.

Armenia/USA - 92min. - PG13



*Screenings in support  
of the A.R.S. Armenian  
Private School.*

TICKET PURCHASE  
[POMFILMFEST.COM](http://POMFILMFEST.COM)

CALL TO BOOK YOUR TICKETS

416.697.7272 / ARAZ

416.838.4135 / HOVSEP

647.833.4780 / NERSON



## Cem Ozdemir Speaks in Toronto Marking 10th Anniversary of Dink Assassination

Over 600 people gathered in the Armenian Community Centre of Toronto on January 22, 2017 to commemorate the 10th anniversary of the assassination of Hrant Dink, prominent Turkish-Armenian journalist and Editor-in-Chief of the bilingual Agos newspaper.

Dink was assassinated on January 19, 2007, in front of his newspaper's office in Istanbul, triggering an unprecedented surge of solidarity and pro-democracy activism in Turkey after more than 100,000 people attended his funeral. Hrant Dink's assassination is now memorialized in the Canadian Museum for Human Rights in Winnipeg.

The keynote speaker was Cem Özdemir, a German parliamentarian of Turkish descent and the current co-chair of the German Greens Alliance Party. Özdemir spearheaded the resolution in the German Bundestag to formally classify the 1915-1923 massacres of Armenians in the Ottoman Empire as genocide.

Prominent politicians, diplomats and public figures were also in attendance for the commemoration, including the Premier of Ontario, Honorable Kathleen Wynne, Consul General Peter Fahrenholtz of the German Consulate in Toronto, famed Canadian-Armenian director Atom Egoyan, as well as local members of the Canadian Parliament and Ontario Legislature.

In his keynote address, Özdemir spoke of Hrant Dink's bravery and his continued legacy.

"Because of Hrant, Armenians in Turkey talk about the Armenian Genocide. Because



Ozdemir delivering his keynote speech.

of Hrant, Turks who have never heard about the Armenian Genocide talk about the Armenian Genocide. People afterwards started to question what they had learned," said Özdemir.

Furthermore, Özdemir revisited throughout his address the theme of reconciliation between Armenia and Turkey, and realized the importance of Turkish society embracing the ethnic and religious minorities of their country to allow for this. A significant change, he opined, would be for Turks to disavow the masterminds of the Genocide, who are revered to this day by some for being leaders of the once-powerful Ottoman Empire, despite the fact they oversaw the murder of their own citizens through genocide.

"You have children, I have children and we want our children to be good people and



Ontario Premier Kathleen Wynne chats with ANCT leaders at ACC, January 22, Toronto.

good citizens. Christian, Jews, Muslim or Atheist, whatever we are, we want that. So when you talk to your children, do you not talk about role models, and people you want your children to look up to and maybe take them as examples? I don't tell my children follow the path of people that betrayed their neighbours... So I ask you: who is a better Muslim, one who looks aside when Armenians are killed, or the one that says 'attacking an Armenian is like attacking me? Killing them is like killing me,'" said Özdemir when recounting his discussion with a group at a Turkish mosque in Berlin.

In her speech to attendees, Wynne expressed her gratitude to Özdemir for being present and the need for continued discussion about the Armenian Genocide.

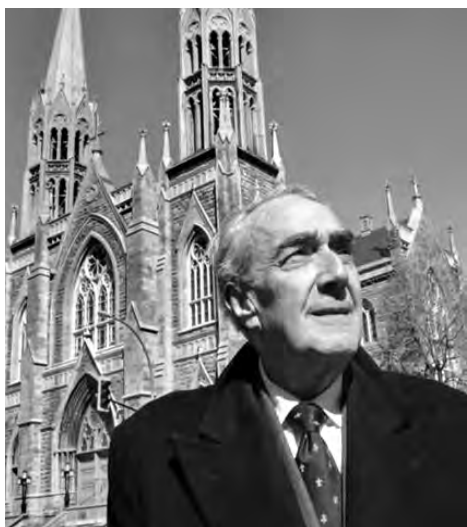
"I wanted to be here today to honour Hrant

Dink. Even though it's been over 100 years since the Armenian Genocide began, the passage of the century has not dulled the horrors of those events. As we remember Hrant Dink, we also remember those Armenians who perished," said Wynne.

Zohrab Sarkissian, the Chair of the Armenian National Committee of Toronto, commented that Dink continues to serve as an example for activism on issues that beleaguer society today.

"Today, Dink has become an exemplary icon of freedom and human rights activism in Turkey, across Europe and across the world. Dink's memory serves as a constant reminder for intellectuals, activists and the wider public to challenge prejudice and division among people, such as the rising tide of intolerant nationalism in Turkey."

## Canadian Senator Marcel Prud'homme, a staunch supporter of Armenian Genocide recognition passes away



Marcel Prud'homme, the straight-talking former Canadian senator and Quebec MP whose career in federal politics spanned 45 years, has died at the age of 82.

The Montreal-born politician entered federal politics in 1964 when he was elected as a Liberal MP in the Montreal-area riding of Saint-Denis.

He was re-elected eight times before resigning to serve as an independent member of the Senate from 1993 until his retirement in 2009.

Over his years in government Prud'homme became known as a straight-talker and ardent defender of the Palestinian cause, which gained him both admiration and criticism from his peers.

Prud'homme served under nine prime ministers and sat on a number of Senate and parliamentary committees.

Senator Marcel Prud'homme was a staunch supporter of Armenian Genocide recognition.

In 2004, the Armenian National Committee of Canada honor him on the occasion of his 40th year in public service.

## Armenia to Launch Direct Flights to Canada

Armenia will launch direct flights to Canada and Singapore as the government approved the signing of corresponding documents on Thursday, January 26.

Introducing the proposal to the government was Chief of the General Department of Civil Aviation Sergey Avetisyan, who said a legal basis for the implementation of the decisions must now be provided.

According to Avetisyan, relations between Armenia and Canada or Singapore in the air transportation field are not regulated by intergovernmental agreements.

Avetisyan said the deals will boost the development of tourism and trade ties between



Armenia and each of the above mentioned countries.

You Are Cordially Invited  
to

**Aris Babikian's**

Scarborough-Agincourt  
Conservative Riding Association  
Nomination Campaign Kick-off

Date: **Friday, Feb. 17, 2017**  
Time: **7:30 p.m.**  
Location: **Armenian Community Centre**  
45 Hallcrown Place - M2J 4Y4  
Victoria Park & 401  
(North-West Corner)  
Facility: **Main Banquet Hall**

**Light Refreshments will be Served**



ԹՈՐՈՆՏՈՒՅԷ  
T O R O N T O H V E

Խմբագրության կողմից

«Թորոնթոյայ» պարասխանապու չէ  
իր էջերուն մէջ յոյս արեսած ծանուցումներու բովանդակութեան:  
Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները  
ենթակայ են որոշ խմբագրումի:



## New Publication–Understanding Atrocities: Remembering, Representing, and Teaching Genocide

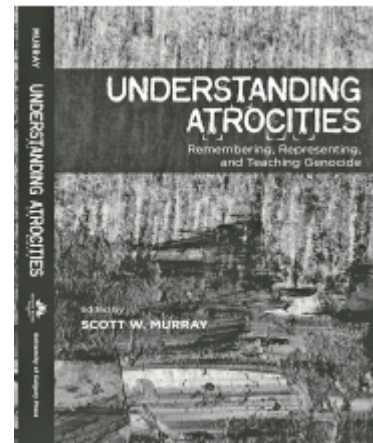
A new book *Understanding Atrocities: Remembering, Representing, and Teaching Genocide*, edited by Scott W. Murray, was recently published by the University of Calgary Press. The book includes a chapter by Corning Centre Founder and Chair Raffi Sarkissian.

"*Understanding Atrocities* is a wide-ranging collection of essays bridging scholarly and community-based efforts to understand and respond to the global, transhistorical problem of genocide. The essays in this volume investigate how evolving, contemporary views on mass atrocity frame and complicate the possibilities for the understanding and prevention of genocide." It is published as part of the Arts in Action series, which "focuses on

illuminating, promoting, or demonstrating the fundamental significance of the arts, humanities, and social sciences to public well-being and contemporary society." Murray, the editor of the book, is associate professor of history in the department of humanities at Mount Royal University in Calgary, Alberta. Sarkissian's chapter, titled "Benefits and Challenges of Genocide Education: A Case Study of the Armenian Genocide," explores the benefits of genocide education and the challenges faced when advocating for its implementation. It uses the Armenian Genocide as a case study. An exploration of the history of genocide curricula helps to contextualize the issue. The chapter examines the Toronto District School Board's efforts to develop

and implement Canada's very first high school senior-level course dedicated to genocide education. A review is also given of Holocaust education in the United States, which was a catalyst for the implementation of curricula on other genocides in the US. The focus of the chapter is primarily the Armenian Genocide and the challenges involved in teaching about it due to the policy of denial pursued by the government of Turkey.

Sarkissian holds a BA Hons. in history and an MEd from York University and a BEd from Trent University. He holds principal's qualifications and teaching certifications in the primary, intermediate, and senior divisions. He has conducted extensive research in the field of genocide and



Raffi Sarkissian

human rights education. He is the founder and chair of the Sara Corning Centre for Genocide Education and serves as a board member of the Armenian Legal Centre for Justice and Human Rights. Sarkissian is

vice-principal of ARS Armenian Private School in Toronto and an occasional, part-time professor in the department of General Education and Liberal Studies at Centennial College.

## 108-Year-Old Armenian Genocide Survivor Knar Yemenidjian Passes Away in Montreal



Knar Yemenidjian

(Horizon Weekly) - One of Canada's last survivors of the Armenian Genocide, Knar Bohdjelian Yemenidjian, passed away in

Montreal on January 19, at age 108.

Knar Bohdjelian-Yemenidjian was born in 1909 in Kayseri. When the massacres and the assault on Kayseri began, she and her family sought refuge in a barn for a few months. Her family was then deported, but not too far from their home, the reason being that her father was a soldier in the Turkish military.

Growing up, Bohdjelian recalls how her mother tied a scarf to her brother's head so that he would pass for a girl, given that all the men were being rounded up and killed.

Following a governmental decree and with their grandmother's backing, Bohdjelian's family was forced to Turkify themselves in order to survive. Subsequently, Bohdjelian and her entire family bore Turkish names.

Once a cease-fire was announced, her parents decided to flee the region. In 1928, they travelled to Ankara, then Constantinople. After staying for 11 months, they made their way to Greece by boat and two days later, arrived in Alexandria, Egypt. She was 19 years old by then.

Bohdjelian married and lived in Egypt for over 40 years before moving to Montreal in 1971 with her family.

## 110-Year-Old Armenian Genocide Survivor Passes Away in Los Angeles

By Manuk Avedikyan

It is a race against time – Armenian Genocide survivors are quickly passing away. Fortunately, we were able to speak to Aleksan Markaryan multiple times about his life during the Armenian Genocide and after. Despite his age, he was always willing and motivated to talk about his experience during the Genocide. He gave an interview to the Armenian Film Foundation (AFF) in 2014 and spoke to the Armenian Law Students' Association at Loyola Law School last fall in 2016.

Markaryan passed away on January 15th and his funeral ceremony took place on January 24th.

Markaryan was born in Gesaria (present-day Kayseri, Turkey) in 1906 to Hagop and Verjin Markaryan. During WWII, his father Hagop was drafted into the Ottoman army. Due to his father's military status, his family evaded deportation to the Syrian Desert and instead was given shelter in a village nearby.

A year later, during the second wave of the Genocide, the lives of his family was threatened. In good faith, a local hodja (Islamic clergymen) asked the family to temporarily convert to Islam in order to save their lives and were given a home in another village where they lived in peace and were assisted by local villagers.

At the end of the War, the family moved back to Gesaria and reclaimed their Christian names/identity (Aleksan's muslim name was Ali Ihsan). They struggled to start over but by participating in some odd jobs the family eventually began a stable seasonal business



Aleksan Markaryan

in making and selling sujuk and bastirma.

Markaryan's remaining family (his mother, grandmother) left Kayseri in the early 1920's to join his sister and her in-laws in Beirut. In Beirut, his mother initially worked as a servant for a family but after a year and a half of apprenticeship in carpentry, Aleksan was able to bring his mother home and provided for his family.

The Soviet call for Armenian repatriation in 1946 brought Markaryan and his family to Yerevan, Armenia. He did well and mastered many different trades. One of the jobs he's most proud of is oud making – one of the few ouds he made ended up in Los Angeles where he lived in since the 1980's.

He lived a long and meaningful life with his children and grandchildren and was loved by those around him. He had an unmatched pride in his own work and patriotic desire in his motivation in telling his story.

## Two Armenian Genocide Survivors Still Alive in Toronto



Sirvart Kurdian was born in August 1912 in Erzerum, Turkey.



Eugene Kokorian was born in May 1915 in Samsun, Turkey.

## The King of Spain tried to save Armenian intellectuals in 1915

(Armradio) - The King of Spain Alfonso XIII tried to save the Armenian intellectuals detained by Ottoman authorities in April 1915.

Archives reveal the King sent a letter to the Ottoman government at the time, Akunq.net reported.

In a response letter to the King, the Ottoman leadership claimed the Armenian intellectuals had been launching a revolutionary activity and said eminent figures like Aknuni, Daniel Varuzhan and Siamanto had escaped to Russia.

However, it's a well established fact that they all were brutally killed in the Ottoman Empire shortly after the letter dated July 1915.

The documents were dug out from the Ottoman archives and translated by US-based researcher Gevorg B. Hakobyan.





## Thousands in Istanbul Mark 10th Anniversary of Dink's Murder

Thousands took to the Sisli neighborhood on Thursday to commemorate the 10th anniversary of the assassination of Hrant Dink, the founder and editor of the Agos newspaper who was gunned down in front of his home on January 19, 2007. Meanwhile, police in the Turkish capital attacked participants of a similar commemoration.

After marching through the streets of Sisli, the participants of the commemoration gathered in front of the Agos newspaper offices. Several prominent figures, including Garo Paylan, an Armenian member of the Turkish parliament representing the People's Democratic Party (HDP) attended the commemoration.

Chanting "We Are All Hrant Dink" and "Murderer State Must Answer" the participants laid flowers at the door of the Agos offices and on a plaque that commemorates the murdered editor.

Dink's widow, Rakel, addressed the gathering, making an impassioned plea for justice and expressing her sadness for having had to live the last decade without her husband.

"10 years. Easier said than lived... Exactly 10 Years. Without you, it has not been easy at all. Being without you, not having my beloved one with me, and above all, being separated from him by a heinous plot have caused even more pain, sorrow and heartache," said Rakel Dink.

"So much has happened in 10 years. Oh

my darling. Malatya massacre, Iskenderun, Sevag Balakçi, Roboski, Gezi events, Suruç, Diyarbakir, Sur, Mardin, Nusaybin, Cizre, Sirmak, Tahir Elçi, Ankara, July 15th, Maçka, Izmir, Gaziantep, Ortaköy, Airport attack and the war in the Middle East. Operations, terror, and what not... The country has turned into a bloodbath. Some wanted to shower in human blood. A nightmare has swept the country. People started to fear and suffocate. People have been humiliated due to their identities; their dignity has been dishonoured and despised," she added.

In her remarks, Rakel Dink asked, "When will those really responsible for his death be punished?" adding that exposing those responsible for her husband's murder is vitally important for Turkey's democratic development.

HDP co-chair Selahattin Demirtas wrote a letter to Dink, saying, "In the past 10 years, we unfortunately could not bring our country to a place that is livable and free. Therefore we are shy in front of Hrant but we never kneel down."

Republican People's Party (CHP) leader Kemal Kılıçdaroğlu also shared a tweet saying that "with a hope that brotherhood, equality and justice prevails in Turkey, I respectfully commemorate Hrant Dink who was murdered 10 years ago today."

The U.S. Embassy to Turkey also shared a tweet for the occasion, saying, "Ten years ago today the prominent journalist, editor and



Thousands gather in front of the Agos newspaper offices in Istanbul to mark 10th anniversary of Hrant Dink's murder.

columnist Hrant Dink was assassinated in Istanbul. We will always remember his message of peace, reconciliation and respect for human rights."

Meanwhile in Ankara, police attacked participants of a memorial rally dedicated to the 10th anniversary of Dink's assassination, reported Agos.

A commemorative rally was organized in the capital's Yuksek Square, where lawmakers

from the HDP CHP were scheduled to take part. According to the Agos report, the commemorative event was banned and the group was only allowed to hold a minute-long moment of silence.

The group, which went ahead with the commemoration, was attacked by Ankara police and the event was stopped. All rallies were banned in the city for a month on Jan. 10.

## Garoy Paylan appeals to Constitutional Court after being banned from Turkish Parliament for using word 'genocide'



Paylan during his address to the Turkish Grand Assembly.

Garoy Paylan, an Armenian deputy of Peoples' Democratic Party (HDP) was banned from Parliament for the next three sessions after he used the word 'genocide' during his speech, on Friday.

"We used to account for 40 percent [of the population]. Now we are barely one per thousand. It seems likely that something happened to us. I define this as a genocide," Paylan said.

The abovementioned part of the deputy's speech was also removed from parliamentary minutes.

Garoy Paylan said four communities had been lost and "driven from these lands in large massacres (and) genocides," referring to Armenians, Assyrians, Greeks and Jews, according to Anadolu Agency.

Videos showed lawmakers from the pro-government Justice and Development Party (AKP) angrily interrupting Paylan's speech.

He has been banned from attending three sessions in the parliament, which is currently voting on provisions in a controversial bill to change the constitution and increase presidential powers under Turkish President Recep Tayyip Erdogan.

Paylan made the comments during a speech in which he criticised the draft constitution for giving one man extensive

executive powers.

He later appealed to the Constitutional Court for interrupting his speech and his suspension from Parliament for mentioning the Armenian Genocide, Istanbul-based Agos newspaper reported.

"It is a violation to both the right of immunity and freedom of speech," said Paylan. In a statement, Paylan explained that his right to speak had been violated based on the "biased stance" of Deputy Parliamentary Speaker Ahmet Aydin. The parliamentary speaker later rejected his request to speak for an additional five minutes, reported Hurriyet Daily News.

Paylan also appealed to the Grand National Assembly, demanding to overturn the decision on his suspension, as it violates the Parliament's rules of procedure.

Paylan explained to Turkey based news Dihaber that he was attempting to draw lessons from the past since four main diversities— Armenians, Greeks, Assyrians, and Jews— were lost during World War I. "I mentioned that if we make same mistakes, we may live with same pains," Paylan told Dihaber.

As a result, Paylan was suspended from attending three parliamentary sessions.

## Danish Parliament Passes Questionable Bill Regarding Armenian Genocide

### Bill Challenges Turkey's Restrictions on Armenian Genocide Speech



(A.W.)—The Danish Parliament (Folketing) adopted a new resolution regarding the Armenian Genocide on Jan. 26, which recognizes the "tragic and bloody events that took place in eastern Anatolia in the period 1915-1923," and states that the best way for reconciliation is through open dialogue on the basis of a "free and uncensored history research, including the release of all official documents from the period."

While the bill criticizes Turkey and the fact that the term "genocide" cannot freely be used by its citizens and media, it does not specifically label the Armenian Genocide as such—except for in its title. The bill also states that the Parliament "maintains its parliamentary tradition not to issue judgments about historical events."

After over two hours of discussion on the document brought to the Folketing agenda by Parliamentarians Nick Hækkerup, Søren Espersen, Michael Aastrup Jensen, Henrik Dahl, Martin Lidegaard, and Naser Khader, the Danish Parliament voted 89 to 9 with 11 abstentions to pass the measure.

"The Parliament confirms its decision no. V 54 of 19 May 2015 on the tragic and bloody events that took place in eastern Anatolia in the period 1915-1923. The Danish Parliament finds that the best path to reconciliation will

be an open dialogue about the story on the basis of a free and uncensored history research, including the release of all official documents from the period. The Parliament regrets that Turkish law prohibits citizens and media to use the term 'genocide' about the events, and considers this to be an unreasonable restriction of both academic freedom as freedom of expression relates to the use of this term. Parliament maintains its parliamentary tradition not to issue judgments about historical events," reads the adopted bill.

In 2015, the Danish Parliament adopted a measure, which recognized the "deportations, massacres and other atrocities" that had been committed against the Armenian population Anatolia in 1915-1923. In that bill, the Parliament expressed hope that there can be "reconciliation and normalization of relations between Armenia and Turkey," and called on both governments to work towards that.

In 2008, then Danish Foreign Affairs Minister Per Stig Møller has said in a written parliamentary answer that in the Danish government's opinion, the issue of the Armenian Genocide is a "historical question that should be left up to the historians," indicating that Denmark would not recognize the genocide.





## 084 Very superstitious... writing on the wall...

By Talya Terzian Gilmour

I have this fear that when I have a deep desire or longing for something if I say it out loud I may (a) jinx it, (b) someone else might want it and worse yet, get it before I do, or (c) by stating it, I've started a mythical countdown that everyone knows about so if I don't achieve right away I may as well tuck my tail between my legs and shelf my desire with all the other unachieved dreams, brainchilds and bright ideas.

What is it about superstition and why does it plague me so?

There are days where I imagine myself to be walking through a long tunnel-like hallway with bookcases on either side filled with so many shelved ideas and longings...like when Harry Potter walks through the Hall of Prophecies in the Ministry of Magic. I think to myself, I'm lucky to have so many ideas and thoughts – but I'm also cursed because the minute I choose my course I've all but set myself up for failure.

Just as Stevie Wonder says in his song, "When you believe in things that you don't understand, then you suffer...superstition ain't the way." I mean, I know this. I'm a logical person...most of the time. I'm modern. I understand that superstition is, well, not real...though I'd be lying if I said the black cat, walking under a ladder, killing spiders, crossing over someone's legs and broken mirrors didn't send shivers up my spine.

Take when my basement flooded...on the day of my 15th wedding anniversary...the only day in our entire marriage when Mr. Niceguy used the words, "I have bad news"...

It was right after the 6 year old recovered from the stomach flu and on Christmas eve, when we finalized our plans for our traditional quick getaway to upstate New York with my parents in tow. This annual tradition is one that we all look forward to – incidentally, it is the reason I own a seven-passenger SUV even though we're just a family of four. Tangent: as an Armenian, there's no such thing as a "family of four" it's more like a family of 'us'; my parents, my sister, her family, my inlaws, my cousins, my aunts and uncles...you get it. If I could manage a large minibus that could tackle off roading and trips to the ski hills...believe me I would seriously consider it for my "family".

But I digress...

On Boxing Day, while people were lining up to get into the malls here in Canada, we set off across the border to the quaint town of Victor. For anyone wondering why Victor, they'd have to ask Mr. Niceguy who randomly picked this town a few years ago thanks to his love of road trips and his desire to simply visit a ski hill...but not ski. (What??? Yes. Among his other qualities, when it comes to emergency preparedness, obstacle courses, judo and yes, vacation destinations there is no greater enthusiast than Mr. Niceguy) Mr. Niceguy is known for "random" getaways and by random, I mean random only to me because they are thoroughly thought out in Mr. Niceguy's brain but come totally from left field for me. In any case, my dad was eager to spend time with his son-in-law and grandsons while my mom and I were excited to return to the outlet mall nearby.

Incidentally, while we can attribute our hair colour or eye shape to genes and heredity, I can also attribute my love of shopping – the sport of shopping – to my mother. At a very young age I was her companion on many a shopping trip like the time when my sister went with my dad to see the Mona Lisa, I visited some of the best Parisian department stores and boutiques. It was then when I learned about fashion – the way

silk drapes and organza hovers, how stitching would indicate whether a garment was laboriously made by hand, or whipped up by a machine, how a shoe could elongate one's stature or cut it down to a stump. I inherited that glimmer that I get in my eyes when I find that one piece, that one article that's just right and the excitement in learning about the latest trends, colours, cuts and fabrics all from my mother...and yes, like an inherited birthmark, I take that with me everywhere, including to the outlet mall near Victor, New York.

Getting back to the impending sense of doom I feel when I decide on a course... After a gluttonous and fun getaway, we returned back home the day before our wedding anniversary. The trip had gone well: we made off with some great deals and better finds, and I had managed to keep myself in check having been the perfect daughter, wife and mother...sometimes a bit of a challenge for my hot-headed self. That night, we unpacked everything (abandoning our more typical 'unpack-one-article-at-a-time-over-a-period-of-a-month') and relaxed in anticipation of our big anniversary day.

I had decided that to mark our special anniversary, we had to do something or perhaps buy something for each other that would forever remind us of achieving our milestone. And for anyone who's made it to 15, I'm sure you will agree that it's quite a milestone. I will pause here to say the following: I often worry that life is passing me by too quickly and in a blur. I don't know where the time goes and yet, I constantly find myself wishing days away. This light-speed-paced lifestyle which I find myself having unknowingly adopted has resulted in me forgetting even some of the big moments so I started journaling again just so I can remember what happened in between the highlights of birthdays and holidays. At the time, I remember thinking, "I don't want to forget, I have to think of a way to mark this special day..."

Well...isn't there that little saying, "Be careful what you wish for?" I got it in spades. "I have some bad news," said he, "there's water in the basement." "Oh ya? OK..." I thought to myself, was this just an anniversary prank? As if he could read my thoughts...wouldn't THAT be nice after 15 years... "No, there's lots of water." Needless to say, as I watched floorboards float by, and the pretty pattern of waves on my ceiling, my 15th anniversary became forever imprinted on my brain. Had I brought this upon myself? Had the universe heard my call?

Aaaah....hello superstition. I had "put my idea out there" and in one fell swoop I had jinxed myself.

In the aftermath, however, perhaps being superstitious had some merit...but the outcome was completely different than what I thought. Within one hour my entire basement had been drained of water. Within one week, it was confirmed that the flood was not our fault, a much more sophisticated flood warning system had been installed and I was on the verge of ensuring that my basement would be dryer than it could have ever possibly been...and that it would remain that way. And forever...forever I would remember that for a brief moment, on my fifteenth wedding anniversary, Mr. Niceguy and I were proud owners of an indoor swimming pool.

So if you ask me about my ideas or thoughts, my plans or dreams...I may share them with you...or if I'm feeling particularly superstitious you may see a wry little smile as I change the subject to something a little less...well...spine tingling.

## ANCA Statement on White House Immigration Executive Order

The Armenian National Committee of America issued the following statement regarding the January 27, White House Executive Order on immigration, titled, "Protecting the Nation From Foreign Terrorist Entry Into The United States".

The complete text of the ANCA statement is provided below.

The Armenian National Committee of America remains engaged and concerned regarding the developing situation surrounding the White House's January 27th immigration Executive Order, both at the level of U.S. policy and in terms of this action's impact on Armenian individuals and families.

As has been widely reported, the Executive Order, titled, "Protecting the Nation From Foreign Terrorist Entry Into The United States," places restrictions on travel to the U.S. by citizens of Syria, Iraq, Iran, Libya, Yemen, Somalia and Sudan.

This travel ban has been applied to refugees and visa holders from these designated countries as well as to those with green cards who already have permanent residency or other legal status in the US. The ban, initially in effect for a period of 90 days, may become permanent. We have witnessed uneven and inconsistent enforcement of the order, reflecting apparent confusion among government officials and within the travel industry. The federal courts have issued a stay on the enforcement of the order, but the extent of this legal action, and how it will affect non-U.S. citizens, remains unclear. Future Congressional and court action may also influence how non-U.S. citizens and their families are impacted.

As the ANCA continues to engage relevant stakeholders – including Congress and the White House – we offer the following recommendations:

1. The ANCA encourages Armenians

whose relatives or friends have been detained at U.S. ports of entry or who have been blocked from re-entry to the U.S. to contact us immediately at [travel@anca.org](mailto:travel@anca.org) or (202) 775-1918. Please be prepared to share basic information, including a description of the situation and the name of any legal counsel. (This information will remain confidential.)

2. Until there is greater clarity regarding the full legal scope and nature of these restrictions, the ANCA recommends that Armenians from Iran, Iraq, Libya, Somalia, Sudan, Syria, and Yemen, who are not U.S. citizens, refrain from leaving the U.S., due to the increased risk that they will be denied re-entry, regardless of their immigration status.

3. The ANCA is regularly consulting with civil and legal rights organizations for the most up to date information on this unfolding situation and will provide community updates, as they become available.

As Americans of Armenian heritage – a community of proud immigrants, many descended from the families of Armenian Genocide survivors with roots in Syria, Iraq, Iran and other countries cited in this order – we remain deeply concerned by the moral, legal and humanitarian implications of these new restrictions. We will act vigilantly to protect the human and legal rights of Armenians harmed by this executive order. As a matter of public policy, we are communicating our concerns, on a bipartisan basis, with both houses of Congress and the White House. Consistent with our mission, we will remain vigilant in protecting the welfare of our community and advancing our shared interest in a strong Diaspora, a secure Armenia, a free Artsakh, and a just resolution of the Armenian Genocide.

## Turkey Building Wall on Syrian Border; Section Around Kessab Complete



The wall as seen from the Syrian side

(A.W.)—Turkey is building a concrete wall topped with barbed wire on its border with Syria. According to Turkish authorities, the purpose of the wall is to "stop the passage of militants."

The first section of the wall, which is now complete, was built around the heavily Armenian-populated town of Kessab, west of Idlib province in Syria. According to Russian-based Sputnik news, construction of the wall has currently moved to the city of Kamishli in the east. The height of the wall is reported to be about three meters, excluding the barbed wire.

The wall will help guards to monitor

the border and see who crosses it, according to Turkish authorities.

Syrian government officials do not support construction of the wall, however, especially since Turkey did not clarify the exact borders with Syria prior to beginning construction.

According to some reports, Turkey has been questioned about acquiring small amounts of Syrian land during this construction process.

Since the beginning of the Syrian Civil War, the Syrian-Turkish border—which is about 822 km long—witnessed large amounts of armed militants crossing into Syria from Turkey.



## Armenia Boosting Female Presence in Army

By Emil Danielyan

(Eurasianet)- Armenian President Serzh Sargsyan awards a medal to Private Yurida Gabrielian after the April 2016 war in Karabakh. In its wide-ranging policy program approved by the Armenian parliament in October, the government pledged to "expand opportunities" for women who serve in the military, or want to join. (Photo: Armenian Presidential Press Service).

It took some time for Lusine Poghosian's male classmates to adapt to studying alongside her and several other young women at Armenia's main military academy. They were the first-ever group of female cadets admitted to the Vazgen Sarkisian Military University two and a half years ago.

"In the beginning, it was very hard for the boys to take us seriously. Now they can't imagine their service without us," Poghosian says with a grin.

The 20-year-old future artillery officer, clad in camouflage fatigues, exemplifies a growing number and role of women in Armenia's armed forces, a trend that the recently reshuffled government in Yerevan wants to accelerate. Government officials say the effort is aimed at promoting gender equality, and making more efficient use of the human resources in the small South Caucasus state.

In its wide-ranging policy program approved by the Armenian parliament in October, the government pledged to "expand opportunities" for women who serve in the military, or want to join. As newly appointed Defense Minister Vigen Sargsian told lawmakers, it will facilitate their military education and promotion, and strive to ensure their "equal rights" with men.

"I think that women can play a pretty serious role in the army, especially in officer positions," Sargsian told Armenian media on November 16. "It would be wrong to underuse their potential."

According to Armenian Defense Ministry officials, the military currently employs more than 2,000 women, compared with roughly 1,400 in 2012. The Armenian army is thought to have between 40,000-60,000 soldiers.

The vast majority of women holds clerical positions or serves in medical services and communication units. But there seem to be more and more women in combat roles too, notably snipers and sappers. Defense officials



Armenian President Serzh Sargsyan awards a medal to Private Yurida Gabrielian after the April 2016 war in Karabakh.

decline to discuss specific numbers.

Some female soldiers have been allowed to speak to Armenian media outlets in recent years. "The more girls serve in the army, the more disciplined it gets," one female sniper wearing a dark green balaclava told the A1+ TV station in 2013.

The Armenian army's chief parachute jump instructor, Capt. Kristina Ilikchian, is a woman. A recent special report by Armenian Public Television showed her and another female officer training mainly male paratroopers. "There have been many cases of guys approaching me right after descending in parachutes and saying [jokingly], 'Had you not been a woman, I would have never jumped,'" Ilikchian told the state-run broadcaster.

Women's recruitment was encouraged by Seyran Ohanian, the former defense minister replaced by Sargsian in October. "Women's involvement in the army is growing every year," Ohanian said during an August 2016 visit to a pro-government youth camp.

This process gained momentum in June 2013 when the Defense Ministry opened the country's two military academies to women. As a ministry spokesman explained at the time, a larger number of female officers will "make the atmosphere in the armed forces more civilized."

The Marshal Khanperiants Aviation Institute, which trains military pilots and air-

defense officers, was the first academy to admit five young women in 2013. More than 30 female cadets are currently enrolled in this and the other academy in Yerevan. Perhaps counter-intuitively, many female cadets come from rural areas where patriarchal attitudes towards women are particularly entrenched.

Armenia is a socially conservative society where housekeeping and childcare are still regarded by many as women's primary task. The Armenian military challenged traditional gender stereotypes in a 2014 TV ad appealing to women: "Break the stereotypes! Join our ranks!"

Mariam Vartanian faced little opposition from her father when she told her family in Voskevaz, a village in central Armenia, that she wanted to pursue a military career. "My mother and my friends were categorically against," Vartanian, now a third-year student at the Vazgen Sarkisian Military University, tells EurasiaNet. "But everyone eventually came to terms with my choice."

The 19-year-old rejects the notion that women are unfit for combat duty. "When it comes to military service, everyone speaks of physical burden and difficulties, but mental preparedness is much more important here," she says.

Quite a few women from Armenia and Nagorno-Karabakh participated in the 1991-1994 war with Azerbaijan. At least 18 of them were killed in action, and 115 others had the

official status of war veterans as of 2012. It is not clear to what extent women are directly involved in ongoing Armenian military operations along "the line of contact" around Karabakh, and along Armenia's long border with Azerbaijan. Armenia's defense ministry claimed in January 2015 that a female Armenian soldier had killed an Azerbaijani sniper on the line of contact.

Defense Minister Sargsian made clear that the Armenian military's efforts to attract more women do not mean that frontline troops will heavily rely on them anytime soon. At the same time, he vowed to put in place "equal promotion opportunities" for female personnel.

The existing Defense Ministry regulations place strict limits on the military ranks and positions of female officers serving in non-medical units. They are likely to be revised soon, according to Alik Avetisyan, head of the ministry's Center for Human Rights and Integrity Building.

"We may decide not to have such a list of positions, and to allow instead every woman to aspire to any military position," Avetisyan tells EurasiaNet. "There are many skilled women with good knowledge of various [military] fields. We can't leave them out."

Ohanian already approved in February 2016 a ministry "roadmap" that calls for "expanding the circle of positions to be held by women" and "increasing their participation in decision making." Neighboring Georgia also has been trying to increase the role of women in its military, and while women's combat roles there are limited, some have been deployed to Afghanistan where they patrol alongside men. Azerbaijan's Defense Ministry has said that about 1,000 women serve in the country's armed forces, but none in a combat role.

Neither the Armenian government nor society as a whole is yet prepared for a more radical solution favored by some public figures and inspired by the example of Israel: making military service compulsory for women as well as for men. Tevan Poghosian, an opposition parliamentarian and a father of four young daughters, has repeatedly made a case for drafting women.

Poghosian, 44, welcomed the government plans to increase the number of women in uniform, saying that this is good not only for national security, but also broader women's rights in the country. "Hopefully, gender equality will step-by-step take hold in the military," he said.

## ARF's Reserve Brigade to Begin Training



(Armenian Weekly)—The Federation has signed up 650 citizens for a reserve battalion. the Supreme Body of the Committee head and Armenian Revolutionary Reserve Colonel Artashes

Mkhitarian recently spoke to Armenia's Tert.am, where he detailed about the battalion, which will be working in cooperation with Armenia's Ministry of Defense.

Mkhitarian stressed that the enemy can attack at any moment and that is Armenia wants peace, then it must be ready for war. "We have begun forming units and volunteers are being distributed to different detachments and battalions based on region. After this work is complete, we will begin training sessions, which will be coordinated with the Defense

Ministry. Each soldier is required to learn their place in the battlefield, how to fire a weapon, and where the likely direction of enemy fire might come from," said Mkhitarian.

When asked how this program will differ from similar programs that exist like "Alliance of Veterans," Defenders of the Land," "Organization of Sworn Veterans," and "Artsakh War Veterans," Mkhitarian said that the main core of their battalion will consist of mainly the youth from the Shushi Battalion.



Join us



[www.facebook/  
Torontohy  
newspaper](http://www.facebook.com/Torontohynewspaper)



**Dr. Tatevik Shaboyan, Optometrist**

✓ Comprehensive Eye Exams

✓ Contact Lenses

✓ Visual Field Testing

✓ Evening & Weekend Appointments

✓ Direct Insurance Billing! (Most major carriers)

✓ New Patients, Emergencies & Walk-ins Welcome!

Call or visit us for  
your vision care needs

3410 Sheppard Ave. East, Suite #205  
Toronto, ON M1T 3K4  
(Sheppard & Warden)

(416) 700-3003

[www.drshaboyan.com](http://www.drshaboyan.com)





## The Threat of a Karabakh Conflict in 2017

The Armenians have obtained Iskander missiles from Russia. The weapons have a range of 280 kilometers (174 miles) and could be targeted at urban centers or oil and gas infrastructure in Azerbaijan.

By Thomas De Waal  
(Carnegie Europe)- Every year, as the spring thaw is awaited in the mountains of Armenia and Azerbaijan, the small coterie of scholars and experts who keep an eye on the Nagorno Karabakh conflict ask, "Will there be war?" This year, Karabakh watchers are especially gloomy. Twenty-sixteen was a bad year, and 2017 could yet be worse.

Over four days last April, up to 200 Armenians and Azerbaijanis died in the worst fighting since 1994 across the so-called line of contact that divides their two armies east of the disputed territory of Nagorno Karabakh and cuts across Azerbaijani territory that the Armenians captured as they secured a victory in the conflict of the 1990s.

The violence precipitated a flurry of diplomatic activity over the summer. The Azerbaijanis tentatively agreed to measures to strengthen the 1994 ceasefire regime, and the Armenians assented to a more comprehensive negotiating process. But in the last six months, the deals provisionally concluded in the summer have slowly unraveled. The Karabakh situation has defaulted to a familiar and depressing mix of mutual accusations of bad faith, Azerbaijani frustration, Armenian inertia, and diplomatic wrestling over tiny details.

Of course, as U.S. Founding Father Benjamin Franklin said, a bad peace is better than a good war. A new conflict in the Caucasus could



Armenian soldiers pose near a frontline in Nagorno-Karabakh, Azerbaijan, April 6.

lead to thousands of casualties and economic devastation—without resolving the core issues of the dispute. But there is a danger that the parties could miscalculate and end up fighting anyway, despite their better judgment.

The arrangements made in 1994–1995 after the ceasefire was signed look less and less sustainable: no peacekeepers, a tiny Organization for Security and Cooperation in Europe monitoring mission with a limited mandate, and a process that has managed the situation but not resolved it. In 1994, the 250-kilometer (155-mile) line of contact was a string of hastily dug trenches separating the two armies, across which conscript soldiers took occasionally potshots—and sometimes met to chat and exchange cigarettes. Now, it is the

most militarized zone in Europe, bristling with artillery, long-range missile launchers, attack helicopters, and military drones. Azerbaijan has spent billions of dollars of oil revenues on new weaponry. The Armenians have spent less but maintained a credible defensive capability, thanks to buying Russian weapons at discounted prices.

In the four-day war in April 2016, the Azerbaijani side recaptured two small pockets of territory. The psychological boost the Azerbaijanis received was far bigger. The perception of a successful military offensive helped reverse two-decades-old feelings of humiliation, and an upsurge of patriotism helped distract the Azerbaijani population from a shrinking economy and falling currency.

Now that the latest diplomatic

initiative, spearheaded by Russian Foreign Minister Sergey Lavrov, has stalled, there is a temptation for Baku to retry what might be called military leverage—to launch another operation to recapture territory and put pressure on the Armenian side.

The risk is that a small operation would inevitably escalate into something even more serious than last time. The Azerbaijani authorities would be under pressure to capture substantial amounts of territory, rather than the small slivers they took last time. The Armenians would be under pressure from their public to fight more strongly than they did last April and reverse any gains made by the other side.

Both sides almost certainly overestimate their military prowess. Both also have newly acquired deadly weaponry. The Armenians have obtained Iskander missiles from Russia that they exhibited at an Independence Day parade in September 2016. The weapons have a range of 280 kilometers (174 miles) and could be targeted at urban centers or oil and gas infrastructure in Azerbaijan. This would be a desperate option, but possible if a larger-scale Azerbaijani were launched. Such a move would also be in line with Armenia's 2015 military strategy, which permits preemptive action in the name of deterrence. The Azerbaijanis have made big weapons purchases from Israel, including an Iron Dome missile-defense system and military drones.

If the military context is dangerous, the political one is no better. Azerbaijan's oil boom has ended and the economy has declined further over the last year, shrinking by around 4 percent in 2016, with the manat having lost 57 percent of

its value since January 2015.

In Armenia, President Serzh Sargsyan faces a tricky parliamentary election on April 2. When the vote is completed, his country is due to make the transition to a new constitution in which executive power switches from the president to the parliament. This is widely perceived as a gambit by Sargsyan, whose second and last presidential term ends in 2018, to find a way of shoring up his own power. The switch is controversial and the opposition will use the election to challenge him in all ways possible.

A final factor of instability is international turbulence—the election of Donald Trump as U.S. president, ongoing crises in the EU—which is being felt in the South Caucasus and could encourage the parties to behave more irresponsibly and believe they can get away with more.

If there is fighting, it will be hard to manage. In April 2016, Moscow negotiated a verbal ceasefire between the parties. But it is a misconception that Moscow is pulling the strings in the Karabakh conflict. Moscow has never been in control since the dispute broke out in 1988, having tried variously to back one side or the other or to mediate. Currently, Russia is highly distrusted in both countries and neither Baku nor Yerevan will allow it to impose its own agenda on their number one national issue.

In short, the threat of preemptive violence over Karabakh needs to be met with intense preemptive diplomacy. A descent into new conflict in the South Caucasus is the last thing anyone wants—least of all the ordinary Armenians and Azerbaijanis who will be caught in the middle of it.

## Referendum on Nagorno-Karabakh Republic Constitution May Take Place in February



The referendum on constitutional amendments in the self-proclaimed Nagorno-Karabakh republic is likely to take place in February.

The referendum will be conducted if the parliament approves the amendments bill, the deputy speaker underlined.

"The referendum will most likely take place next February," deputy speaker of National Assembly, the republic's parliament, Vahram Balayan, announced recently.

The Nagorno-Karabakh parliament will vote on the bill on January 7. The document envisages the change of form of governance in the self-proclaimed country – from the current semi-presidential republic to the presidential republic.

The parliament also approved the proposal of the ARF-D parliamentary faction to add the provision to the bill that one and the same person can not be elected as a prosecutor general and chairman of the Control Chamber more than twice, Balayan added.

Azerbaijan's Armenian-dominated breakaway region of Nagorno-Karabakh proclaimed its independence in 1991. After the military conflict ended in 1994, Azerbaijan lost control over the region. Violence erupted in Nagorno-Karabakh on April 2, 2016 and led to multiple casualties. The parties to the conflict signed a Russian-brokered ceasefire on April 5, but mutual accusations have not stopped so far.

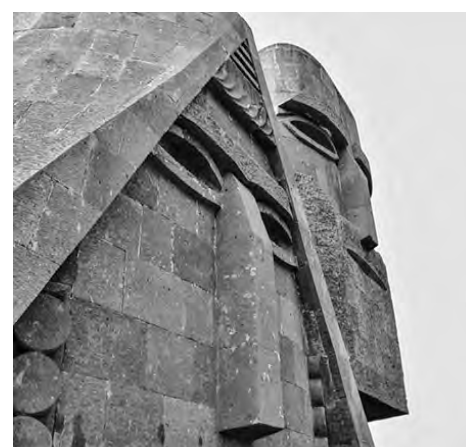
## Armenia Artsakh Fund Sent \$22 Million of Aid in 2016

The Armenia Artsakh Fund delivered over \$22 million of humanitarian assistance to Armenia and Artsakh from December 1, 2015 to December 31, 2016, "Asbarez" reports.

The AAF itself collected \$16 million of medicines and other supplies donated by several charities, including AmeriCares (\$8.4 million), Direct Relief International (\$5.5 million), Catholic Medical Mission Board (\$875,000), Health Partners International of Canada (\$818,000), MAP International (\$606,000), Fawn Grove Compassion Center (\$543,000), and Feed the Children Fund (\$351,000).

Other organizations which contributed valuable goods during this period were: Prime Healthcare (\$777,000), Armenian American Medical Association of Boston (\$717,000), Project Agape (\$586,000), Society for Orphaned Armenian Relief (\$552,000), Armenian Christian Mission of Australia (\$288,000), Armenian EyeCare Project (\$280,000), Armenian Ministries of UK (\$262,000), Dr. George Katcherian (\$255,000), Focus on Children Now (\$201,000), Armenian Missionary Association of America (\$188,000), Armenian Lighthouse Charitable Foundation (\$150,000), and SemraPlus Foundation of Switzerland (\$128,000).

Also contributing major supplies were: Friends of Armenia (\$84,000), DK Publishing Co. (\$43,400), Bay Area Friends of Armenia (\$17,000), Knights of Vartan (\$15,000), Tufenkian Foundation (\$9,000), and Dr. Albert



Phillips (\$5,000).

Since December 1, 2015, AAF delivered to Armenia and Artsakh a total of \$22 million worth of humanitarian aid on board 29 air shipments and 43 sea containers.

In the past 27 years, including its shipments under its predecessor, the United Armenian Fund, the AAF has delivered to Armenia and Artsakh a grand total of \$741 million worth of relief supplies on board 158 airlifts and 2,333 sea containers.

"The Armenia Artsakh Fund is regularly offered millions of dollars worth of life-saving medicines and medical supplies. We would welcome your generous donations to be able to continue delivering this valuable assistance to all medical centers in Armenia and Artsakh," Harut Sassounian, the President of AAF stated.



## Improved Russian US Relations May Be Helpful to Armenia

By Harut Sassounian

Last November, Americans elected the unlikely presidential candidate, Donald J. Trump. He is not your typical politician. As a successful and prominent businessman, he is used to making off-the-cuff remarks and not subscribing to any particular direction. Given the controversial nature of the Trump Presidency, domestic and international relations may drastically change. President Trump has already revised his position on some major campaign promises: expelling illegal aliens, building a wall between Mexico and the United States, and not allowing immigrants from Islamic countries to visit the United States. President Trump has also altered his position regarding serious, international issues. President Trump may not be sure himself what positions he would take on a variety of foreign policy issues.

Here is a short list of major international decisions President Trump will have to make.

The most important realignment of

relations will be between Russia and the United States. If these two major countries can get along, there is no reason to be at odds risking the stability of the world. Furthermore, cooperation between Russia and the United States will have a positive effect on reducing terrorism in Syria and Iraq. Many of the major international figures who are opposed to the prospect of the improved relations between Putin and President Trump are reverting back to the Cold War Era mentality. The biggest issue that has arisen in recent weeks was the accusation that Russia had hacked the US presidential election. However, Russians have not done anything extraordinary. China, Russia and even US allies have always tried to steal each other's secrets.

Due to his discontent with current international agreements, President Trump will want to re-negotiate the terms, previously approved under the Obama administration. One of the most important changes President Trump wants to do is re-negotiate the nuclear

deal with Iran, which involves several other countries besides Iran and the US. It remains to be seen if the Iranians will go along with any of the changes proposed by President Trump.

A major realignment desired by President Trump is the settling of the Israeli-Arab conflict. If President Trump goes along with his plans in moving the US embassy from Tel Aviv to Jerusalem, this could result in a major clash between the US and the Arab states leading to highly undesirable consequences.

The final issue that President Trump will confront is the newly improved relationship between the United States and Cuba. It remains to be seen whether Cuba will go along with any changes proposed by President Trump.

There is no guarantee that President Trump's ideas will improve the previously negotiated agreements or if they be accepted by the rest of the world. Consequentially, there is a lot of uncertainty where the new world order is headed, and whether relations



Harut Sassounian

between various countries will improve. The entire world hopes that countries will get along better with each other and peaceful solutions will be found. Positive relations between Russia and the US will help recent challenges faced by the Armenian Republic.

## U.S. General Sees Closer Partnership With Armenia



Major General Lee Tafanelli, the Kansas adjutant general, meets with Armenian Defense Minister Vigen Sargsian in Yerevan, 27Jan2017.

(RFE/RL)- U.S.-Armenian defense cooperation has grown "strong" over the past decade and will continue to deepen during President Donald Trump's tenure, the top military official from the U.S. state of Kansas said.

"Our security cooperation, engagements that we do now are as strong as they have ever been, and we are really, really fortunate that we've had this partnership with the Republic of Armenia since 2003," Major General Lee Tafanelli, the Kansas adjutant general, told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am).

"Each year continues to get better and better with the quality of the engagements and partnership between our two countries," he said in an interview in Yerevan.

Tafanelli arrived in the Armenian capital late last week to take part in official ceremonies that marked the 25th anniversary of the establishment of Armenia's Armed Forces. He also held separate talks with Defense Minister Vigen Sargsian and the chief of the Armenian army's General Staff, Lieutenant General Movses Hakobian.

Despite its military alliance with Russia, Armenia has stepped up defense cooperation with NATO and the United States in particular since the early 2000s. It contributes troops to NATO-led missions in Kosovo and Afghanistan and regularly participates in multinational exercises organized by U.S. forces in Europe.

Armenia's Peacekeeping Brigade has

received considerable technical assistance from U.S. Army Europe and the Kansas National Guard, which is overseen by Tafanelli. In particular, U.S. instructors have been training the brigade's medical personnel and demining experts. Sargsian inaugurated a U.S.-sponsored paramedic school of the Armenian army in October.

The U.S. has also been helping Armenia to recruit and train more non-commissioned contract officers in line with ongoing defense reforms supported by NATO. As part of that effort, 25 Armenian army sergeants underwent further training in Kansas in August.

According to the U.S. Embassy in Yerevan, U.S. military assistance to Armenia has totaled \$48 million since 2002.

Tafanelli, who twice visited Armenia last year, said the Kansas National Guard is "very satisfied" with its partnership with the Armenian military. "We'll do about 15 engagements a year, and for our size of a state that's quite a bit ... As our partnership continues to grow and evolve over time, now we want to really focus on improving the quality of all those engagements," he said.

The U.S. general was confident that bilateral military cooperation will continue unabated under the Trump administration. "The relationship is going to continue to grow," he said. "We're very, very committed to our partnership with Armenia and that will not change."

## Senior Russian Official Praises Defense Ties With Armenia



Russia's First Deputy Defense Minister Ruslan Tsalikov (second from right) visits a Russian military base in Gyumri, 28Jan2017.

(RFE/RL)- Russian First Deputy Defense Minister Ruslan Tsalikov described Armenia as Russia's key regional ally and heaped praise on the Armenian military as he visited the South Caucasus state, January 28.

Tsalikov met with Defense Minister Vigen Sargsian late on Saturday after attending official ceremonies to mark the 25th anniversary of the establishment of Armenia's Armed Forces.

"On behalf of Russian Defense Minister Sergey Shoygu, Ruslan Tsalikov congratulated Sargsian on the 25th anniversary of the formation of the Armenian national army and noted that Russia now regards Armenia as its key ally in the Transcaucasus," the Russian Defense Ministry said in a statement.

"During this [25-year] period the republic has created armed forces capable of effectively confronting existing threats to military security in the region and ensuring Armenia's defense at a high level," the statement quoted him as telling Sargsian.

Tsalikov went on to praise Russia's "successful" military cooperation with Armenia both in a bilateral format and within the framework of the Russian-led Collective Security Treaty Organization (CSTO).

Tsalikov used the trip to inspect the Russian military base headquartered in Gyumri. He described the base as a "guarantor of regional security" at the meeting with Sargsian. "This is yet another indicator of the level of our alliance," he added, according to the statement.

The Armenian minister was similarly reported to say that the Russian troops

stationed in Armenia as well as broader military ties between the two nations are "important factors for ensuring regional security and stability."

An Armenian Defense Ministry statement said Sargsian and Tsalikov discussed "the almost entire scope of current issues" on the bilateral security agenda. It did not elaborate.

The Russian base is thought to comprise 5,000 soldiers, hundreds of tanks, armored vehicles, and artillery systems as well as around dozen MiG-29 fighter jets. Moscow has bolstered it with helicopter gunships and other military hardware since a 2010 Russian-Armenian agreement extended the Russian troop presence until 2044. The agreement also upgraded the security mandate of the base.

Some of the Russian troops in Armenia and soldiers from an Armenian army corps make up a Russian-Armenian military force set up in 2000. Shoygu and Sargsian formally agreed in November last year to reinforce "the united group of troops." It is still not clear whether the joint contingent will be enlarged as a result.



Join us  
[www.facebook.com/TorontoHyeNewspaper](http://www.facebook.com/TorontoHyeNewspaper)



## 'The Other Side of Home' Screens in New York Preceding Oscar Nomination Vote



Audience at The Other Side of Home screening in New York's Soho House

The film *The Other Side of Home*, which is under consideration for an Academy Award for short documentary, was shown to film industry members, including members of The Academy of Motion Picture Arts and Sciences, at New York's Soho House. The final five nominees for the category will be announced Tuesday, January 24th.

Actor-writer Eric Bogosian gave the introduction at the event, which included the director, Naré Mkrtchyan and producer, Rob Fried.

"I'm so thankful that this film was chosen as one of the final ten

candidates for an Academy Award," said Mkrtchyan. "As a grandchild of survivors of the Armenian Genocide this means a lot to me. In a way, it's a confirmation that this topic which has been silenced for so long is universally understood, that it's one worth telling, and one that audiences would like to see."

"It's a very powerful story, told in a very modern and engaging way," said Chris Parnagian, who attended the screening and was among the donors who contributing to the event.

Conceived, directed and narrated by Mkrtchyan, the 40-minute

documentary follows her on a trip Turkey in April, 2015, on the occasion of the 100th anniversary of the Armenian Genocide.

In the film, Naré visits Maya, a Turkish woman who recently discovered that her great grandmother was a "hidden" Armenian Genocide survivor. Through interviews conducted in Turkey and Armenia, Maya reveals her emotional struggle to reconcile her dual identity, compounded by generations of official denial by Turkey.

The filmmakers answered questions about the film's behind-the-scenes process; Among them — how the filmmaker found the subject, Maya, about traveling through Turkey during the genocide centennial, about Naré's sometimes difficult discussions with Maya about genocide recognition.

The Genocide Education Project thanks the generous donors and organizers who helped make the event a success — Rachel and Paul Nadjarian, Alexis Alexanian and Douglas Graham, Emma Arakelyan and Tiran Nalbandyan, Lisa and Chris Parnagian, and Dikran and Seda Kaligian.

## Richard Hovannisian's Van and Bitlis-Mush volumes published in Turkish

Two volumes, *Armenian Van* and *Armenian Bitlis & Mush*, have been released in Turkish translation by Aras Publishers in Istanbul. Both volumes, edited by Richard G. Hovannisian, are from the UCLA international conference series "Historic Armenian Cities and Provinces," begun by Professor Hovannisian in 1997. The first conference focused on Armenian Van/Vasurakan (first published in English by Mazda Publishers in 2000), followed in 1998 by the second conference on Armenian Baghesh/Bitlis and Taron/Mush (published in 2001). Aras Publishers plans to translate into Turkish all fourteen volumes in the UCLA series, the most recent of which was released in 2016 by Mazda Publishers under the title, *Armenian Communities of the Northeastern Mediterranean: Musa Dagh—Dört-Yol—Kessab*.

Contributors to the *Van* and *Bitlis-Mush* volumes discuss the political geography and dynastic history and culture of the two regions from antiquity to the twentieth century, their art and architecture, classical historians and colophons, interactions with foreign powers, tribulations under Ottoman rule, role in Armenian liberation movements, fate during the Armenian Genocide and self-defense in World War I, and their presence in modern literature.

The two volumes were released to the public in Istanbul on November 9-10, 2016, during an international conference on Van sponsored by the Hrant Dink Foundation. During his keynote address, Professor Hovannisian reflected on growing up in the San Joaquin Valley of California among the immigrants and survivors from Van, Bitlis, and Mush. He then assessed the multifaceted information and insights gained from the 70 oral history interviews that he and his students at UCLA conducted with natives of the city and numerous villages of the province of Van.

Aras Publishers is currently translating the third volume in the UCLA series, *Armenian Tsopk/Kharpert*.

Hovannisian on the Road  
Professor Hovannisian

continued his active schedule in the fall of 2016. Arriving from Istanbul to Boston on November 12, he was honored, along with Professor Nina Garsoian, for his contributions as a pioneer of Armenian studies in the United States at the 60th anniversary gala of the National Association for the Advancement of Armenian Studies (NAASR). On November 19, he spoke at the Kessab Educational Association's annual "Perpoor" night hosted by Dr. & Mrs. George Apelian in Thousand Oaks.

With daughter Ani Hovannisian Kevorkian, he was in Stockholm, Sweden on November 26-27 at the invitation of the Federation of Armenian Associations to present his most recent volume on the Northeastern Mediterranean communities, with short film segments by Ani. They then traveled to Oslo for an evening with the small but active Armenian Cultural Association of Norway. On December 8, Hovannisian spoke in Chicago under the auspices of the AGBU, Armenian Bar Association, and Armenian International Women's Association.

Presentations continue in early 2017 with lectures at Abril Bookstore in Glendale, in cooperation with the Chork-Marzban (Dört-Yol) Compatriotic Union on January 26, Fresno State University on January 27, South Florida University and Sourp Hagop Church in Tampa, February 13-15, several presentations in Beirut and Cairo, February 23-March 4, and the Armenian Institute in London on March 18.

Richard Hovannisian is Past Holder of the AEF Chair in Modern Armenian History at UCLA and currently an Adjunct Professor of History at the University of Southern California, working with the Shoah Foundation to ensure the proper transcription, translation and incorporation of the Armenian Genocide survivor interviews of the Armenian Film Foundation into the Shoah archives. He also serves as President's Fellow at Chapman University in Orange, California, to participate in Armenian-related teaching and programs under the auspices of the Rodgers Center for Holocaust Education.

## Armenian school opened in Madrid



Armenian Sunday School named after Mesrop Mashtots opened its doors in Madrid, Hayern Aysor Armenian news website reported.

Armenian children living in Spain will have the opportunity to preserve the Armenian language and learn

about Armenian culture and history.

The key goal is to teach Armenian children of Spain the Armenian language so that they don't forget their roots, as well as Armenian language and literature.

The School will also offer Armenian music and painting

lessons, as well as Armenian dance lessons, history courses and lessons on the history of the Armenian Church.

The young and devoted teachers introduced the schoolchildren and their parents to the main provisions and principles of the School and assured that they would do everything possible to make the lessons interesting and effective. The School's administration will also hold various events, meetings, gatherings and field trips.

Armenia's Ministry of Diaspora is providing books and textbooks and contributing to activities aimed at preserving the Armenian identity abroad.

The Embassy of the Republic of Armenia in Spain and the Armenian Holy Apostolic Church of Madrid, have made a great contribution to the establishment of the school.

The source details that thirteen Armenian children have already attended their first lesson.



## Your Most Reliable Transportation Partner To/From Armenia & Worldwide

- Ocean, Air & Land Int'l Transportation
- Door to Door Services Available
- 20', 40', LCL and Break-Bulk
- Insurance Coverage
- Export Documentation, Letters of Credit Handling and Banking Negotiations
- Dedicated Agency Network Worldwide



**METRAS**

**SHIPPING &  
FORWARDING INC.**

2175 Sheppard Ave. E.  
Suite 215 Toronto ON, M2J 1W8

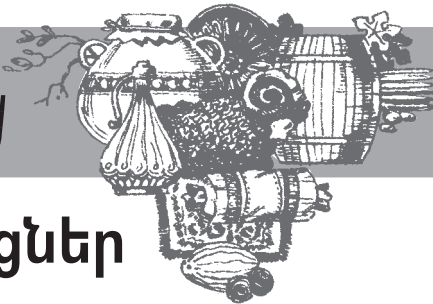
Tel.: 416-497-0377

Fax: 416-497-0783

info@metrasshipping.com  
www.metrasshipping.com



# Տափիկի Խոհանոց



## Սուրբ Սարգիսի Աանդազրոյցներ

Սոնիա Թաշճեան

Մուսալերան աանդազրոյցի համաձայն, Սուրբ Սարգիս զօրավարը կը յաղթէ ու կը փրկէ Կոստանդնուպոլսոյ կայսեր. կայսրը հիացած անոր քաջութեամբ, խնձոյքի կը հրաւիրէ զինք, որուն ընթացքին սակայն վախնալով կ'որոշէ դաւադրաբար սպաննել զինք, գեղեցկուհիի մը միջոցով: Սակայն աղջիկը սիրահարուելով զօրավարին, կը յայտնէ անոր կայսեր մտադրութիւնը եւ կը խոստովանի իր սէրը. զօրավարը մագապուած կ'ազատի եւ սիրուիին հետ կը փախի ու կ'ապաստանի Մուսա Լերան քարայրներուն մէջ Սուրբ Սարգիսի անունը կրող երեք սրբավայր կայ, որոնցմէ ամենանշանաւորը Քեպուաիէ գիւղի ուխտատեղին է՝ բարձրադիր ժայռի մը վրայ գտնուող քարայրը, մէջը՝ գուռ մը, կողքին ձիու սմբակներու հետքերուն նմանող փոսիկներ:

Ըստ Խարբերդի Բարջանձ գիւղի աանդազրոյցին՝ Յունաստանէն Պարսկաստան փախչելու առնէն, Սուրբ Սարգիս կ'իջեանի գիւղին մօտակայ Վարդգեղ կոչուող վայրի աղբիւրին մօտ, որ ալ լետագային կը կրէ սուրբին անունը: Իսկ Հիւսէնիկ գիւղին մէջ, Սուրբ Սարգիս կը կոչուի լեռնաշղթային ամէնէն բարձր գագաթին վրայ գտնուող ժայռային բնական կամուրջը. ժողովուրդը կը հաւատայ, որ այնտեղ հաշմանդամ մանուկները կրնան բուժուիլ: Սուրբ Սարգիսի օրը, մայրեր իրենց զաւակներուն հետ ուխտի կ'երթան, մոմ վառելով եւ համբուրելով ձիուն պայտին հետքերը եղեղ փոսիկները. ապա ժայռերու ծերպերուն մէջ կը թաքցնեն հիւանդ երեխայի հագուստի թելերէն:

Բալուի մէջ տօնի առիթով, ժողովուրդը ծոմ կամ պահք կը պահէ եւ անտեսելով ցուտն ու բուքը, մեծ խումբերով ուխտի կ'երթան Սուրբ Սարգիսի ապառաժոտ սրբավայրը. այնտեղ մատաղի ծէս կ'ընեն եւ ծառերու ճիւղերէն կը կապեն իրենց հագուստէն կտոր մը:

Ուրֆա քաղաքին մօտիկ կը գտնուի Սուրբ Սարգիս եկեղեցին, շրջապատուած ուխտատուներու խուցերով, առաջնորդական հիւրասենեակով եւ նշանաւոր մատենադարանով, ուր կը պահուին բազմաթիւ ձեռագիրներ: Սուրբ Սարգիսի տօնակատարութեան օրը այնտեղ կը հաւաքուի Ուրֆայի ամբողջ հաւատացեալ հայութիւնը, տեղի կ'ունենայ ժամերգութիւն, իսկ օրուան ամբողջ տեւողութեան անպակաս կ'ըլլան մատաղները, կը կատարուին խաղեր, խրախճանք, պարեր, երգ ու երաժշտութիւն:

Քեսապի գիւղերուն մէջ սովորութիւն է այդ առիթով անտառներէն փայտ ու տաշեղներ հաւաքել, որպէսզի տօնի նախօրէին տան կրակարանը մինչեւ առաւօտ վառ պահեն, ինչպէս նաեւ թխեն տօնին յատուկ տոմկաթով բաղարջը:

Բասէնի աանդազրոյցին մէջ կը պատմուի թէ Սուքիաս անունով ալաշկերտցի երիտասարդ մը Բինգյուլի մէջ պատահաբար կը հանդիպի Արաքս անունով աղջկայ մը: Երիտասարդները կը սիրահարուին, սակայն ամչնալով այդ մասին յայտնելէ իրենց ծնողներուն, տարիներ կը սպասեն եւ կ'աղօթեն Սուրբ Սարգիսին, խնդրելով անարատութիւն ստեղծուի իրենց միութեան: Օր մը Սուքիաս իրենց ոչխարները արածացնելով կը բարձրանայ սարի գագաթին, ուրկէ կ'երեւէր Բինգյուլը. մոռնալով ոչխարները, մինչեւ գիշեր այդ բարձունքէն կը դիտէ սիրած աղջկան բնակավայրը, ապա կը խնդրէ սուրբէն, որ քարացնէ զինք, որպէսզի միշտ կարենայ դիտել Արաքսին: Սուրբը կը կատարէ խնդրանքը եւ Սուքիասը կը դարձնէ մեծ սարի, որուն ժողովուրդը Սուկաիտ (այժմ Քոստատղ) կ'անուանէ: Իսկ Արաքսին՝ Սուքիասի կարօտէն կը տառապի եւ կու լա, այնքան որ իր արցունքներով կը կազմուի Արաքս գետը, որ հոսելով կը ողողէ վերոյիջեալ սարին լանջերը:

Ամբողջ Հայաստանի բոլոր գաւառներուն մէջ Սուրբ Սարգիսի անունը կրող բազմաթիւ ուխտատեղիներ, վանքեր եւ տեղավայրեր կան: Քրիստոնէական աղբիւրներու համաձայն՝ Սուրբ Սարգիսը 361ին կը նահատակուի Պարսկաստանի մէջ, Շապուհ արքայի հրամանով: Մետրոպ Մաշտոց անոր մատուցները կը տեղափոխէ Հայաստան եւ հողին յանձնելով Ուշիի մէջ, այդ առիթով այնտեղ կը կառուցէ Ուշիի Սուրբ Սարգիս վանքը:

Սուրբ Սարգիսը մեր բանահիւսութեան մէջ ամենէն ժողովրդական սուրբն է. կը համարուի ընտանիքի սուրբը եւ անոր կը դիմեն կենցաղային տարբեր հարցերու լուծման խնդրանքով: Արագահաս է Ան. եւ ձիով թռչելու ժամանակ, արտերէն հաւաքելով ցորեն, կը դնէ թամփին տակ, որպէսզի աղանձի վերածուի եւ անով սնուի: Այս յիշատակութեամբ ալ, ամենուրեք սովորութիւն է տօնի առիթով աղանձել ծեծածը, պատրաստելու փոխինձով խաշիլ եւ քաղցրեղէն: Այստեղէն ալ յառաջացած է տօնի «խաշիլի տօն» անուանումը:



## Խաշիլ

### Տարբերակ՝ չորաթանով (Զանգեզուր)

*Բաղադրութիւնը*  
2 գաւաթ ծեծած ցորեն  
1 լիթր մածուն  
1 հաւկիթ  
1 ճաշի դգալ ալիւր  
իւղ կամ կարագ  
ջուր  
աղ  
սոխ՝ ըստ ցանկութեան

### Պատրաստութիւնը

Տապակին մէջ լեցնել լուացուած եւ չորցուցած ծեծած ցորեն. մարմանդ կրակով աղանձել, մինչեւ որ հատիկները ուտելի դառնան: Ձգել պաղի, ապա ելեկտրական աղացով ալիւրի վերածել: Այս ալիւրը կը կոչուի փոխինձ:

Մածունը հարել հաւկիթով եւ ալիւրով, եռացնել: Փոխինձը բաւարար ջուրով ու աղով եփել, երբեմն խառնելով, մինչեւ որ կիսաջրալի, կրեմ ապուրի վերածուի:

Ուտելու առնէ իւրաքանչիւրը կը լեցնէ իր ամանին մէջ, կողքերը կը ծորեցնէ եփած տաք մածունը, իսկ ամանին կենդրոնը, փոսիկ բանալով դգալ մը իւղ դնելով կը ճաշակէ: Երբեմն իւղի փոխարէն նաեւ կը մատուցուի սոխառածով:

### Տարբերակ՝ կաթով (Լոռի)

*Բաղադրութիւնը*  
փոխինձ  
կաթ  
իւղ կամ կարագ  
մեղր կամ ռուպ  
ջուր

### Պատրաստութիւնը

Ուտելու առնէ իւրաքանչիւրը իր ամանին մէջ կը լեցնէ փոխինձի ապուրէն, կողքերը կը ծորեցնէ տաք կաթը, իսկ ամանի կենդրոնը, փոսիկ բանալով դգալ մը իւղ եւ մեղր դնելով կը ճաշակէ:

## Հայոց Պատմութեան ...

շար. 4րդ էջէն

ջին կանոնագրի արխիւներէն քարտէսի բացատրութիւնը:

Ան խօսեցաւ նաեւ Արեւմտեան համալսարաններու դէպի նորութեան ձգտումը եւ Թուրքիոյ Եւրոխորհուրդի անդամակցութեան նպաստումը մերձեցման աշխատանքին: Օհանեանի դասախօսութիւնը աւելի եւս յստակացաւ, երբ ան օգրագործեց համակարգիչի միջոցաւ պատմառի վրայ բացատրութիւններ: Նաեւ մեզ հմայեց իր սահուն եւ մաքրամաքուր Հայերէնի գործածութեամբ:

Դասախօսութեան երկրորդ բաժինը Անգլերէն լեզուով ներկայացուց Ամերիկահայ հայերէնէ-անգլերէն թարգմանիչ Ճէնիֆըր Մանուկեան: Ան կարծ տարիներու ընթացքին սորված է Հայերէն եւ արդէն կ'ընէ լուրջ թարգմանութիւններ:

Ան ներկայացուց 20րդ դարու Հայ-Ֆրանսական գրականութեան մերձեցման պատմականը՝ մատնանշելով 1930ական թուականներուն ծնունդ առած Արեւմտահայ գրողներու խմբակցութեան կազմակերպման պայմանները եւ այդ գրագէտներու ցեղասպանութեան յուշերով լի վէպերուն ներմուծած դերը գրականութեան մերձեցման աշխատանքներուն: Դասախօսը կեդրոնացաւ Զարեհ Որբունիի կեանքին եւ գրական գործերուն վրայ եւ ներկաներուն ուշադրութեան յանձնեց, իր կողմէ Անգլերէնի թարգմանած, նոր հրատարակուած Որբունիի «Թեկնածուն»՝ «The Candidate», վէպը:

Դասախօսութեան աւարտին դասախօսները պատասխանեցին ներկաներուն հետաքրքրաշարժ հարցումներուն:

Այս շափեկան դասախօսութեան աւարտին ՀՕՄԻ առնեսապետուին՝ Իրէն Թէլմեան, շնորհակալան խօսք ուղղեց կազմակերպողներուն եւ դասախօսներուն, նաեւ նուիրեց մասնաձիղիս կողմէ երկու շափեկան գիրքեր առ ի գնահատանք իրենց ներկայացումներուն: Պաշտօնական յայտագրի աւարտէն ետք շարունակուեցաւ հարցումները սուրճի եւ կարկանդակներու հիւրասիրութեան շուրջ:

## ՀՕՄԻ Ընկերային ...

շար. 7րդ էջէն

Ամանորի եւ Ս. Ծնունդի առթիւ այցելութեան ընթացքին կամաւորները տաք ճաշ եւ անուշեղէն հրամցուցին երէցներուն, ներկայացուցին գեղարուեստական յայտագիր մը, որ մեծ ուրախութիւն պատճառեց անոնց: Երէցներուն տրուեցաւ նաեւ նուէրներ:

Կամաւորները հեռացան գոհունակ՝ իրենց աշխատանքի արդիւնքը տեսնելով Արարատ Երէցներու տան մամիկներու ու պապիկներու ծափերուն եւ ժպիտներուն մէջ:

ՀՕՄԻ Ընկերային Ծառայութեան եւ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ կամաւորներու այս աշխատանքը տարիներէ ի վեր ամսական հերթակալութեամբ կը շարունակուի: Գրասենեակը կ'օգնէ նաեւ տարեցներու ծերանոց գետեղման աշխատանքներուն:

## ANCA Statement ...

cont. from first page

community of proud immigrants, many descended from the families of Armenian Genocide survivors with roots in Syria, Iraq, Iran and other countries cited in this order – we remain deeply concerned by the moral, legal and humanitarian implications of these new restrictions. We will act vigilantly to protect the human and legal rights of Armenians harmed by this executive order. As a matter of public policy, we are communicating our concerns, on a bipartisan basis, with both houses of Congress and the White House. Consistent with our mission, we will remain vigilant in protecting the welfare of our community and advancing our shared interest in a strong Diaspora, a secure Armenia, a free Artsakh, and a just resolution of the Armenian Genocide.



### Խմբագրութեան կողմէ

«Թորոնթոնայ» պատասխանաբար չէ իր էջերուն մէջ լոյս տեսած ծանուցումներու բովանդակութեան: Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ենթակայ են որոշ խմբագրումի:





## JOB POSTING

**Հայ Օգնության Միության Թորոնթոյի «Ռուբինա» Մասնաճիւղի Ընկերային Ծառայության Գրասենեակը կարիք ունի Ընկերային Ծառայության մասնակի պաշտօնեայի մը:**

### Overview:

Armenian Relief Society Toronto Roubina Chapter's Social Services Office is looking for a **Part-time Community Resource Counsellor**. This individual will provide information, support, and referrals to various community and government programs. This position will start on March 1, 2017.

### Qualifications:

- Preference will be given to applicants who are currently enrolled or have completed Post-secondary education in social services, community development, settlement work or related field; or have related work experience
- Demonstrated knowledge of skills and resources for working with individuals facing social, emotional and/or economic barriers
- Advanced interpersonal and communication skills, with the ability to demonstrate empathy and discretion
- Fluent in Armenian and English
- Awareness of various community and government programs (health, financial, social and employment supports)
- Proficiency with MS Windows and Office (Outlook, Word, Excel).
- Familiarity with social media

### Responsibilities include:

- Case management
- Advocacy
- Program and event coordination
- Community outreach
- Administration and reporting

Interested applicants are asked to forward a copy of their resume  
**by February 17, 2017 to**  
Please, include  
**Part-time Community Resource Counsellor in the Subject line**



## Armen's Math Corner

(February 2017)

### Junior Problem :

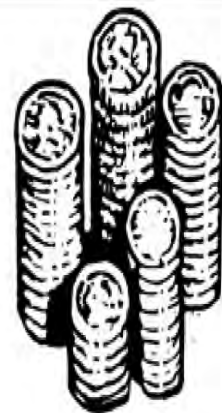
The middle digit of a three-digit number is 9.  
The sum of the three digits is 16.  
If the hundreds digit and the ones digit are reversed, the new number is two more than twice the original number.

Can you determine the original number?



### Senior Problem :

Hacop has 27 coins in his wallet.  
There are only dimes and nickels.  
If the coins total \$2.15, how many dimes does Hacop have?



see the answers reversed on this page

Answers to February 2017 issue of Armen's Math Corner  
Jr. Prob. : 295 : Sr. Prob. : 16 dimes

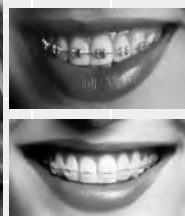
## Dr. Raffi Aynaciyan

D.D.S., M.C.I.D., F.R.C.D.(C)

### Orthodontist



braces  
for children  
and adults



**Richmond Hill (Hillcrest Mall):**  
9350 Yonge Street, Suite 216  
905-884-4161

**North York:**  
3333 Bayview Avenue, Suite 203  
416-221-0660

**Downtown Toronto:**  
11 King Street West,  
Suite C115  
416-363-3018



Ara Graphics

MTO Approved BDE Course Provider

## iDRIVE DRIVING SCHOOL

- G2 and G driving affordable lessons
- Early Road Test Booking
- Professional in-car and in-class instructors
- New cars for the lessons
- School certificate for insurance discount (40%)

**Anania Hakobyan 647-860-6646**

**idriveschool.ca**

5330 Yonge Street, unit 215, North York

ԹՈՐՈՆՏՈՅԷ  
T O R O N T O H Y E

### Torontohye Newspaper

**Publisher**  
Torontohye communications Inc.  
45 Hallcrown Place  
Willowdale, ON  
M2J 4Y4

Email: [torontohye@gmail.com](mailto:torontohye@gmail.com)  
Phone: (416) 491- 2900 ext. 3215  
Fax: (416) 491- 2211

### Խմբագիր

Կարին Սաղտընեան

### Աշխատակիցներ

Լարա Օնաեպ  
Թամար Տոնապետեան

### Էջադրուժ

Արա Տեր Յարութիւնեան

### Վարչական Պատասխանատու

Զարիա Տեր Յովակիմեան

### Ծանուցումներ

Սեւակ Յարութիւնեան  
Հեռ.՝ 416-878-0746

[sales.torontohye@gmail.com](mailto:sales.torontohye@gmail.com)

### Editor

Karin Saghdejian

### Administrator

Helen Najarian

### Advertisements

Sevag Haroutunian (416- 878-0746)

### Design & Graphics:

Ara Ter Haroutunian





**Noor Fine Food™**  
*Gourmet Mediterranean Cuisine*



1 High Meadow Place, Unit 9, Toronto, Ontario M9L 0A3

Tel 416 745 3111 | Fax 416 745 9337



# Classic Jazz Nights

OLD  
CAROUSEL  
RESTAURANT



ARIK



MADETTE



SARO

Every Thursday from 7:30 pm



## Armenian Greek and Arabic Live entertainment

Every Friday and Saturday  
from 7:30 pm

at Old Carousel Restaurant



For reservation please call

Tel: 416-490-0006 or 647-704-2866 - 647-539-3355

2746 Victoria Park Avenue, Toronto, ON M2J 4A8

[www.oldcarousel.com](http://www.oldcarousel.com)

